

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Katedra psychologie a patopsychologie

LUCIE DVOŘÁKOVÁ

V. ročník – prezenční studium

Obor: pedagogika – základy společenských věd

**ROLE SOCIÁLNÍCH SÍTÍ NA INTERNETU V ŽIVOTĚ
ADOLESCENTA**

Diplomová práce

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Josef Konečný, CSc.

OLOMOUC 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jsem uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne

.....

vlastnoruční podpis

Poděkování

Děkuji Doc. PhDr. Josefu Konečnému, CSc., za odborné vedení práce, poskytování rad a materiálních podkladů k práci. Dále bych ráda poděkovala studentům, kteří se podíleli na mém výzkumu, za jejich čas a trpělivost.

OBSAH

ÚVOD.....	6
TEORETICKÁ ČÁST	9
1. Adolescence	10
1.1. Hledání vlastního já.....	13
1.2. Socializace.....	15
1.3. Volba povolání	16
1.4. Prožívání	18
1.5. Kognitivní vývoj	18
1.6. Vývojové problémy dospívajících v dnešní společnosti.....	19
2. Internet	21
2.1. Počátky internetu.....	21
2.2. Internet, jak ho známe dnes	23
2.3. Vývoj internetu na našem území	24
3. Virtuální svět	26
3.1. Anonymita virtuálního světa.....	27
3.2. Identita ve virtuálním světě	29
3.3. Prožívání na internetu	32
4. Internet jako komunikační prostředek.....	34
4.1. Interpersonální a masová komunikace	34
4.2. Internet, elektronické médium	36
4.3. Online komunikace	41
4.3.1. Textová komunikace	42
5. Dospívající v kyberprostoru.....	44
5.1. Sociální sítě	46
5.2. Sociální sítě na internetu.....	47
5.2.1. Historie sociálních sítí na internetu	49
5.2.2. Facebook	51
5.2.2.1. Historie Facebooku.....	54
5.2.2.2. Struktura Facebooku	54
5.2.3. Další sociální sítě na internetu	57
6. Závislost na internetu	66
PRAKTICKÁ ČÁST.....	68
1. Cíle šetření	69

2.Výzkumné hypotézy	69
3.Popis zkoumaného souboru	70
4.Výzkumná metoda	72
5.Zpracování dat	72
6.Výsledky výzkumu	73
7.Vyhodnocení hypotéz	96
8.Závěr šetření	108
ZÁVĚR.....	109
ZDROJE.....	111
Elektronické zdroje	115

SEZNAM PŘÍLOH

ANOTACE

ÚVOD

Internet, magické slovo, které se stává důležitou součástí našeho každodenního života a umožňuje spojení s celým světem během několika vteřin. Díky internetu můžeme v mrazivých zimních dnech putovat po slunných oblastech zeměkoule a v létě sledovat, kolik je na vrcholcích hor sněhu. Tato technologie nám umožňuje to, o čem se našim předkům ani nesnilo. To, co se stane na jedné polokouli, druhá polokoule ví během několika minut, informace, kvůli kterým bychom dříve museli jít do knihovny, na úřady, do kanceláří, teď máme na dosah ruky. Stačí ji jen natáhnout. Odpovědi, které bychom jindy hledali hodiny, známe za pár minut. Z velké planety internet udělal malou vesničku, ve které všichni vědí o všech.

Důležité je uvědomit si, že tak, jako jiné užitečné a potřebné věci, i internet má své stinné stránky. Každou hodinu, každou minutu, jsou na síti miliony uživatelů a toto číslo neustále roste. A právě kvůli otevřenosti internetu a velkému počtu uživatelů může být virtuální svět nebezpečným místem. Informace, které získáme, nemusí být vždy pravdivé, můžeme se stát obětí podvodníka, obětí šikany, můžeme být okradeni nebo zjistit, že člověk, se kterým si píšeme a tak dobře si rozumíme, není tím, za koho se vydává.

Počítač a připojení k internetu se považuje nejen za přínosné, ale přímo za nutné. Chci získat práci? Životopis posílám přes internet. Chci se přihlásit ke zkoušce? Potřebuji internet. Šéfové komunikují se zaměstnanci prostřednictvím internetu. Firmy kontaktují své zákazníky emailem, učitelé zadávají úkoly, které děti zpracovávají pomocí internetu, posílají jim probranou látku na email. A takto bych mohla pokračovat dál.

Internet je velkým lákadlem hlavně pro děti a mládež. Věková hranice dětí užívajících internet se neustále snižuje. Mnohdy se dítě orientuje na internetu lépe, než jeho rodiče. Mají snadný přístup k věcem, ke kterým by ho jinak neměli, vytváří si imaginární svět, ke kterému se mohou upínat víc, než je zdravo. Internet je hlavně komunikačním prostředkem a mnoho mladých lidí jej využívá právě k tomuto účelu více, než je třeba.

Ve své práci se chci věnovat problematice mladých lidí ve světě sociálních sítí na internetu. Jakou roli v jejich životech hrají? Zajisté se jedná o fenomén posledních let a jejich popularita mezi mladými roste velkou rychlostí. Inspirací mi byla moje šestnáctiletá sestra sedící před blikající obrazovkou přenosného počítače. Byla už téměř půlnoc, příští den byl školní. Na mou otázku, kdy půjde spát, mi odpověděla, že za chvíli. Prý musí něco „dořešit“ a „očekovat“ Facebook. Tato věta mě donutila k zamyšlení nad tím, jak je internet v životě mladých lidí důležitý, jak je ovlivňuje a vyplňuje jejich volný čas. Zda si vůbec uvědomují, že se mohou stát závislými uživateli nebo jim to může způsobit problémy v sociální komunikaci s „živými“ lidmi.

Cílem mé diplomové práce je zamyslet se nad rolí internetu v životě mladých lidí. Na tuto problematiku nahlížím jak z hlediska teoretického, tj. vymezením stěžejních pojmů jako je adolescence, internet, sociální sítě na internetu, Facebook, tak rovněž dokreslením důležitosti sociálních sítí v životě mladých lidí pomocí dotazníkového šetření

Práce se zaměřuje na sociální síť Facebook. Fenomén, který je součástí milionů životů na celém světě. Každý mladý člověk zná Facebook, téměř každý na něm má profil. Teenageři v USA nebo ve Velké Británii připisují tomu, jak se na Facebooku prezentují, velký význam. Malé množství přátel na Facebooku nebo negativní komentář může vyvolat těžké deprese.

Mladiství se oddalují realitě a upřednostňují online kontakt před fyzickým. Více a více se objevují případy šikany. V zahraničí nejsou ojedinělé ani sebevraždy dospívajících. Jak jsou na tom teenageři v České republice? Ukazuje se, že z asi 1 146 000¹ uživatelů internetu v ČR ve věku 16 – 24 let užívá tuto sociální síť 1 072 000², což je zhruba 93%. Jaký význam připisují internetu a sociálním sítím oni? Máme důvod se obávat, že to dojde tak daleko jako v Americe nebo ve Velké Británii? Podle mého názoru je důležité, aby se rodiče zajímali o své potomky, věnovali jim potřebný čas, naučili je pěstovat si zájmy, aby učitelé společenských věd ve svých hodinách mluvili o tématech, jako je toto. Dospívající by si sami měli uvědomit, že fyzická přítomnost druhých lidí se nedá ničím nahradit.

Diplomová práce je složena z teoretické a praktické části. První kapitola teoretické části se věnuje adolescenci a její charakteristice. Ve druhé kapitole se zabývám problematikou internetu. Zmiňuji jeho počátky, historii a vývoj na našem území. Třetí kapitola se dívá na virtuální svět, jeho anonymitu a identitu, kterou si uživatelé internetu vytváří. Tématem čtvrté kapitoly je internet jako prostředek komunikace. Předposlední kapitola se věnuje problematice dospívajících v kyberprostoru a poslední obsahuje zmínku o závislosti na internetu. V praktické části své práce se zabývám rolí sociálních sítí na internetu v životech adolescentů. K získání informací jsem využila dotazníkové šetření, jehož výsledky jsem zpracovala do tabulek a grafů.

¹ Český statistický úřad, Odbor statistik rozvoje společnosti. *Využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci v roce 2009*[online]. 2009 [cit. 29. 4. 2010]. Dostupné na [www: < http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/t/8200311384/\\$File/CSU_PublikaceICT2009.pdf>](http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/t/8200311384/$File/CSU_PublikaceICT2009.pdf). ISBN: 978-80-250-1994-8

² Počet uživatelů v určitém věku je možné zjistit při zadávání reklamy na Facebooku. Dostupné na [www: < http://www.facebook.com/ads/create/>](http://www.facebook.com/ads/create/), [cit. 29. 04. 2010].

TEORETICKÁ ČÁST

1. Adolescence

Termín adolescence pochází z latinského slova *adolescere*, což v překladu znamená dorůstat, dospívat. Slovo *adolescent*, které se užívá v psychologii, se v lékařství obměňuje slovem *dospívající* nebo *dorost*. V pedagogice a sociologii se potom setkáváme s označením *mládež*.

V biologickém smyslu lze toto období vymezit jako úsek života začínající prvními známkami pohlavního zrání a končící dovršením plné pohlavní zralosti. Současně s biologickým zráním probíhá řada významných psychických změn (celková emoční labilita, nástup vyspělého způsobu myšlení). Také dochází k novému sociálnímu zařazení jedince. Všechny tyto změny probíhají do jisté míry souběžně. Jejich průběh je ovšem ovlivňován různými faktory. Například změny spojené s pohlavním zráním, tedy výrazné působení hormonů, mohou přímo ovlivnit nervový systém.³

Adolescence zahrnuje druhé desetiletí života. Specifikace se u různých autorů liší. Obecně platí, že se jedná o období mezi dětstvím a dospělostí. Macek⁴ uvádí dolní hranici 15 (u dívek začíná kolem 16. roku, u chlapců kolem 17 roku) do 20 – 22 let (horní věková hranice se nedá zcela určit, protože dosažení dospělosti ovlivňuje celá řada skutečností. Například společenské a kulturní zvyklosti). Užitečné je období adolescence dále rozdělovat na tři fáze:

1. Časná adolescence (10 – 13 let)
2. Střední adolescence (14 – 16 let)
3. Pozdní adolescence (17 – 20 let)

³ LANGMEIER, J. KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha : Grada Publishing, 1996, s. 138.

⁴ MACEK, P. *Adolescence*. Praha: Portál, 2003, s. 10.

Langmeier⁵ vymezuje období dospívání takto: dolní hranice 11 – 12 let, horní hranice 20 – 22 let. Dále se celé období dělí na:

1. Období pubescence (11 – 15 let)

- a. Fáze prepuberty – u dívek od 11 do 13 let, u chlapců o rok až dva později
- b. Fáze vlastní puberty – od 13 do 15 let

2. Období adolescence (15 – 22 let)

S vymezením období adolescence souvisí pojem sekulární akcelerace neboli celkové urychlování růstu a vývoje v průběhu staletí. Ta přinesla rychlejší začátek tělesného a duševního dospívání a umožnila delší dobu pro dokončení plného rozvoje.

Tato vývojová etapa je velmi náročná. Rozvinutá společnost klade na dospívající velké nároky a tak se přechod do dospělosti může přesouvat do vyššího věku. Dospívající stojí mezi požadavky společnosti, které jsou na něj kladeny a svými osobními předpoklady.⁶ Obecně za dospělého člověka považujeme jedince, který dosáhl biologické, psychické a sociálně-ekonomické zralosti.

Období adolescence je obdobím intenzivního hledání sama sebe. Dospívající si často kladou otázky týkající se jejich existence. Ptají se, kým jsou, kým chtějí být, jaký bude jejich život.

R. J. Havighurst vytvořil koncept vývojového úkolu adolescentů, ve kterém jsou zahrnuty potřeby a očekávání společnosti, ve které jedinec žije. Dále obsahuje individuální potřeby a očekávání jedince. Pro splnění vývojových úkolů nabízí společnost vzorce chování.

⁵ LANGMEIER, J. KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha : Grada Publishing, 1996, s. 139.

⁶ ŠIMÍČKOVÁ, J. a kol. *Přehled vývojové psychologie*. Olomouc : Univerzita Palackého Olomouc, 2005, s. 111.

Pokud je jedinec nerespektuje a volí si svůj způsob splnění, je často sankciován. Havighurstovy vývojové úkoly dále specifikovalo mnoho autorů.

Macek z nich vytvořil tento přehled⁷:

- Přijetí vlastního těla, fyzických změn, včetně pohlavní zralosti a role.
- Plné rozvinutí abstraktního myšlení, kognitivní flexibilita a komplexita. Schopnost užívat intelektový potenciál v každodenním životě.
- Uplatnění citového a rozumového potenciálu ve vztazích. Schopnost utvářet a udržovat sociální vztahy.
- Uplatnění citového a rozumového potenciálu ve společnosti. Naučit se chovat ve společnosti zodpovědně.
- Změna vztahů a postojů k dospělým (vzájemný respekt, spolupráce)
- Postupné získávání ekonomické nezávislosti – volba povolání, získání základní profesní kvalifikace.
- Získání zkušeností v erotickém vztahu, příprava na partnerský a rodinný život.
- Vytvoření představ o budoucnosti, vytyčení osobních cílů a priorit.
- Vytvoření hierarchie hodnot, reflexe a stabilizace vlastního vztahu ke světu a životu.

Tyto úkoly zahrnují biologickou, psychologickou a kulturní stránku života a jejich plnění není snadné. Některé začínají už v dětství a v dospívání jsou završeny, některé jsou typické pro adolescence. Dochází ke střetům mezi vnitřními a vnějšími vlivy.

⁷ MACEK, P. *Adolescence*. Praha: Portál, 2003, s. 17.

1.1. Hledání vlastního já

Pojem identita můžeme chápat dvěma způsoby a to identitu obecnou a identitu osoby. Obecně slovo identita pochází z latinského slova *identitas*, což znamená stejný, totožný. Z obecného hlediska chápeme identitu jako totožnost něčeho s něčím nebo se sebou samým. Identita osoby je „kombinace biologických i psychických, vrozených i získaných individuálních a specifických vlastností a schopností vnímat sám sebe.“⁸

Nejznámější psychologickou teorii adolescence vytvořil E. H. Erikson. Podle něj probíhá ontogenetický vývoj v osmi etapách, kdy přechod z jedné vývojové fáze do druhé může být charakterizován pozitivním nebo negativním výsledkem při plnění vývojového úkolu. Období dospívání je pátou fází životního cyklu. Toto období se nazývá „Identita proti konfuzi rolí“. Jedná se o úkol vytvoření identity vlastního já. V této době adolescent zpochybňuje veškeré jistoty, na které dříve spoléhal. Je to dáno rychlostí fyzického růstu a pohlavní zralostí. Mládež se zabývá nejvíc tím, jak vypadá v očích jiných lidí ve srovnání s tím, jak se cítí. Při hledání nových jistot musí znovu projít všemi těžkostmi, jako to bylo v předchozích letech. Pocit vlastní identity tvoří důvěra v to, že vnitřní jistoty jedince budou odpovídat jistotám jedincova významu pro jiné lidi.⁹

U identity rozlišujeme dva aspekty – osobní a sociální. Osobní aspekt vychází z intimní sebereflexe a sebehodnocení, pohledu na vlastní já. Sociální aspekt je pocit začlenění se do nějaké společnosti, komunity. S tvorbou identity souvisí čtyři statusy, které vychází z přítomností nebo nepřítomností krize (adolescent je součástí procesu volby a rozhodování v důležitých oblastech

⁸ RAK, R; MATYÁŠ, V; ŘÍHA, Z. *Biometrie a identita člověka ve forenzních a komerčních aplikacích*. Praha : Grada, 2008, s. 37.

⁹ ERIKSON, E. H. *Dětství a společnost*. Praha : Argo, 2002, s. 237 – 238.

života. Jedná se o proces aktivního hledání a objevování).¹⁰

1. Přejatý způsob: jedinec neprošel krizí identity, a proto k identitě nedospěl vlastní aktivitou. Názory, hodnoty a postoje přebíral od jiných autorit (zejména rodiče nebo učitelé)
2. Moratorium: tento status identity se objevuje při krizi identity, která je doprovázena stavu úzkostí a pochybnostmi. Jedinec hledá odpovědi na otázky, od kterých po získání odpovědi zase upouští. Stejně situace řeší různými způsoby.
3. Difúze identity: jedinec se nesnaží být aktivní, nehledá odpovědi na otázky. Ve svých reakcích jsou zcela nevypočitatelní.
4. Dosažená identita: jedinec prošel krizí identity, v jejímž průběhu si kladl otázky, přehodnocoval své postoje a názory a na základě vlastního rozhodnutí si vytvořil nové.

Hledání identity není jen pasivní poznávání sebe sama (zesílené sebezpozorování, zkoumání svého zjevu a svých psychických vlastností, snaha porozumět vlastním myšlenkám a pocitům), ale také aktivní experimentování (zkouší různé postoje, před zrcadlem cvičí výrazy obličeje, mění rukopis, střídají zájmy). Adolescent se snaží v průběhu dospívání najít vlastní jedinečnost, odlišit se od druhých. „Mnohé negativní vnější projevy dospívajících i přehánění rozdílů a konfliktů s rodiči jsou projevem nejistoty mladého člověka v otázce identity a obranou proti úzkosti. Hlavním cílem konfliktního chování je snaha získat odezvu okolí a ujistit se o vlastní hodnotě.“¹¹

¹⁰ ATKINSON, R. L; ATKINSON, E. E; BERN, D. J. *Psychologie*. Praha : Victoria Publishing, 1995, 864 s.

¹¹ LANGMEIER, J. KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha : Grada Publishing, 1996, s. 157.

1.2. Socializace

V období dospívání se ve velké míře rozvíjí sociální vazby. Objevuje se zřejmá touha být členem různých sociálních skupin. To je dáno také tím, že se adolescent stává citově nezávislým na svých rodičích a má potřebu partnerství a citové blízkosti. S tím souvisí i potřeba navazování erotických vztahů. Jedná se o období prvních lásek, citové přízni a otevřenosti, zklamání z prvních lásek, které adolescenti prožívají velmi bouřlivě, protože jsou ještě citově nevyvážení.¹²

Jak jsem už zmínila, odpoutání se od rodičů je jedním z hlavních vývojových úkolů adolescence. Rodina dává dítěti základní pocit bezpečí a jistoty a poskytuje mu útočiště, vede ho, je mu vzorem. Odpoutání se od rodiny proto není vždy snadné. Ani pro dospívajícího, ani pro rodiče. Každý jedinec si hledá svou vlastní cestu, jak dosáhnout samostatnosti a neztratit pozitivní vztah k rodičům. Nejčastěji se jedná o přemístění citových vztahů na nové osoby, hledání a zveličování rozdílů v názorech a postojích rodičů a nových osob, ke kterým se přiklání (kritika rodičů, vytýkání nedostatků rodičům, stydí se za projevy lásky ze strany rodičů, odmítání neustálé kontroly).

Jistoty, které dospívající jedinec ztrácí odpoutáváním se od rodičů, znovu získává v nových vrstevnických vztazích, které ho připravují pro nové, trvale emoční vztahy v dospělosti.

Rozšiřování vztahů probíhá v několika stupních¹³:

1. Skupinová izosexuální fáze - děti v období puberty vytvářejí spíše skupiny složené z jedinců stejného pohlaví. Jsou stabilnější

¹² ŠIMÍČKOVÁ, J. a kol. *Přehled vývojové psychologie*. Olomouc : Univerzita Palackého Olomouc, 2005, s. 116.

¹³ LANGMEIER, J. KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha : Grada Publishing, 1996, s. 150 - 151.

- a organizovanější, než vrstevnické skupiny z dřívějších vývojových období. Jedinci opačného pohlaví jsou odmítáni.
2. Individuální izoskupinová fáze – u dětí se objevuje potřeba párového přátelství, které se projevuje úzkým emočním vztahem. Vyměňují si vlastní pocity, svěřují se, důvěřují si.
 3. Přejícná etapa – se projevuje začínajícím zájmem o druhé pohlaví. Dívky i chlapci projevují svůj zájem o druhé pohlaví ze svých skupin (pokřikují na sebe, vtipkují apod.)
 4. Heterosexuální fáze polygamní – se objevuje na přelomu puberty a adolescence. Dívky a chlapci navazují skutečné vztahy, které jsou spíše proměnlivé a nestálé. Hlavním prvkem těchto vztahů je ujištění se o vlastní ceně a přitažlivosti.
 5. Etapa zamilovanosti – přichází o hodně později. U většiny jedinců to je na konci adolescence nebo na počátku dospělosti. Vztah jedince ke druhému pohlaví se ustavuje a může přejít v porozumění, oddanost a vázanost k druhé osobě.

1.3. Volba povolání

Dalším krokem k dospělosti je bezpochyby volba povolání. I toto je velmi náročný úkol, protože adolescent ještě nemusí mít zcela vyhraněné zájmy, stále ještě hledá svou nezávislost a identitu. Do začátku puberty je volba povolání pouze fantazií, nezávaznou hrou. Děti si hrají na to, čím chtějí být. Kolem 11 roku si dítě začíná uvědomovat, že musí brát v úvahu své schopnosti, prospěch, podmínky přijetí na střední školu, apod.

Období volby povolání je náročné pro dospívající i pro jejich rodiče. Jedinec by si měl zvolit takové povolání, které by ho nejvíc uspokojovalo a uplatnil své schopnosti a zájmy, a aby přispíval k plnění společenských úkolů. Může to být období sporů a konfliktů, kdy se zájem jedince střetává se zájmem rodičů. Zde může dojít k tomu, že se dospívající podřídí vůli rodičů. Důvodem je nejasnost vlastní budoucnosti nebo nerozhodnost v tom, co chce jedinec v životě dělat. Dospívající jedinec má možnost sám rozhodnout, jak naloží se svým životem, proti vůli svých rodičů. Nebo se s rodiči na volbě povolání shodne. To je zřejmě nejideálnější řešení, s minimální stresovou zátěží na obou stranách. Dalším zdrojem nejistoty při výběru povolání je to, že se jedinec musí rozhodovat v době, kdy ještě není zájmově vyhraněný a není dokončen vývoj jeho schopností a charakterových schopností. Mnohdy po pár letech jedinec dochází ke zjištění, že je s výběrem povolání nespokojený.¹⁴

Na chlapce je ve volbě povolání kladen větší tlak než na dívky. Jednak by chlapci měli své povolání volit tak, aby se stali ekonomicky nezávislími a získali tak vyšší sociální status ve společnosti. Dalším tlakem jsou rodiče, kteří často očekávají, že chlapec půjde v rodinných šlépějích. Od dívek se většinou očekává, že budou plnit role matek a partnerek. Ovšem i u dívek se objevují přání rodičů, aby jejich dítě dělalo to, co chtěli celý život dělat oni.¹⁵

¹⁴ LANGMEIER, J. KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha : Grada Publishing, 1996, s. 154 - 155.

¹⁵ ŠÍMÍČKOVÁ, J. a kol. *Přehled vývojové psychologie*. Olomouc : Univerzita Palackého Olomouc, 2005, s. 116.

1.4. Prožívání

Některé zvláštnosti emocionálních reakcí dospívání spočívají v hormonálních a fyziologických procesech. Všechny emocionální reakce a chování adolescentů ale nemůžeme vysvětlovat hormonálními změnami. Svou roli zde hraje i sociální faktor a způsob výchovy. Psychologická zátěž dospívání a požadavky společnosti mohou vést k emočnímu napětí a labilitě. V emocionální oblasti přibývá v průběhu adolescence vyšších citů, které se postupně stabilizují. Rozvoj citů v období dospívání je dlouhý proces a prochází všemi třemi fázemi adolescence. Výzkumy ukazují, že emocionální reakce, která by byla u dospělého jedince projevem psychické nemoci, je u adolescenta zcela normální. Roste nevyváženost, pocity méněcennosti, vznětlivost.

System mravních norem a zásad, které si jedinec osvojil, přerůstá ve stupnici morálních citů jako je smysl pro povinnost, solidarita, potřeba přátelství a lásky, smysl pro kamarádství. Dále se rozšiřují city estetické, vyvíjí se smysl pro humor a ironii, rozvíjí se intelektuální a praktické city. Vývoj vyšších citů ovšem souvisí s individuálními vlastnostmi osobnosti.¹⁶

1.5. Kognitivní vývoj

Období adolescence je důležité stadium vývoje rozumových schopností. Dochází ke značnému rozvoji teoretického myšlení. Dospívající je schopen pracovat s abstraktními pojmy, hledá alternativní řešení problémů, dokáže aplikovat logické operace, systematizuje poznatky.

Dospívající jedinci často kladou otázku proč a vyjadřují pochyby o vysvětlení, která jsou jim předložena. Převládá u nich tzv. kritický realismus.

¹⁶ KON, I. S. *Kapitoly z psychologie dospívání*. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 48 - 49.

Dále jsou adolescenti radikální a nekompromisní. To se projevuje jednostranností v chápání skutečností. Nepostihne všechny faktory, které skutečnost ovlivňují a tím i situaci zjednoduší a radikálně prosazuje takto nabyté zkušenosti.¹⁷

1.6. Vývojové problémy dospívajících v dnešní společnosti

Adolescenti při své cestě k dospělosti prochází těžkým obdobím a setkávají se s mnoha problémy, se kterými se musí vypořádat. Langmeier uvádí 4. vývojové problémy dospívajících v dnešní společnosti:¹⁸

- Rozpor mezi fyzickou a sociální zralostí: na jedné straně posunuje sekulární akcelerace dolní hranici dospívání do nižšího věku, na straně druhé složitost společenských požadavků a nároky na vzdělání a profesionální přípravu oddalují dosažení sociální zralosti. Rozpor mezi fyzickou a sociální zralostí může způsobit poruchy chování. Dospívající je nucen chodit do školy i přesto, že se cítí být dostatečně zralý pro ekonomickou nezávislost.
- Rozpor mezi rolí a statutem¹⁹. V dnešní rychle měnící se společnosti se postavení jedinců často a nepředvídatelně mění a mezi rolí a statutem může vzniknout rozpor. Od dospívajícího, který je téměř zralý, se očekává vyspělé a odpovědné chování (role dospělého), ovšem jeho status je v mnoha ohledech nízký (pořád má postavení dítěte, od kterého se očekává poslušnost, je kontrolován z vnějšku, má stejná omezení jako děti)

¹⁷ ŠIMÍČKOVÁ, J. a kol. *Přehled vývojové psychologie*. Olomouc : Univerzita Palackého Olomouc, 2005s. 114.

¹⁸ LANGMEIER, J. KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha : Grada Publishing, 1996, s. 157 - 159.

¹⁹ Sociální role je očekávání, které na jedince klade jeho sociální okolí z hlediska určité situace a z hlediska jeho základních charakteristik (věk, pohlaví). Sociální status je soubor práv a povinností, které určují postavení jedince ve společenské hierarchii.

- Rozpor mezi hodnotami mladé a starší generace. Rozdíly ve vědě i ve společnosti s sebou nesou i rozdíly v hodnotách a postojích generací, které vyrůstaly v jiných podmínkách. Starší generace čerpá ze svých zkušeností a má tendenci lpět na svých hodnotách. Mladá generace naopak sbírá své vlastní zkušenosti a odmítá přijímat zkušenosti starších generací.
- Rozpor mezi hodnotami rodiny a vnější společnosti. Během celého vývoje dítěte dochází k rozporům mezi charakterem citových vztahů v rodině a okolní společnosti. V období dospívání jsou tyto konflikty často kritické. Adolescent už není tak jednoznačně vázán na svou rodinu, na její hodnoty a normy. Stále častěji ji kritizuje a velmi přísně hodnotí.

2. Internet

Internet je celosvětový systém veřejné počítačové sítě, ve kterém mezi sebou počítače komunikují prostřednictvím TCP / IP (Transmission Control Protocol /Internet Protocol – dva protokoly pomocí kterých komunikují dva počítače na internetu.²⁰). Cílem tohoto zatím nejvyspělejšího komunikačního nástroje je bezproblémová výměna dat odkudkoliv na Zemi.

Slovo internet je složeninou latinského slova *inter* (mezi) a anglického slova *network* (sít'). Internet znamená revoluci v počítačovém a telekomunikačním světě.

Podle posledních měření²¹(data byla aktualizována 30. 09. 2009) je na světě 1,733,993,741 uživatelů internetu, což je asi 26 % světové populace. Od roku 2000 do roku 2009 byl zaznamenán nárůst uživatelů internetu o 380%. V Evropské unii užívá internet 312,151,571 lidí. To je asi 63,8% občanů EU. V České republice užívá internet 59% obyvatel (to tvoří 1,4% uživatelů EU), což je 6,027,700 obyvatel.

2.1. Počátky internetu

Za základní kámen informační vědy bývá považován článek *As We May Think* publikovaný v časopise *The Atlantic* (dříve *The Atlantic Monthly*, červenec 1945), jehož autorem je Vannevar Bush. Ve svém článku Bush poukazuje na dva problémy spojené s koncem války, na které navrhuje jedno řešení. Osobně se Bush nikdy přímo nepodílel na vytvoření nebo vývoji internetu, ale jeho

²⁰ Internetový protokol je jeden ze základních protokolů internetu, který odpovídá za přenos zasílaného souboru, který je rozdělený na malé balíčky tzv paket. TCP rozděluje soubor na pakeťky, které cestují do druhého počítače samostatně. V cílovém počítači potom TCP kompletuje pakeťky do původního souboru. Viz PETRO, J. *Výkladový slovník internetu*. Praha : CP Books, 2005, s. 85.

²¹ Internet World Stats. *Internet usage statistics* [online] 2010 [cit. 25. 2. 2010]. Dostupné na [www: <http://www.internetworldstats.com/stats.htm>](http://www.internetworldstats.com/stats.htm).

článek je považován za významný faktor vzniku informačního věku.²²

V roce 1958 byla založena agentura ARPA (Advanced Research Projects Agency – agentura ministerstva obrany USA. Od roku 1996 se užívá název DARPA - Defense Advanced Research Projects Agency), která měla po vypuštění Sputniku zajistit vedoucí postavení USA v oblasti vojenské a kosmické technologie. V roce 1962, kdy na světě existuje 10 000 počítačů, které jsou velmi primitivní a jejich náklady jsou stovky tisíc dolarů, ARPA vytváří projekt počítačového výzkumu nazvaný IPTO (Information Processing Techniques Office), který má za úkol vývoj počítačové sítě pro americkou armádu. Vedoucím tohoto projektu byl J. C. R. Licklider.²³

První experimentální síť, která obsahovala celkem čtyři počítače na čtyřech amerických univerzitách, byla vytvořena roku 1969 a nesla název ARPANET. První myšlenky ARPANETu pocházely z týmu J. C. R Licklidera, který viděl počítače jako pomocníky v komunikaci lidí. Od úspěšného prvního pokusu se síť počítačů ARPANETu začala rozšiřovat. V roce 1972 Ray Tomlinson píše program, který umožňuje zasílání pošty přes ARPANET. Znak, který známe jako „zavináč“, tedy @, vybral zcela náhodně. Vzhledem k nárůstu počítačů připojených k síti se ARPANET rozdělil na ARPANET a MILNET (Military Network), ten byl dále využíván pro vojenské účely. Také došlo k propojení širší oblasti pomocí TCP/IP, které umožnila National Science Foundation (NSF, Národní vědecká nadace – nezávislá vládní organizace zaměřená na podporu vědeckého pokroku, která vznikla v roce 1950).

²² BELL, G. a kol. *Internet History*. Computer history museum [online]. 2006 [cit. 25. 2. 2010]. Dostupné na www: < http://www.computerhistory.org/internet_history/>.

²³ BELL, G. a kol. *Internet History*. Computer history museum [online]. 2006 [cit. 25. 2. 2010]. Dostupné na www: < http://www.computerhistory.org/internet_history/>.

V roce 1985 se potom síť otevřela široké veřejnosti a vzniká komerční NSFNET.²⁴

2.2. Internet, jak ho známe dnes

O podobu internetu, kterou známe dnes, se zasloužil Timothy Berners – Lee ze švýcarského CERNu. Zabýval se otázkou neustálé změny v rozšiřování informací. Místo hierarchické organizace navrhuje hypertextový systém, který bude probíhat přes internet na různých operačních systémech. Berners – Lee navrhl dodnes platný systém World Wide Web, což je protokol http, tedy soustava propojených hypertextových dokumentů. World Wide Web, neboli W3, je nejrozšířenější a nejpoužívanější službou internetu zejména díky své jednoduché navigaci pomocí prohlížeče internetových stránek a možnosti prohlížení obrázků, fotografií a hudby.²⁵

ARPANET formálně ukončil činnost v roce 1990. Za dvacet let se ze 4 počítačů rozrostl na více než 300 000. Od roku 1993 pak internet zažívá obrovský rozmach. Do roku 2000 je k internetu připojeno více než 300 milionů. V roce 2002 mělo celosvětově přístup k internetu zhruba 620 milionů lidí. Internet se šířil 3x více než televize a 10x více než rozhlas. Dnes má internet asi 1, 734 miliardy uživatelů. To, co ARPA začala jako experiment, se stalo významnou součástí světové kultury během pouhých 30 let.²⁶

²⁴ BELL, G. a kol. *Internet History*. Computer history museum [online]. 2006 [cit. 25. 2. 2010]. Dostupné na www: < http://www.computerhistory.org/internet_history/>.

²⁵ PETRO, J. *Výkladový slovník internetu*. Praha : CP Books, 2005, s. 148.

²⁶ BELL, G. a kol. *Internet History*. Computer history museum [online]. 2006 [cit. 25. 2. 2010]. Dostupné na www: < http://www.computerhistory.org/internet_history/>.

2.3. Vývoj internetu na našem území

Internet nebyl úplně první celosvětovou sítí, která se na naše území po sametové revoluci dostala. V březnu roku 1990 se na území Československa objevují první uzly sítě FIDO²⁷, které slouží k přenosu elektronické pošty. Po pár měsících přichází síť Eunet, který propojuje Unixové počítače²⁸. Obě tyto sítě využívaly připojení přes veřejnou telefonní síť. Posledním předchůdcem internetu u nás byla síť EARN/Bitnet, která již vyžadovala pevné propojení pevnou linkou. V listopadu 1991 úspěšně proběhly první pokusy připojení k internetu ve výzkumném centru ČVUT. K celosvětové síti internet byla Československá republika připojena 13. února 1992. V červnu 1992 byl přijat návrh na vybudování počítačové sítě vysokých škol, připojených do Internetu. Předpokládalo se, že síť bude zahrnovat i Slovensko, proto se síť měla jmenovat FESNET (Federal Educational and Scientific Network). Když se však ukázalo, že rozpad Československa je neodvratitelný, byl přijat název CESNET (Czech Educational and Scientific Network). 15. 6. 1993 byl CESNET slavnostně spuštěn. CESNET byl uváděn do provozu postupně již od roku 1992. V březnu 1993 už bylo připojeno 11 akademických center. CESNET byl do roku 1995 financován ministerstvem školství. Poté vzniká sdružení CESNET (zastoupené všemi významnými vysokými školami a AV ČR), které převzalo financování CESNETu. Připojit se mimo akademickou půdu nebylo možné. Neexistovali žádní komerční poskytovatelé internetu a to kvůli potřebě licence na poskytování veřejných datových služeb. Tuto exkluzivní licenci měla pouze

²⁷ FIDO je síť, kterou provozuje skupina zanícených lidí. Ti si projekt sami financují. PETERKA, J. *Historie naší liberalizace*. eArchiv.cz [online]. 10. 08. 2001 [cit. 11. 3. 2010]. Dostupné na www: < <http://www.earchiv.cz/b01/b1008002.php3>>.

²⁸ UNIX je ochranná známka operačního systému, kterou vlastní The Open Group. UNIX byl vytvořen v roce 1969 v Bellových laboratořích Kenem Thompsonem a Dennisem Ritchiem. Dostupné na www: < http://www.unix.org/what_is_unix/history_timeline.html>, [cit. 11. 3. 2010].

společnost Eurotel Praha s. r. o. a připojení k internetu ve svých službách nenabízela. To platilo až do poloviny roku 1995. Tehdy totiž Eurotel o svou licenci přišel a tím se otevřela možnost nabízet připojení internetu jiným subjektům. Protože ztráta licence pro Eurotel přišla nečekaně, chvíli trvalo, než potencionální poskytovatelé internetu zareagovali. Poté se však nabídky hrnuly velkou rychlostí. Koncem roku 1998 již bylo na trhu více než 150 komerčních poskytovatelů připojení k internetu.²⁹

²⁹ PETERKA, J. *Historie naší liberalizace*. eArchiv.cz [online]. 10. 08. 2001 [cit. 11. 3. 2010]. Dostupné na www: < <http://www.earchiv.cz/b01/b1008002.php3> >.

3. Virtuální svět

S příchodem počítačů a internetu se otevřela nová dimenze lidského poznávání a pojem kyberprostor neboli virtuální realita rychle zevšedněl. Suler nazývá kyberprostor prostorem psychologickým. „Když zapnou počítač, spustí programy, napíší email nebo se přihlásí k online aplikaci, mají uživatelé často pocit – vědomě nebo nevědomě - že vstupují na místo nebo do prostoru, který je naplněn řadou významů a účelů.“³⁰

Pojmy kyberprostor nebo virtuální realita jsou čím dál více známé a užívané termíny, které vstoupily do našeho světa poměrně nedávno. To je dáno tím, jak rychle se vyvíjí pokrok výpočetní techniky. Existuje mnoho definic, které se snaží o popis pojmů. Aukstakalnis popisuje virtuální realitu jako „způsob zobrazení složitých informací, manipulace a interakce člověka s nimi prostřednictvím počítače“³¹. Kooper ji vymezuje jako „počítačem simulovanou skutečnost, se kterou může uživatel vstoupit do interakce“³². Jedná o svět uměle vytvořený počítačem, ve kterém mnoho lidí žije svůj druhý život. Virtuální svět je hlavně synonymem pro počítačové hry. Fenoménem poslední doby se stávají online hry, které vyžadují připojení k internetu. Člověk si zde vytvoří takový svět, jaký si přeje. Nezřídka se stává, že hráči unikají do svého virtuálního světa, aby našli to, co v reálném životě nemají. Hrozí ovšem nebezpečí, že uživatel přestane rozeznávat reálný svět od virtuálního.

Měli bychom si uvědomit, jak velkým způsobem může virtuální realita ovlivnit naše životy. Čermák a Navrátil uvádí, že se máme „obávat ztráty originality myšlení, chybné percepce vlastní osoby nebo dokonce růstu pocitů

³⁰ SULER, J. *Cyberspace as Psychological Space*. The Psychology of Cyberspace [online]. 2002 [cit. 07. 04. 2010] Dostupné na [www: < http://www-usr.rider.edu/~suler/psycyber/psychspace.html >](http://www-usr.rider.edu/~suler/psycyber/psychspace.html).

³¹ AUKSTAKALNIS, S., BLATNER, D. *Reálně o virtuální realitě*. Brno : Jota, 1994, s. 7.

³² KOOPER, R. Treatment of Acrophobia by Using Virtual Reality Graded Exposure. In ČERMÁK, I.;NAVRÁTIL, M. *Vliv virtuální reality(VR) na psychiku jedince*. Československá psychologie, 41, 1, s. 55.

odcizení a obtížnějšího návratu do reálného světa, stírání hranic mezi vědomým reálným světem a světem virtuálním.“³³ Dále upozorňují na to, že lze očekávat změny v agresivních vzorcích chování, vyšší pohotovost k agresi, varují před ztrátou sociálního kontaktu a autoagresivními tendencemi. Pokud zvládneme všechna tato nebezpečí eliminovat, může být virtuální realita použita jako nástroj pro léčbu fobií, k uvolňování potlačovaných emocí, posilování cílevědomosti, zbavování pocitu nicotnosti a marnosti.³⁴

Virtuální realita je novým lákadlem, kterému se musíme naučit odolávat. Alespoň do jisté míry.

3.1. Anonymita virtuálního světa

Jak jsem už zmínila, internet je komunikační prostředek, díky kterému může být uživatel ve spojení s jedním nebo několika jinými uživateli v reálném čase, aniž by došlo k osobnímu kontaktu. Právě této funkce internetu mládež využívá nejvíce. Kybernetický prostor je totiž prostorem bez zábran. Lidé se v něm cítí jistěji, méně jim záleží na tom, co si o nich myslí druzí a dokáží říct, co by jindy neřekli. A proč tomu tak je? Uživatelé internetu jsou v podstatě davem. „Slovo dav znamená shromáždění jakýchkoliv jedinců bez ohledu na jejich národnost, povolání nebo pohlaví a bez ohledu na náhodu, která je svedla dohromady. Shromáždění lidí má nové vlastnosti, které se značně liší od vlastností jedinců, kteří je skládají.“³⁵ Vzniká tzv. kolektivní duše davu. Le Bon říká, že davy soustřeďují průměrnost a individualita se mění ve stejnorodost. Důvodů, proč tomu tak je, je několik. Autor jako jeden z nich

³³ ČERMÁK, I.; NAVRÁTIL, M. *Vliv virtuální reality (VR) na psychiku jedince*. Československá psychologie, 41, 1, s. 63.

³⁴ ČERMÁK, I.; NAVRÁTIL, M. *Vliv virtuální reality (VR) na psychiku jedince*. Československá psychologie, 41, 1, s.63.

³⁵ LE BON, G. *Psychologie davu*. Praha : KRA, 1994, s. 13.

uvádí anonymitu. Člověk obklopený davem pociťuje obrovskou moc, která dovoluje pudům ovládat jeho chování. „Jelikož je dav anonymní, a proto nezodpovědný, ustoupí jedinec těmto instinktům tím spíše, že mizí úplně pocit zodpovědnosti, který ho jinak vždy zdržuje.“³⁶ Pro internetový svět platí to samé. Lidé jsou okouzleni pocitem moci a nepostihnutelnosti. Ztrácí pocit zodpovědnosti za své chování a dělají to, co by jindy neudělali.

Virtuální prostředí a s ním spojená anonymita umožňuje uživateli setkávat se s novými lidmi beze strachu, trémy a nervozity. Nemá obavy z toho, co si druzí pomyslí o tom, jakou má postavu, barvu vlasů a co má na sobě, protože ze sebe může udělat úplně někoho jiného. Uživatel se cítí uvolněně a je v komunikaci otevřenější, výřečnější, vtipnější. Nemusí mít strach ze sankcí nebo z toho, že mu někdo fyzicky ublíží, takže může říct to, co si myslí a co říct chce.³⁷ A pokud se konverzace nevyvíjí podle představ, nehrozí žádné dívání na hodinky nebo nervózní poposedávání. Člověk se prostě odpojí, ukončí konverzaci, odejde do jiné místnosti. Možností je mnoho a ani jedna s sebou nenese nepříjemné pocity.

Internet ovšem není tak anonymní, jak se na první pohled zdá. Lidé si myslí, že na internetu nemusí nést následky svého chování, protože se nikdo nedozví, že to či ono způsobili právě oni. To ovšem není až tak pravda. Z jedné návštěvy stránky se dá zjistit IP adresa³⁸ (identifikační číslo počítače, které se skládá ze čtyř čísel, která jsou oddělená tečkou. Toto číslo je jedinečné a umožňuje vypátrat konkrétní počítač a jeho majitele.) a tím i stát a město, ve kterém se uživatel nachází, jaký operační systém má jeho počítač, typ internetového prohlížeče, kvalitu připojení, jak dlouho se na stránce zdržel,

³⁶ LE BON, G. *Psychologie davu*. Praha : KRA, 1994, s. 18.

³⁷ ŠMAHEL, D. *Psychologie a internet. Děti dospělými, dospělí dětmi*. Praha : Triton, 2003, s. 13 - 15.

³⁸ PETRO, J. *Výkladový slovník internetu*. Praha : CP Books, 2005, s. 81.

co tam dělal a kolikrát ji navštívil. Ve většině případů, se toho dá zjistit víc. Běžný uživatel je ukolébán představou, že internet je absolutně anonymní a to ho přece chrání. Pravda je ovšem úplně jiná. Ve většině případů je anonymita minimální a i laik, který rozumí počítačům, dokáže z pouhé IP adresy zjistit zásadní informace. Existují způsoby, jak zamezit „úniku“ těchto informací, jako například nepojmenovávat svůj počítač, chodit do internetových kaváren apod.

Šmahel dělí anonymitu na internetu do dvou skupin³⁹:

1. Anonymita objektivní, která vyjadřuje reálnou míru zabezpečení identity uživatelů internetu. Jedná se o skutečné technické zabezpečení.
2. Anonymita subjektivní je to, jak se uživatelé sami cítí anonymní.

Mezi těmito druhy anonymity může být značný rozdíl. Velký vliv má anonymita subjektivní. To jak si uživatel myslí, že je anonymní, ovlivňuje jeho chování na internetu. Zvláště děti si nemusí uvědomovat, jak je snadné získat jejich osobní informace.

3.2. Identita ve virtuálním světě

Identitou člověka jsem se již zabývala v první kapitole své práce. Jedná se o chápání své totožnosti, sžití se se sociálními rolemi, které člověk zastává v každé společenské skupině, přijetí společenských norem, vytvoření si vědomí vlastní hodnoty. Dítě si v průběhu vývoje uvědomuje realitu, své vlastnosti, dovednosti, způsob myšlení, osvojuje si vzorce chování. Tím postupně získává vlastní identitu. Proces vytváření identity probíhá od dětství a je nepřetržitý.

³⁹ ŠMAHEL, D. *Psychologie a internet. Děti dospělými, dospělí dětmi*. Praha : Triton, 2003, s. 18 - 20.

Aby se dospívající stal dospělým, musí si osvojit psychologické charakteristiky dospělých. Těmi jsou hlavně nezávislost a autonomie. Proces osvojování si charakteristik dospělých ovlivňuje rodina. Výchovný styl rodičů určuje míru samostatnosti a nezávislosti dítěte. Většinou platí, že autoritativní styl výchovy nedává mnoho prostoru pro nezávislost a autonomii dítěte.

Dnešní svět, který je charakteristický neustálou kulturní a technickou změnou, klade na člověka nároky, které ovlivňují proces vývoje jeho identity. Je to dáno obrovským množstvím odlišných sociálních rolí, jež ve společnosti máme. Jedinci, kteří nemají vytvořenou stálou identitu, mohou mít problémy s neustálým střídáním sociálních rolí. Právě nároky společnosti mohou dospívajícím působit problémy v hledání vlastního já. Tento proces s sebou nese celou řadu obtíží a adolescent hledá cesty, jak se s nimi vyrovnat. V mnohých případech je ideálním útočištěm virtuální svět. V něm totiž může být, kým chce a nemusí se starat o to, co tomu řeknou rodiče nebo jestli plní požadavky společnosti. Ve virtuálním světě se projevuje pouze psychická stránka člověka. Na internetu jedinec vystupuje jako souhrn vlastností a charakteristik. V reálném světě funguje jako fyzická osoba, o jejíž existenci se vedou záznamy (rodný list, občanský průkaz). Na internetu je důkazem o jeho existenci přezdívka, kterou užívá, emailová adresa, apod. To je jakási virtuální charakteristika, která o jedinci vypovídá. Na rozdíl od reálného světa, do této charakteristiky může vkládat svoje touhy, představy, přání a fantazii. Tím v podstatě vzniká úplně nová osobnost, která existuje pouze v kybernetickém prostoru. Uživatelé mají tendence měnit své vlastnosti, dělat se takovými, jakými by chtěli být. Virtuální identita je to, co jedinec

přidává ke své charakteristice na internetu.⁴⁰ „Virtuální realita otevírá prostor pro dramatickou konstrukci vlastní identity, poskytuje příležitost pro promýšlení podstaty self, vymezení života, intencionality a inteligence.“⁴¹

Jak jsem už zmínila, proces vytváření si vlastní identity je velmi dlouhý a náročný. Mladí lidé hledají odpovědi otázky týkající se jejich existence. Takové otázky jsou velmi náročné a internetové prostředí umožňuje najít odpovědi snadněji. Součástí zkoumání nové identity je hledání skupin, ve kterých má dospívající pocit, že do nich patří a má možnost v nich navazovat nové vztahy. I toto je na internetu jednodušší. Na internetu nalezneme nepřeberné množství skupin s rozličnými zájmy a hodnotami. Při hledání identity je důležitý prvek osamostatnění se a odpoutání od rodičů. Kyberprostor nabízí vyzkoušet si obojí a přitom zůstat v pohodlí a bezpečí domova.

Pokud procházíme krizí identity nebo hledáme novou, znamená to pro nás zátěž, únavu, přemýšlení. Na internetu můžeme změnit svou identitu během chvíle. Nebo ji ani měnit nemusíme, prostě vytvoříme novou. Ve virtuálním světě můžeme s identitou experimentovat, zkoušet a hrát si. V reálném světě to můžeme dělat také, ale tam už to má své důsledky. Pokud experimentujeme na internetu a něco se vymkne kontrole, stačí se jen odpojit, vymazat profil, přejít na jinou stránku a experimentovat dál, jako by se nic nestalo. V reálném světě bychom museli čelit důsledkům. Toto je zcela jistě výhoda virtuální reality, o které mluví mnoho autorů. Například P. Wallace ve své knize říká, že experimentování s identitami je důležité pro další rozvoj moderní společnosti. A toto experimentování by nemělo být typické pouze pro

⁴⁰ ŠMAHEL, D. *Psychologie a internet. Děti dospělými, dospělí dětmi*. Praha : Triton, 2003, s. 39 - 40.

⁴¹ ČERMÁK, I.; NAVRÁTIL, M. *Vliv virtuální reality na psychiku jedince*. Československá psychologie, 41, 1, s. 64.

dospívající jedince. Měli by se jej zúčastnit hlavně dospělí.⁴²

3.3. Prožívání na internetu

Internet je bezpochyby místo, ve kterém se setkáváme s velkou škálou emocí. Objevují se prudké hádky, ironie nebo sarkasmus a naproti tomu můžeme zachytit projevy silného přátelství a lásky. Výzkumy ukazují, že se lidé na internetu hodně seznamují a tato přátelství nebo tyto vztahy online často přecházejí do reálného světa. Dále se ukazuje, že okruh přátel lidí na internetu je úplně odlišný od okruhu přátel v reálném světě.

Virtuální realita ovlivňuje lidskou psychiku zásadním způsobem. Mění aktuální psychický stav, zasahuje do prožívání jedince, ovlivňuje agresivitu, asociace, efektivitu, vyvolává naděje a obavy. „Virtuální realita posiluje fantazii, která navíc není omezena osobní historií a poskytuje prostředí evokující mnohdy silnější zážitek, než skutečnost sama.“⁴³ Průměrné užívání internetu by nemělo negativně ovlivnit sociální dovednosti a aktivity.

V reálném světě se seznamujeme díky fyzické blízkosti. Jednoduše někoho potkáme na ulici, v kavárně, na nádraží, v práci, dáme se do řeči a zjistíme, že máme společná témata a fyzická blízkost nám vyhovuje a máme možnost poznávat jeden druhého. Na internetu je fyzická blízkost nahrazována častostí dialogů. Jak často a jak dlouho si s dotyčným povídáme.⁴⁴ Absence fyzické blízkosti může být pro mnoho uživatelů pozitivem. Mnoho lidí má problém se svým fyzickým vzhledem a to ovlivňuje jejich sociální život. Na internetu se toho bát nemusí. Mohou se druhému člověku otevřít, aniž by se báli

⁴² WALLACE, P. M. *The psychology of the Internet*. USA : Cambridge University Press, 2001, s. 42.

⁴³ ČERMÁK, I.; NAVRÁTIL, M. *Vliv virtuální reality (VR) na psychiku jedince*.

Československá psychologie, 41, 1, s. 64.

⁴⁴ ŠMAHEL, D. *Psychologie a internet. Děti dospělými, dospělí dětmi*. Praha : Triton, 2003, s. 75.

následnému ponížení. Toto platí hlavně u dospívajících. Adolescenti staví vzhled na přední příčky hodnotícího systému. Právě proto je virtuální prostředí výborným prostředkem pro navazování nových přátelství a vztahů. Například plachý chlapec s akné na obličeji, který se kvůli tomu ve třídě moc neprojevuje a nikdo s ním moc nemluví, je na internetu výmluvný, vtipný a oblíbený.

Ve virtuálním světě prožíváme intenzivněji než v tom reálném. Nebojíme se vyjádřit pozitivní ale i negativní pocity. Nešetříme chválou ani kritikou. Vlivem relativního bezpečí prostředí bez zábran si lidé dovolí mnohem víc, než by si dovolili při komunikaci tváří v tvář. Právě zdánlivý pocit bezpečí může zvyšovat agresivitu. Například maličkost, nad kterou by člověk v reálném světě mávl rukou, může na internetu vyústit ve vodopád nadávek, výhružek a jiných projevů agresivity. V realitě vyjadřujeme nespokojenost nebo naštvanost mnoha způsoby. Náladu druhého člověka poznáme podle toho, co říká, jaký tón jeho slova mají, podle hlasitosti, rychlosti, sledujeme jeho mimiku, gesta, postoj. Agrese v realitě může vyústit až ve fyzické napadení. Jak poznáme agresivitu nebo naštvanost na internetu? Jednak je to písemný projev. Tedy všímáme si významu slov. Dále útok na cizí internetové stránky, vyjadřování pomluv, narážek apod. na internetu, zasílání virů na email, zahlcení emailové schránky spamy a mnoho dalších. Záleží na zkušenosti a odbornosti uživatele. Zde platí pravidlo, čím zkušenější uživatel, tím více možností vyjádření agrese.⁴⁵

⁴⁵ ŠMAHEL, D. *Psychologie a internet. Děti dospělými, dospělí dětmi*. Praha : Triton, 2003, s. 78 - 82.

4. Internet jako komunikační prostředek

4.1. Interpersonální a masová komunikace

Sociálně žijící druhy zvířat spolu komunikují, sdělují si určité informace, dorozumívají se. Funkcí dorozumívání je především upozorňování a to na zdroj potravy nebo třeba na predátora. Specifickou formou lidské komunikace je jazyk. Jedná se o akt sociální interakce.⁴⁶ Pro existenci lidské společnosti je komunikace velmi důležitá. Bez ní by žádná společnost ani nemohla existovat, vyvíjet se nebo přežívat. Komunikace tvoří základ organizace každé společnosti. „Komunikace je tudíž jednáním, jehož cílem z hlediska komunikátora je přenos sdělení jedné či více osobám prostřednictvím symbolů.“⁴⁷ Symboly jsou pak přenášeny prostřednictvím kanálů, které se dělí podle smyslů. Těmi příjemce informaci zachycuje (auditivní, vizuální, hmatový, čichový, teplotní, chuťový). Kunczik uvádí tři charakteristiky takto definované komunikace⁴⁸:

1. O komunikaci musí usilovat alespoň jeden jedinec s jiným jedincem.
2. Užívání symbolů musí být záměrné
3. Pro existenci komunikace je rozhodující záměr komunikátora

Lidská komunikace se dělí na verbální, jejímž nejdůležitějším nástrojem je řeč, a neverbální. Mezi nejčastější typy neverbální komunikace patří:

- Sdělování pohledy
- Sdělování výrazem obličeje – mimika
- Sdělování pohyby – kinetika

⁴⁶ NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*. Praha : ACADEMIA, 2009, s. 287.

⁴⁷ KUNCZIK, M. *Základy masové komunikace*. Praha : Karolinum, 1995, s. 12.

⁴⁸ KUNCZIK, M. *Základy masové komunikace*. Praha : Karolinum, 1995, s. 12.

- Sdělování fyzickými postoji – posturologie
- Sdělování gesty – gotika
- Sdělování dotyky – optika
- Sdělování přiblížením nebo oddálením – proxemika
- Sdělováním úpravou zevnějšku

U řeči si kromě významu slov všímáme intenzity hlasu, tónu hlasu, rychlosti slovního projevu, přestávek a pauz v řeči a přesnosti řeči.

Masová komunikace může být pokládána za stejný proces jako interpersonální komunikace. To je dáno společnými prvky obou komunikací. Ovšem mezi interpersonální a masovou komunikací jsou rozdíly. „Zatímco interpersonální komunikace se uskutečňuje v sociálních situacích, vztah mezi masovým komunikátorem a recipientem může být nanejvýš parasociální.“⁴⁹ Jestliže chceme pomocí komunikace změnit něčí postoj, je interpersonální komunikace mnohem účinnější, protože komunikátor prostřednictvím zpětné vazby může kontrolovat reakce příjemce. Sociální nátlak je u masové komunikace komplikovanější, nelze užít tolik kanálů, jako u interpersonální komunikace. Zapojení příjemců do masové komunikace je minimální, není nucen vyjadřovat svůj názor. Masová komunikace rozšiřuje informace ve velkém rozsahu obrovskému množství příjemců, což v interpersonální komunikaci není možné.⁵⁰

⁴⁹ KUNCZIK, M. *Základy masové komunikace*. Praha : Karolinum, 1995, s. 18.

⁵⁰ KUNCZIK, M. *Základy masové komunikace*. Praha : Karolinum, 1995, s. 18.

4.2. Internet, elektronické médium

Slovo médium pochází z latinského medium, což znamená střední nebo prostřed. Medium je tedy prostředek umožňující masovou komunikaci a média, která použijeme pro šíření informací, se nazývají masová média. Masová média můžeme rozdělit na tištěná (noviny, knihy, časopisy) a elektronická (televize, rozhlas). Mezi elektronická média patří také internet. Konkrétně se jedná o multimédium. To jsou specifické nosiče dat, tzv. digitální prostředky komunikace, které přenáší text, obrázky, videa, animace (mobilní telefon, DVD, počítačové hry apod.)

Původně byl internet vytvořen jako nástroj pro komunikaci. V důsledku jeho celosvětového rozšíření, vznikly další cesty jeho užívání. Internet slouží jako zdroj informací, zprostředkovává nám obraz o světě. Informace jsou dostupné díky různým zprávám, aktualitám, komentářům. Na internetu v dnešní době najdeme elektronické verze novin, časopisů, knih, encyklopedií, map. Například aplikace google street view umožňuje panoramatické pohledy v různých ulicích v různých státech světa. Česká republika je jedním z 29 států, jejichž města si můžeme prostřednictvím této aplikace prohlédnout. V současné době se jedná o Prahu a Brno.⁵¹

Můžeme si prohlédnout obrázky, fotky a reportáže z celého světa. Důležité jsou stránky nejrůznějších institucí, úřadů, orgánů, na kterých nalezneme nejrůznější informace z politiky, ekonomie, práva, společnosti, kultury apod. Informace hledají specializované servery, tzv. vyhledávače⁵². Neustále prohledávají celou síť a hledají nové stránky. Vyhledávače indexují

⁵¹ Google maps. *Street view* [online]. Dostupné na [www: <http://maps.google.com/intl/en_us/help/maps/streetview/where-is-street-view.html>](http://maps.google.com/intl/en_us/help/maps/streetview/where-is-street-view.html), [cit. 10. 1. 2010]

⁵² Např.: Google, Seznam.cz, Yahoo, Atlas.cz, Centrum.cz, Ask.

slova a ukládají je do databáze, ze které potom na požádání nabízí seznamy stránek týkající se určitého hesla, sousloví nebo věty⁵³. Většinou se ale stane, že na dotaz dostaneme stovky nebo tisíce odkazů. Příčinou toho je neustálé rozšiřování webu. „Už v r. 1997 se počet celosvětově na internetu dostupných dokumentů odhadoval asi na 200 milionů a tento počet se každých 6 měsíců zdvojnásoboval. V některých obdobích vznikalo na webu až 150 nových stránek za sekundu.“⁵⁴

Český statistický řad uvádí seznam činností na internetu pro rok 2009.⁵⁵ Podle výzkumu, který byl proveden, nejvíc uživatelů používá internet k posílání nebo přijímání elektronické pošty (91 %). Dále:

- Vyhledávání informací – 83% z toho jsou informace o zboží a službách. Nejvíc vyhledávají uživatelé ve věku nad 75 let, nejméně uživatelé ve věku 16 – 24 let.
- Vzdělávání
- On – line noviny a časopisy – 7 z 10 uživatelů čte internetové noviny, časopisy a zprávy.
- Internetové bankovníctví
- Stahování počítačových programů
- Hledání práce přes internet
- Poslouchání hudby, rádia, sledování filmů, televize, videí

⁵³ PETRO, J. *Výkladový slovník internetu*. Praha : CP Books, 2005, s. 139.

⁵⁴ MUSIL, J. *Elektronické média v informační společnosti*. Praha : Votobia, 2003, str. 166.

⁵⁵ Český statistický úřad, Odbor statistik rozvoje společnosti. *Využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci v roce 2009* [online]. 2009 [cit. 19. 4. 2010] Dostupné na [www: <http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/t/8200311384/\\$File/CSU_PublikaceICT2009.pdf>](http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/t/8200311384/$File/CSU_PublikaceICT2009.pdf). ISBN: 978-80-250-1994-8.

Velké množství informací na internetu je volně přístupné, ovšem poslední dobou přibývají informační stránky zcela nebo z části zpoplatněné. Díky interaktivně internetu, tedy možnosti aktivního zapojení příjemce, je možno získávat informace, které jsou potřebné v daném čase v takovém pořadí v jaké je potřeba. Na rozdíl od televize nebo rozhlasu, kde informace plynou v předem daném pořadí, jež divák neovlivní. Podstatný je fakt, že zdaleka ne všechny informace zveřejněné na internetu jsou objektivní nebo pravdivé.

Pro velké množství lidí je internet prostředkem zábavy. Jedná se o hudbu, videa, fotky, počítačové hry. Televizní stanice mají své internetové stránky, na kterých jsou v archivech uloženy epizody seriálů a pořadů té které televizní stanice. Nejčastější aktivitou je prohlížení velkého počtu stránek buďto náhodně nebo účelně. Tato činnost je známá jako surfování neboli brouzdání a zabírá nejvíce času. K prohlížení stránek slouží tzv. browsery neboli prohlížeče⁵⁶.

Nedílnou součástí kyberprostoru jsou reklamy. Ty se rozšiřují např. elektronickou poštou. V tomto případě se může jednat také o nevyžádanou poštu, tzv. spam. Spam je elektronická zpráva, zasílaná hromadně a bez vyžádání. Můžeme jej vymezit z hlediska kvality nebo kvantity. Kvantitativní hledisko se dívá na hromadnost šíření zpráv a jejího negativního dopadu na komunikační infrastrukturu. Kvalitativní hledisko sleduje obsah zpráv, které mají nulovou nebo zápornou hodnotu.

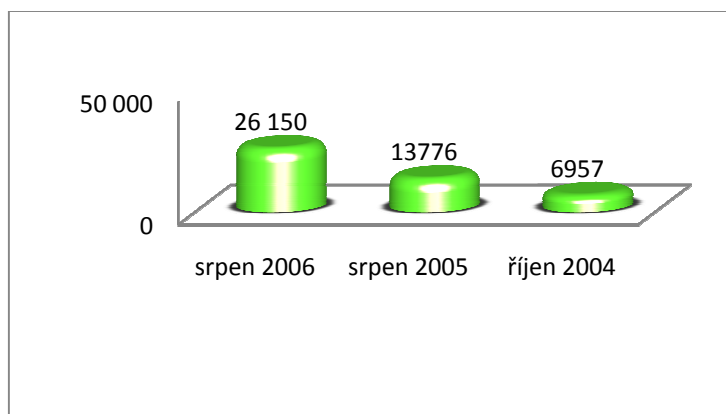
Rozlišujeme spamy⁵⁷:

1. Obchodní – jedná se o nabídky obchodů, upozornění na slevy, akční nabídky, seznamy služeb, které firmy poskytují apod.,

⁵⁶ Nejužívanějším vyhledávačem je v současné době Internet Explorer, který je součástí operačního systému Windows. Dalšími vyhledávači jsou např.: Google Chrome, Mozilla Firefox, Opera, Safari,

⁵⁷ POLČÁK, R. *Právo na internetu. Spam a odpovědnost*. Brno : Computer Press, 2007, s. 112.

2. kriminální nebo jinak společensky nebezpečné – tyto spamy s sebou nesou viry nebo jiný nebezpečný obsah. Do této kategorie patří například poslední dobou diskutovaný Phishing⁵⁸.

Graf č. 1: počet phishingových spamů zaznamenaných za měsíc srpen 2006, srpen 2005 a říjen 2004 ⁵⁹

3. politické – propagace nebo diskreditace politických stran. Největší nárůst spamů tohoto typu je v předvolebním období,
4. náboženské – ty slouží k propagaci náboženských skupin, z nichž spamy obchodní a kriminální jsou nejužívanější.

Dalším způsobem šíření reklamy je prezentace na webu. Nejužívanější jsou proužkové reklamy (bannery – anglické slovo užívané i v češtině), které jsou uloženy na webových stránkách. Standardní reklamní proužek, tzv. full banner, má velikost 468 x 60 pixelů⁶⁰. Kromě standardního proužku se ještě užívá poloviční banner. Banner se nejvíce umísťuje na horní okraj stránky, kde je nejúčinnější⁶¹. Proužek obsahuje krátké sdělení, jehož úkolem je zaujmout. Kliknutí na reklamu uživatele zavede na stránky, které poskytují více informací. Nejvíce reklam se vyskytuje na nejnavštěvovanějších stránkách, jako jsou

⁵⁸ Phishnig je falešná emailová zpráva, která nese jméno známé instituce nebo společnosti a snaží se pod falešnou záminkou vylákat z uživatele osobní údaje a důvěrné informace.

⁵⁹ Graf vychází ze studie Report on Phishing, která byla vypracována pro ministra veřejné bezpečnosti a havarijní připravenosti v Kanadě. Studie vyšla v říjnu 2006. Dostupné na [www: < http:// http://www.justice.gov/opa/report_on_phishing.pdf >](http://www.justice.gov/opa/report_on_phishing.pdf), [cit. 19. 1. 2010]

⁶⁰ Pixel (picture element) je nejmenší svítící grafický bod na monitoru nebo displeji.

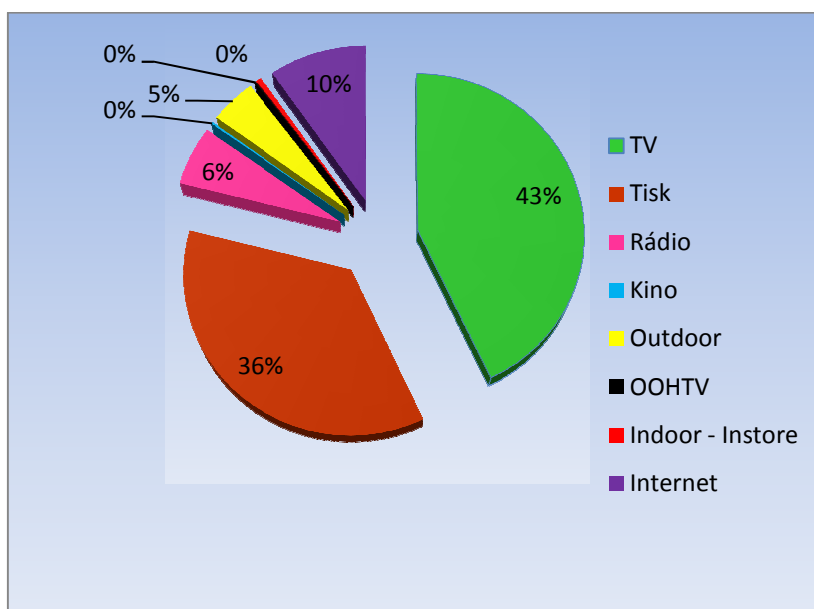
⁶¹ PETRO, J. *Výkladový slovník internetu*. Praha : CP Books, 2005, s. 22.

zpravodajské servery a internetové vyhledávače.

Podíl internetové reklamy je významný a každý rok se zvyšuje. V roce 2009 internet vydělal celkem 6,4 miliard korun od domácích zadavatelů reklamy. Provozovatelé internetových médií odhadují pro rok 2010 meziroční růst o více než 17%. Následující tabulka a graf zobrazují podíl jednotlivých médiatypů v roce 2009⁶².

2009		% podíl z celku
TV	28 401 205 993 Kč	43,0%
Tisk	23 692 126 874 Kč	35,9%
Rádio	3 944 875 565 Kč	6,0%
Kino	119 860 871 Kč	0,2%
Outdoor	3 056 882 065 Kč	4,6%
OOHTV (Out of home TV)	66 101 799 Kč	0,1%
Indoor-Instore	322 697 232 Kč	0,5%
Internet	6 402 997 963 Kč	9,7%
CELKEM	66 006 750 371 Kč	100,0%

Zdroj: SPIR, FI, TNS Media Intelligence a.s., leden 2010

Graf č. 2: podíl jednotlivých médiatypů v roce 2009

⁶²Internetová reklama hlásí 6,4 mld. korun za loňský rok. Sdružení pro internetovou reklamu [online]. 25. 02. 2010 [cit. 11. 3. 2010]. Dostupné na www: < http://www.spir.cz/index.php?option=com_frontpage&Itemid=1>.

4.3. Online komunikace

Komunikace zprostředkovaná na internetu je dalším ze způsobů výměny informací. Šmahel ve své práci uvádí dělení komunikace online podle toho, jak jsou informace předávány, na⁶³:

- Text – nejpoužívanější forma komunikace⁶⁴
- Obraz – internetové stránky, posílání obrázků
- Zvuk – telefonování přes internet, zasílání nahrávek, programy pro přenos zvuku
- Multimédia – kombinace textu, obrazu a zvuku

Další dělení, které Šmahel zmiňuje, je⁶⁵:

- Synchronní komunikace – komunikující strany musí být připojeny k internetu ve stejném čase. Komunikují spolu ve stejný okamžik, to znamená, že zpráva, kterou jedna strana posílá, se okamžitě ukazuje druhé straně. Komunikují online. Příkladem tohoto typu komunikace jsou chaty, diskusní skupiny, apod.
- Asynchronní komunikace – nevyžaduje přítomnost druhé strany ve stejný okamžik, kdy je zpráva posílána. Komunikující si vyzvedne zprávu poté, co se připojí k internetu. Příkladem takové komunikace je email, webové nástěnky, apod.

Některé programy nebo aplikace sloužící ke komunikaci nabízí oba typy komunikace současně. Například ICQ, Facebook, MSN apod. Záleží jen na uživateli, který typ komunikace mu v daný okamžik lépe vyhovuje.

⁶³ ŠMAHEL, D. *Psychologie a internet. Děti dospělými, dospělí dětmi*. Praha : Triton, 2003, s. 101.

⁶⁴ Proč je nejpoužívanější a nejoblíbenější? Textová komunikace je rychlá, nenáročná na typ připojení k internetu a neovlivňuje výkonnost hardwaru počítače.

⁶⁵ ŠMAHEL, D. *Psychologie a internet. Děti dospělými, dospělí dětmi*. Praha : Triton, 2003, s. 102.

4.3.1. Textová komunikace

V počátcích internetové komunikace stál pouhý text. Dnes je internet vysoce výkonným multimédiem. S lidmi při komunikaci online mluvíme, slyšíme je a také vidíme. Ale i přes tyto možnosti je text stále nejužívanějším prostředkem komunikace. Jedná se o unikátní styl dorozumívání. V několika ohledech je velmi podobný komunikaci „face to face“ (tváří v tvář). Jedinečnost textové komunikace spočívá v tom, že se jedná o velmi strohou komunikaci - žádné změny v hlase, žádný výraz tváře, žádná řeč těla. Pouhý text. Dalo by se říct, že se uživatelé dělí na dvě skupiny. Té první textová komunikace připadá velmi skrovná, zmatená, nic neříkající, ztrácí přehled neustálým „rolováním“ na monitoru. Ta druhá textovou komunikaci upřednostňuje. Uživatelé patřící do této skupiny si užívají vyjadřování myšlenek pouhým textem a omezení, která textová komunikace má, je pro ně výzvou.⁶⁶ Je to podobné jako rozdíl mezi čtením knihy a sledováním filmu.

To, že je textová komunikace nejužívanější a nejpopulárnější dokazuje fakt, že i přes každodenní zvyšování kvality zvuků a obrazů na internetu, se vztahy mezi uživateli vyvíjí a formují na základě textového dorozumívání. Suler uvádí několik subjektivních zkušeností textové komunikace:⁶⁷

- Textová komunikace je sofistikovaná, expresivní forma umění.
- Někteří lidé umí citlivě odhalit význam a náladu mezi řádky.
- Lidé, kteří si nejsou jisti slohem, dávají přednost chatu před emailem.
- Někteří lidé chápou textovou komunikaci jako druh spojení s myslí druhého. Textovou zpráva je pro mě hlasem uvnitř jejich hlavy.

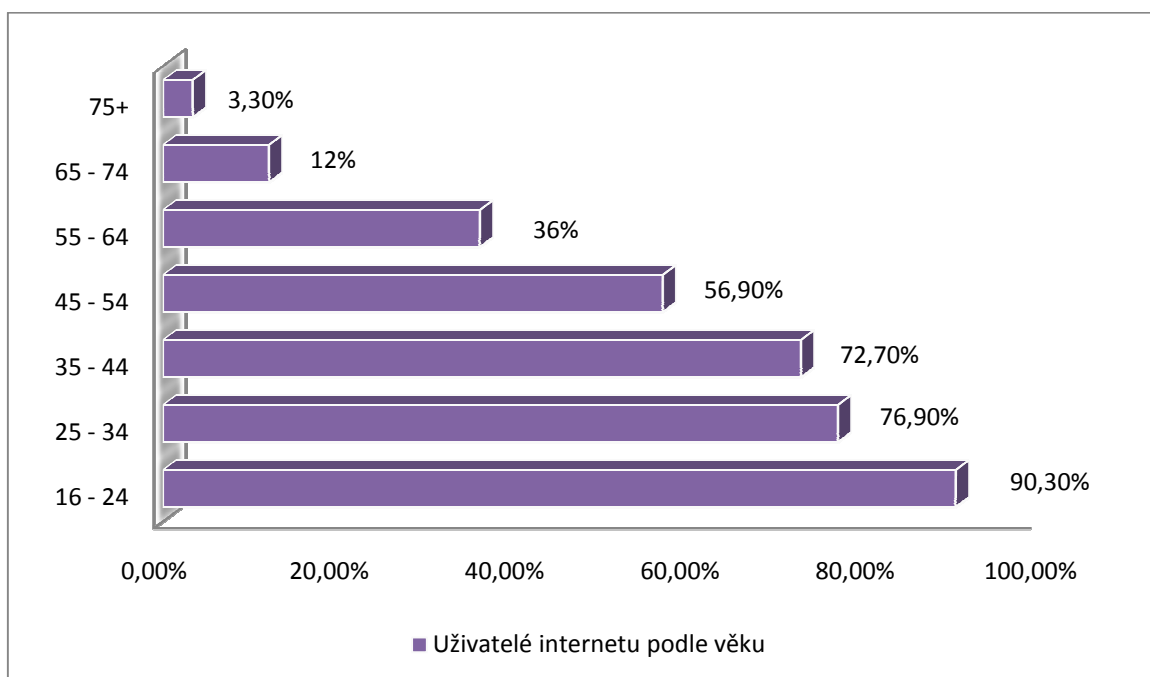
⁶⁶ SULER, J. *Hypotheses about Online Text Relationships*. The Psychology of Cyberspace [online]. 2002 [cit. 07. 04. 2010]. Dostupné na [www: < http://www-usr.rider.edu/~suler/psycyber/texttalk.html >](http://www-usr.rider.edu/~suler/psycyber/texttalk.html).

⁶⁷ SULER, J. *Hypotheses about Online Text Relationships*. The Psychology of Cyberspace [online]. 2002 [cit. 07. 04. 2010]. Dostupné na [www: < http://www-usr.rider.edu/~suler/psycyber/textrel.html >](http://www-usr.rider.edu/~suler/psycyber/textrel.html).

- Někteří lidé vnímají textovou zprávu jako součást sebe sama nebo součást vztahu
- Vždy si utváříme mentální obraz osoby, se kterou komunikuje. Třebaže nevědomky.
- Humor, zvláště pak sarkasmus, je v textové komunikaci těžké vyjádřit.

5. Dospívající v kyberprostoru

Internet je jistě důležitou složkou v životě adolescenta. To dokazují i data českého statistického úřadu. Následující graf ukazuje uživatele internetu v České republice podle věku za rok 2009.⁶⁸

Graf č. 3: uživatelé internetu v České republice podle věku za rok 2009

Otázkou je, co adolescenty tolik láká do světa internetu. Suler uvádí 4 hlavní důvody:⁶⁹

- Experimentování a zkoumání identity – dospívající se potýkají s tím, kdo jsou. Intenzivně hledají odpovědi na otázky týkající se jejich existence – Kdo jsem? Co chci dělat se svým životem? Já typ vztahu chci? Toto jsou náročné otázky a mnoho odpovědí adolescenti nalézají na internetu.

⁶⁸ Český statistický úřad, Odbor statistik rozvoje společnosti. *Využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci v roce 2009* [online]. 2009 [cit. 19. 4. 2010] Dostupné na [www: < http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/t/8200311384/\\$File/CSU_PublikaceICT2009.pdf >](http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/t/8200311384/$File/CSU_PublikaceICT2009.pdf). ISBN: 978-80-250-1994-8

⁶⁹ SULER, J. *Adolescents in Cyberspace. The Psychology of Cyberspace* [online]. 2002 [cit. 19. 04. 2010]. Dostupné na [www: < http://www-usr.rider.edu/~suler/psycyber/psycyber.html >](http://www-usr.rider.edu/~suler/psycyber/psycyber.html).

- Intimita a pocit sounáležitosti – během dospívání adolescenti experimentují s navazováním nových vztahů, zvláště s opačným pohlavím. Hledají spřízněné duše a skupiny, ve kterých se budou cítit svobodně a do kterých budou patřit. Na internetu je možné najít neomezené množství lidí a skupin, všech druhů osobností, zájmů a hodnot, se kterými může člověk komunikovat.
- Odloučení od rodičů a rodiny – adolescenti hledají svou identitu, nové vztahy a skupiny lidí, aby se mohli odloučit od rodičů. Chtějí být nezávislí, dělat věci po svém. Jedná se o velmi vzrušující proces. Na druhé straně mají dospívající z odloučení obavy. Spoléhat se na rodiče má své výhody. Internet je proto dokonalým místem pro osamostatnění se, získávání nových známostí a poznávání světa a zároveň být v bezpečí u rodičů.
- Ventilování frustrací – období dospívání někdy bývá označováno jako „bouře a konflikt“⁷⁰. Nepochybně jde o náročná léta v životě člověka. Mohou se objevit problémy ve škole, v rodině, ve vztazích. Co si má dospívající počít se všemi nespravedlnostmi světa na něm spáchanými? Musí je ventilovat a anonymní internet pro tento účel slouží výborně.

Místa, kde se dospívající lidé na internetu nejvíce zdržují, Suler rozděljuje do 4 kategorií⁷¹:

- Webové stránky (z ang. website) – stránky, které adolescenti mohou navštívit, přečíst si zprávy, prohlédnout obrázky, poslechnout hudbu. Existuje nepřeberné množství webových stránek obsahující jakékoliv

⁷⁰ MACEK, P. *Adolescence*. Praha : Portál, 2003, s. 13.

⁷¹ SULER, J. *Adolescents in Cyberspace*. The Psychology of Cyberspace [online]. 2002 [cit. 19. 04. 2010]. Dostupné na www: < <http://www-usr.rider.edu/~suler/psycyber/psycyber.html> >, [cit. 19. 04. 2010]

téma. Třeba i takové, které pomůže najít identitu dospívajícímu jedinci.

- Email (electronic mail) – neboli elektronická pošta, je nejvyužívanější službou internetu. Jedná se o jednoduchý, flexibilní a výkonný prostředek komunikace. Adolescenti nechápou email jako pouhý dopis, ale jde o jakýsi probíhající rozhovor. Je to místo, na kterém jsou dospívající spolu a mohou vytvářet nové vztahy.
- Chatovací místnosti (chatroom) – chat neboli pokec, je jednou z nejoblíbenějších činností mladé generace, která probíhá v chatovacích místnostech. Jedná se o virtuální místnost, tedy neexistující v reálném světě, ve kterých komunikují v reálném čase.⁷²
- Nástěnky – někdy označované jako fóra nebo diskusní skupiny. Uživatel se připojí na konkrétní stránku a tam „připíchne“ svůj příspěvek na nástěnku. Na rozdíl od chatu se nejedná o komunikaci v reálném čase. Příspěvek si může kdokoli přečíst a přidat svůj příspěvek.
- Blog – je další způsob asynchronní komunikace. Jedná se o internetový deníček, ve kterých uživatelé komentují události, které je zaujaly nebo kterých se blog týká. Může se jednat o osobní deník, politické komentáře, recenze nebo cokoli jiného, co je vhodné prezentovat chronologicky.

5.1. Sociální síť

„O sítích se ve společenských vědách hovoří v souvislosti s vazbami vzájemné pomoci a podpory, ale také v souvislosti se způsobem organizování práce a s uspořádáním celých firem. Hovoří se též o neformálních sítích vstřícných vztahů příbuzenských a přátelských, ale zároveň i o skrytých a málo vstřícných

⁷² Např. <http://pokec.atlas.cz>, <http://www.xchat.cz>, <http://chata.seznam.cz>.

sítích moci a vlivu.“⁷³

Výraz sociální síť pronikl do slovníku mnoha společností. „Označuje soubor vztahů soustředěných kolem jedince (v případě, že lidé hovoří o své vlastní sociální síti), nebo soubor vztahů aktivovaných s konkrétním cílem, které nemusí být soustředěny kolem jednoho člověka.“⁷⁴ Obecně můžeme říct, že síť závisí na jednotlivcích a proto není trvalým sociálním systémem. Je velmi pomíjivá. Termín sociální síť použil jako první John A. Barnes v roce 1954, který prováděl terénní výzkum v západním Norsku. Zjistil, že sociální sítě často nemají žádné hranice a vnitřní strukturu a sítě v malých společnostech jsou hlubší než sociální sítě velkých společností.⁷⁵

5.2. Sociální sítě na internetu

Od svého vzniku přilákaly sociální sítě na internetu miliony uživatelů a mnozí z nich je spojili se svým každodenním životem.

K přiblížení problematiky sociálních sítí na internetu mi posloužil text danah m. boyd⁷⁶ a Nicole B. Ellison s názvem *Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship*.⁷⁷ Autorky definují sociální sítě jako internetovou službu, která umožňuje:

1. vytvořit veřejný nebo částečně veřejný profil v rámci uzavřeného systému,
2. vytvořit seznam dalších uživatelů, se kterými je tento profil ve spojení,
3. zobrazovat a procházet sítě ostatních uživatelů uvnitř tohoto systému.

⁷³ KELLER, J. *Nejistota a důvěra aneb k čemu je modernitě dobrá tradice*. Praha : SLON, 2009, s. 11.

⁷⁴ ERIKSEN, T. H. *Sociální a kulturní antropologie*. Praha : Portál, 2008, s. 102.

⁷⁵ V malých společnostech se všichni znají. Jsou příbuzní, mají společné přátele a sousedy, mohou být kolegové v zaměstnání nebo chodili do stejné školy. Pokud se dva lidé potkají ve velkém městě, šance, že budou mít společné známé, je velmi malá.

⁷⁶ Autorka píše své jméno s malými písmeny

⁷⁷ BOYD, D. M; ELLISON, N. B. *Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship*. Journal of Computer-Mediated Communication [online]. 2007, Vol. 13, No. 1, [cit. 06. 05. 2010]. Dostupné na [www: <http://jcmc.indiana.edu/vol13/issue1/boyd.ellison.html>](http://jcmc.indiana.edu/vol13/issue1/boyd.ellison.html). ISSN 1083-6101.

Sociální sítě nejsou podle boyd a Ellison unikátní díky tomu, že umožňují seznámení se s cizími lidmi.⁷⁸ Jedinečné je to, že uživatelům umožňují formovat a zviditelňovat jejich sociální sítě. Cílem tedy není hledání nových známostí, ale hledání lidí, které už uživatel zná.

Sociální sítě na internetu se od sebe liší technickými prvky, na základě kterých sítě fungují nebo službami, které poskytují. Liší se také jejich zaměřením. Společným prvkem všech sociálních sítí na internetu je viditelný profil uživatele, který, mimo jiné, ukazuje jeho seznam přátel (lidé, kteří jsou rovněž uživateli dané sítě). Viditelnost profilu ostatním uživatelům je podle autorek klíčovou vlastností sociálních sítí. Profil je jedinečná stránka, kterou vytváří sám uživatel a udává v ní informace o své osobě. Jedná se o věk, místo bydliště, zájmy a sekci „o mně“. Většina stránek také podporuje nahrávání profilových fotografií.⁷⁹ Některé sítě dále podporují multimédia nebo změnu vzhledu profilu (např. změna barvy profilu a stránek, změna písma, velikosti nebo struktury stránek). Jiné sociální sítě, jako například Facebook, umožňují přidávat různé aplikace do svého profilu.⁸⁰ Velká většina sociálních sítí nabízí uživateli možnost viditelnosti jeho profilu. To znamená, že si uživatel vybere, zda jeho profil bude viditelný všem, přátelům, nebo přátelům přátel.⁸¹

Po dokončení registrace je uživatel vyzván k identifikaci dalších uživatelů služby, které zná, se kterými má nějaký vztah a chce s nimi být v kontaktu prostřednictvím dané sociální sítě. Většina služeb vyžaduje oboustranné

⁷⁸ Pokud vznikne nový kontakt (seznámení se cizím člověkem), jedná se spojení lidí, kteří sdílejí offline kontakty.

⁷⁹ Profilová fotografie se zobrazuje ostatním uživatelům zároveň s profilem.

⁸⁰ Facebook umožňuje třetím stranám vytvářet pro uživatele velké množství aplikací, což mu zajistilo neustálý rozvoj a to, že se uživatelé budou mít pořád proč vracet.

⁸¹ BOYD, D. M; ELLISON, N. B. *Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship*. Journal of Computer-Mediated Communication [online]. 2007, Vol. 13, No. 1, [cit. 06. 05. 2010]. Dostupné na [www: <http://jcmc.indiana.edu/vol13/issue1/boyd.ellison.html>](http://jcmc.indiana.edu/vol13/issue1/boyd.ellison.html). ISSN 1083-6101.

potvrzení přátelství.⁸²

Mezi přáteli je možná komunikace prostřednictvím zpráv, které si mezi sebou zasílají. Tyto zprávy mohou mít charakter veřejný (jsou umístěny přímo v profilu uživatele) nebo soukromý (zprávy se nachází ve schránce, která je přístupná a viditelná pouze uživateli profilu). Mnohé sociální sítě poskytují služby v podobě sdílení videí, hudby nebo fotografií a obrázků.

Sociální sítě na internetu jsou navrženy tak, aby byly široce dostupné. Stává se ale, že mnoho z nich zpočátku přitahuje homogenní populaci. Není obtížné najít skupiny, které užívají sítě, aby se oddělily na základě určitých znaků (např. věku, pohlaví, národnosti, úrovně vzdělání).

5.2.1. Historie sociálních sítí na internetu

První sociální sítě na internetu byla dnes již neexistující SixDegrees.com, vytvořená v roce 1997. Síť umožňovala vytvoření profilu uživatele a seznamu jeho přátel. Od roku 1998 také procházení toho seznamu jinými uživateli. Všechny tyto prvky existovaly už před SixDegrees.com, ale odděleně. Bylo možné si v rámci jedné sociální sítě vytvářet profily, v rámci jiné zase hledat přátele (např. Classmates.com. vznikla v roce 1995. Tato sociální síť pomáhala spojit se se svými spolužáky. Vytvořit si zde profil a seznam přátel bylo možné až po několika letech). SixDegrees jako první spojuje všechny tyto funkce. Během několika let se jí podařilo získat miliony uživatelů, ovšem vedení se nepodařilo vytvořit udržitelný obchodní model. V roce 2000 byla služba ukončena.⁸³

⁸² Více v kapitole 5.2 2.2. Struktura Facebooku

⁸³ BOYD, D. M.; ELLISON, N. B. *Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship*. Journal of Computer-Mediated Communication [online]. 2007, Vol. 13, No. 1, [cit. 06. 05. 2010]. Dostupné na [www: <http://jcmc.indiana.edu/vol13/issue1/boyd.ellison.html>](http://jcmc.indiana.edu/vol13/issue1/boyd.ellison.html). ISSN 1083-6101.

V letech 1997 až 2001 se počet sociálních sítí umožňujících vytvoření profilu a seznamu přátel zvyšoval (např. AsianAvenue, BlackPlanet, MiGente a Ryze.com).

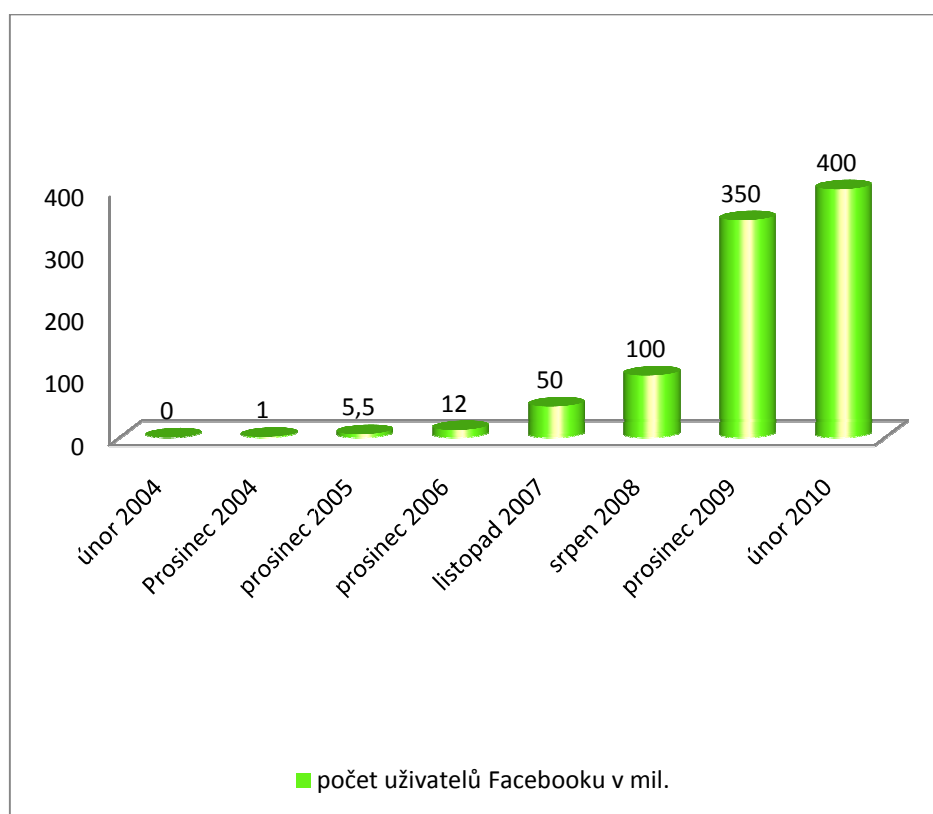
Významným mezníkem je rok 2002 kdy vzniká síť Friendster.com. Friendster je síť, která se nesnaží seznamovat lidi s podobnými zájmy, ale vytvářet spojení lidí, kteří se už znají. Síť brzy získala velkou popularitu. S tou ale přišly i problémy technického i sociálního rázu. Servery nezvládaly velký nápor uživatelů, služba proto byla často nedostupná a uživatelé, kteří nahradili svůj email touto sítí, byli velmi nespokojeni. Také sociální stránka věci znamenala problémy. Objevovaly se falešné profily, uživatelé se neočekávaně setkávali se svými spolužáky, přáteli a zaměstnavateli nebo nadřízenými. Od roku 2003 vzniká bezpočet takových sociálních sítí. Vznikají jak obecné, tak specializované sítě (např. Care2 sdružuje aktivisty, Couchsurfing spojuje cestovatele v karavanech, MyChurch pomáhá hledat křesťany).

V této době (rok 2003) vzniká sociální síť MySpace.com, do níž přechází mnoho uživatelů Friendster.com. Pro uživatele byla MySpace atraktivní díky novým aplikacím a možnostem, jako úprava vzhledu profilu podle vlastních představ. Od roku 2004 se k MySpace připojují i mladí lidé. Buď to bylo kvůli hudebním skupinám, které využívaly síť ke kontaktu se svými fanoušky, nebo přátelům a členům rodiny. V této době vzniká také sociální síť The facebook, určená studentům Harvardovy univerzity.⁸⁴

⁸⁴ BOYD, D. M; ELLISON, N. B. *Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship*. Journal of Computer-Mediated Communication [online]. 2007, Vol. 13, No. 1, [cit. 06. 05. 2010]. Dostupné na [www: <http://jcmc.indiana.edu/vol13/issue1/boyd.ellison.html>](http://jcmc.indiana.edu/vol13/issue1/boyd.ellison.html). ISSN 1083-6101.

5.2.2. Facebook

Pro svou práci jsem si vybrala facebook jako jednu z největších a nejužívanějších sociálních sítí na světě. Nepochybně se jedná o stránky, které vyvolávají diskuze a zájem uživatelů internetu. Wikipedie definuje Facebook jako rozsáhlý společenský webový systém sloužící hlavně k tvorbě sociálních sítí, komunikaci mezi uživateli, sdílení multimediálních dat, udržování vztahů a zábavě.⁸⁵ Sociální síť původně určená pouze studentům Harvardu má dnes přes 400 milionů aktivních uživatelů, z nichž 50% se přihlašuje každý den. Kolem 30% uživatelů Facebooku je z USA. Každý uživatel má průměrně 130 přátel. Za měsíc uživatelé stráví na Facebooku přes 500 miliard minut.⁸⁶

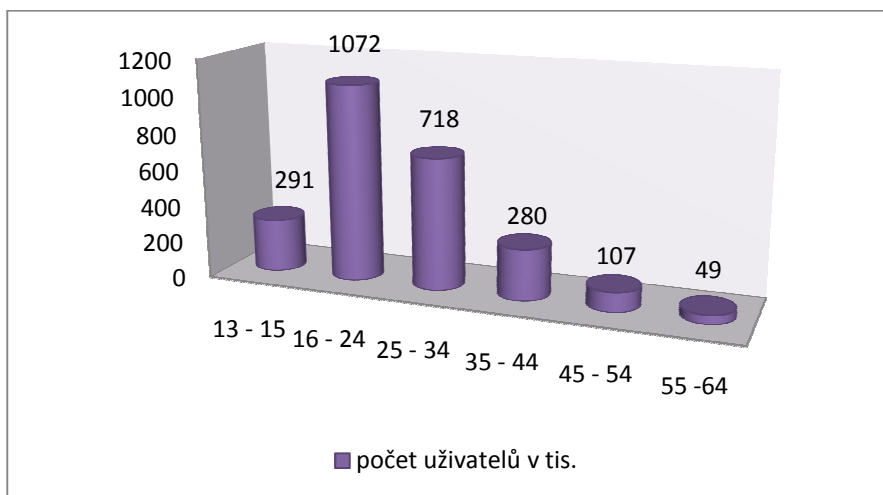

Počet aktivních uživatelů Facebooku od jeho založení do února 2010

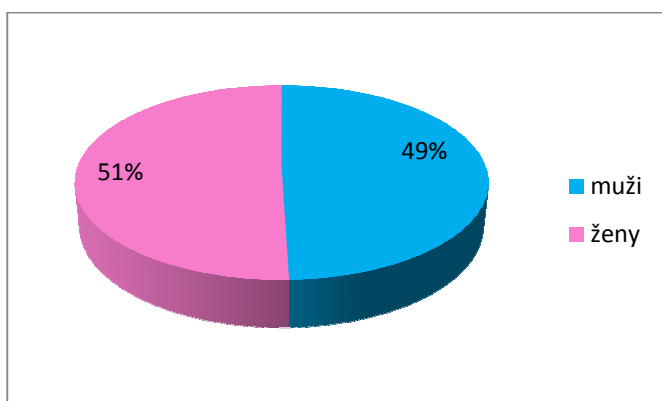
⁸⁵ Dostupné na www: < <http://en.wikipedia.org/wiki/Facebook>>, [cit. 28. 04. 2010]

⁸⁶ Data jsou převzata ze statistik Facebooku. Dostupné na www:
< <http://www.facebook.com/press/info.php?statistics#!/press/info.php?statistics>>, [cit. 28. 04. 2010]

Počet uživatelů Facebooku v České republice je v současnosti asi 2 517 000⁸⁷. Z údajů dále vyplývá, že Češi na Facebooku stráví přibližně 27 minut denně, 60% uživatelů se přihlašuje každý den, 84% jednou týdně. 10% Čechů užívá aplikaci Facebook v mobilu.^{88 89}

Počet uživatelů Facebooku v ČR 29. 4. 2010⁹⁰

poměr mužů a žen v ČR užívajících Facebook

Facebook provozuje a vlastní společnost Facebook, Inc. se sídlem v Palo Alto v Kalifornii. Další ředitelství má po celém světě, např. Atlanta,

⁸⁷ Pro srovnání – na konci roku 2008 měl Facebook 150 000 uživatelů v ČR. Číslo udává počet lidí žijících v České republice zaregistrovaných na Facebooku. Statistiky vychází z informací, které uživatel zadal do profilu – tedy, že žije v České republice. Je možné, že uživatelů je více, protože ne všichni údaje do profilu zapisují.

⁸⁸ Facebook mobile je aplikace, která uživateli umožňuje připojit se k síti kdekoli pomocí svého mobilního telefonu. Pomocí této aplikace je možno posílat zprávy jiným přátelům, komentovat, prohlížet fotky, přidávat videa apod.

⁸⁹ Počet českých uživatelů Facebooku překročil dva miliony. Noviny.cz [online]. 2010 [cit. 29. 04. 2010] Dostupné na www: < <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/pocet-ceskych-uzivatelu-facebooku-prekrocil-dva-miliony/422396>>. ISSN 1213-5003

⁹⁰ Graf jsem vytvořila podle dat, která poskytuje Facebook při zadávání reklamy. Dostupné na www: < <http://www.facebook.com/ads/create/>>, [cit. 29. 04. 2010]

Birmingham, Michigan, Chicago, Dallas, Detroit, New York, Venice Beach, Calif., Washington, DC, Dublin, London, Milan, Paris, Stockholm, Sydney, Toronto. Roční obrat společnosti, jejímž generálním ředitelem je zakladatel Facebooku Mark Zuckerberg, je 300 milionů dolarů⁹¹. Uživatelem této sociální sítě se může stát každý s platnou emailovou adresou. A co je vlastně náplní Facebooku? Získávání přátel, kterým je možno posílat zprávy, prohlížet si jejich fotky a příspěvky. Vyhledávání a přidávání se k sítím spolužáků, spolupracovníků nebo skupin, do kterých chceme patřit apod. Facebook je plný aktivit, kterými může uživatel trávit čas.

Zuckerberg chtěl vytvořit web skutečných mezilidských vztahů. V tom je rozdíl mezi Facebookem a jinými sociálními sítěmi. Facebook nemá za úkol vytvářet nové identity a hledat nové přátele. Lidé mají své přátele v reálném světě a Facebook je má zmapovat. Při registraci je uživatel vyzván k zadání osobních dat, jako je jméno, věk, email, zaměstnání, bydliště apod. Tato data ovšem nejsou viditelná všem, pouze přátelům uživatele. A pokud si uživatel přeje, aby nikdo tato data neviděl, může údaje skrýt úplně. Na základě těchto informací Facebook hledá ostatní uživatele, které můžete znát a chtěli byste s nimi být ve spojení (mít je „v přátelích“).⁹²

⁹¹BERTONI, S.; GELL, E. *By The Numbers: Billionaire Bachelors*. Forbes.com [online]. 16. 09. 2008 [cit. 28. 04. 2010]. Dostupné na www: < http://www.forbes.com/2008/09/16/billionaire-bachelors-single-lists-cx_mm_0916bachelor_slide_11.html?thisSpeed=30000>.

⁹²VOGELSTEIN, F. *How Mark Zuckerberg Turned Facebook Into the Web's Hottest Platform*. Wired [online]. 09. 06. 2007 [cit. 28. 04. 2010]. Dostupné na www: < http://www.wired.com/techbiz/startups/news/2007/09/ff_facebook?currentPage=all>.

5.2.2.1. Historie Facebooku

Facebook byl založen v únoru 2004 Markem Zuckerbergem, studentem psychologie na Harvardově univerzitě, a jeho spolubydlícími z koleje.⁹³ Počítačový programátor Zuckerberg už v minulosti vyvinul sociální síť pro ostatní studenty na škole. Facebook, jehož původní název byl The facebook, získal své jméno podle listů papírů, které dostávají prváci na začátku roku, jako pomoc při seznamování se s ostatními studenty a zaměstnanci školy. Během 24 hodin se k síti připojilo 1200 studentů, do jednoho měsíce měla už více než polovina vysokoškoláků z Harvardu profil na Facebooku. Síť byla poté zpřístupněna ostatním Bostonským univerzitám a nakonec všem univerzitám ve Spojených státech. V srpnu 2005 se název změnil na Facebook.com. Od září 2005 se mohli připojovat i studenti středních škol, další měsíc Facebook opustil kontinent a vysokoškolští studenti na univerzitách ve Velké Británii si zde zakládali své profily. Na přelomu srpna a září roku 2006 je Facebook zpřístupněn široké veřejnosti. Uživatelem může být každý starší 13 let s platnou emailovou adresou.⁹⁴

5.2.2.2. Struktura Facebooku

K tomu, aby se uživatel internetu stal součástí Facebooku, je potřeba platná emailová adresa, která dále slouží při přihlašování k aplikaci. Při registraci se dále vyplňuje jméno, příjmení, přístupové heslo, pohlaví a datum narození. To jsou povinné údaje, které se později dají skrýt ostatním uživatelům.

⁹³ Eduardo Saverin, Dustin Moskovitz and Chris Hughes

⁹⁴ PHILIPS, S. *A brief history of facebook*. Guardian.co.uk [online]. 25. 07. 2007 [cit. 28. 04. 2010]. Dostupné na www: < <http://www.guardian.co.uk/technology/2007/jul/25/media.newmedia>>.

- Hlavní stránka: se zobrazuje při každém přihlášení. Obsahuje příspěvky přátel uživatele, nové komentáře, nové fotky, kdo má koho za nového kamaráda. Je to seznam aktivit seřazených podle času od nejnovějších po nejstarší. Tento seznam se nachází uprostřed stránky a na samém vrcholu je rámeček, uvnitř něhož je napsáno „Co se vám honí hlavou“. Do tohoto rámečku uživatelé píší tzv statusy, tedy činnosti, myšlenky, pocity a nálady, o které se chtějí podělit se svými přáteli.

V pravé části hlavní strany se nachází sloupec s:

- o žádosti (různé pozvánky do aplikací, na události nebo žádosti o přátelství)
 - o události (např. narozeniny přátel nebo data akcí, na které vás pozvali přátele)
 - o šťouchnutí (seznam přátel, kteří se uživateli chtějí připomenout tím, že do něj imaginárně šťouchli)
 - o reklama (nedílná součást každé internetové stránky)
- Profil: se skládá ze dvou základních záložek
 - o Zeď: je v podstatě nástěnka, na které jsou všechny vzkazy a aktivity.
 - o Informace: jsou údaje, které uživatel zadal při registraci (tedy jméno, příjmení, emailová adresa, datum narození, věk, pohlaví) a další informace o jeho osobě doplněné přímo v profilu (bydliště, rodné město, politické názory, vyznání, životopis, zájmy, vzdělání, kontaktní údaje. Záleží na uživateli, co všechno na sebe prozradí. Součástí profilu je také fotka uživatele a počet přátel.

Pokročilejší uživatelé mají v profilu záložku Fotky (fotky a obrázky

uživatelé), Video (video uveřejněná uživatelem), Odkazy (odkazy na stránky). Záložky lze přidávat a také odebírat. Záleží na uživateli, jaký chce mít profil.

- **Přátelé:** Facebook nabízí vyhledávání přátel podle několika kritérií. První z možností jsou tzv návrhy. Facebook hledá potenciální přátele prostřednictvím informací uvedených v profilech. Osoby se stejnými údaji potom zobrazí v seznamu návrhů. Uživatel pak sám rozhodne, zda nabídne přátelství. Pokud přátelství nabídne, čeká, až protistrana nabídku přijme.⁹⁵ Profil nového přítele se pak zobrazí v seznamu přátel.

Další způsob, jak aplikace hledá přátele, je prostřednictvím prohledání uživatelského emailu. Ten zadá do vyhledávače adresu a heslo, aplikace pak importuje kontakty z emailu do vašich přátel. Import přátel je také možný z chatů (AOL Instant Messenger, ICQ, MSN a skype).

Poslední možností je „manuální“ hledání přátel uživatelem. Do vyhledávače zadáme informace o osobě, kterou na Facebooku hledáme. Takto můžeme najít uživatele podle jména a příjmení, emailu, názvu školy nebo firmy.

- **Účet:** umožňuje nastavení bezpečnosti a soukromí uživatele.
 - o **Nastavení účtu.** Zde uživatel může změnit své jméno, uživatelské jméno, email, heslo nebo zrušit účet. Dále lze v této záložce změnit jazyk aplikace, nastavit, na co chce být uživatel upozorňován

⁹⁵ Facebook vyžaduje oboustranné potvrzení přátelství. Např. mám v profilu uvedeno, že jsem z ČR a navštěvovala základní školu TGM v Praze. Aplikace najde uživatele, kteří navštěvovali tu stejnou školu a navrhnou mi je jako přátele. Jednu osobu znám a nabídnu jí přátelství. Pokud mě i ona chce za přítele, přijme nabídku. To samé platí v opačném případě. Pokud mě chce někdo za přítele, pošle mi žádost o přátelství a čeká na moje přijetí.

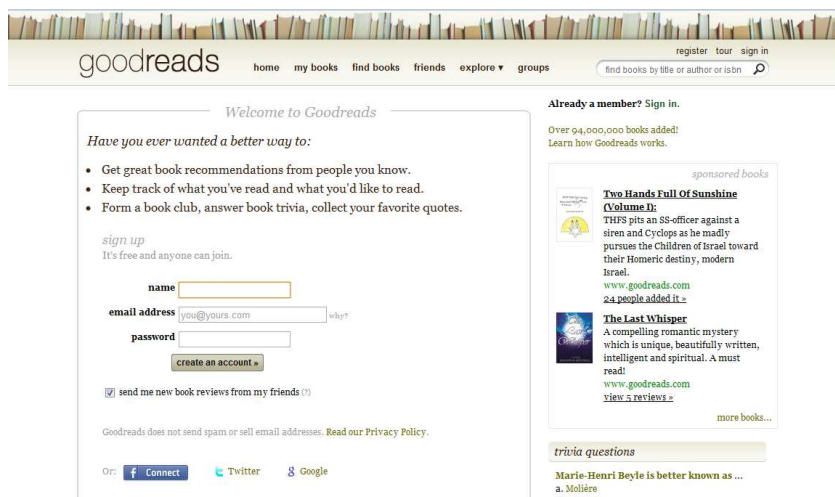
a jakých sítí chce být součástí.

- o Nastavení soukromí. Tato záložka umožňuje nastavit, kdo může zobrazit profil uživatele a přispívat na jeho zeď. Kdo může uživatele kontaktovat a zobrazit jeho kontaktní údaje. A v neposlední řadě nastavení, kdo může s uživatelem komunikovat.

5.2.3. Další sociální sítě na internetu

Facebook není ani zdaleka jedinou oblíbenou sociální sítí. Celosvětovou popularitu má mnohem více takových sítí. Některé jsou určené pro zábavu, jiné sdružují umělce nebo pomáhají hledat práci. Daksh Sharma ve svém článku uvádí seznam 350 sociálních sítí rozčleněných do 11 kategorií. Každá sociální síť v seznamu je doplněna krátkým popisem.⁹⁶

1. Knihy – v této kategorii je začleněno 16 celosvětových sociálních sítí, které spojují milovníky knih a čtení.

Úvodní stránka webu GoodReaders⁹⁷

⁹⁶ SHARMA, D. *Social networking god: 350+ social networking sites*. Mashable – The social media guide [online]. 23. 10. 2007 [cit. 28.04.2010]. Dostupné na www.mashable.com/2007/10/23/social-networking-god/.

⁹⁷ <http://www.goodreads.com>

2. Obchodní sítě – do této kategorie patří velmi oblíbená síť LinkedIn. Jedná se o síť pro profesionály. Profil uživatele je něco jako životopis. Hlavními body je vzdělání, kariéra, pracoviště. Mnozí uživatelé při žádostech o práci rozesílají odkazy na svůj profil místo životopisu. LinkedIn dále nabízí různé aplikace, vyhledávání kolegů, se kterými uživatel pracuje nebo pracoval v minulosti. Síť má přes 35 milionů uživatelů a je velmi oblíbený u manažerů a personalistů, kteří právě zde hledají potencionální zaměstnance.⁹⁸

The screenshot shows the LinkedIn homepage. At the top, there is a navigation bar with the LinkedIn logo and links for Home, What is LinkedIn?, Join Today, and Sign In. Below this, a banner states 'Over 65 million professionals use LinkedIn to exchange information, ideas and opportunities'. To the right of the banner is a 'Join LinkedIn Today' form with fields for First Name, Last Name, Email, and Password (with a note '6 or more characters'). A green 'Join Now' button is at the bottom of the form, with a link 'Already on LinkedIn? Sign in.' below it. Below the banner, there is a search bar with the text 'Search for someone by name:' and fields for First Name and Last Name, followed by a 'Go' button. Below the search bar, there is a link to the LinkedIn member directory and a link to browse members by country. At the bottom, there is a footer with links for Customer Service, About, Blog, Careers, Advertising, Recruiting Solutions, Tools, Developers, Language, LinkedIn Updates, LinkedIn Answers, LinkedIn Jobs, Jobs Directory, Company Directory, Service Provider Directory, and a copyright notice for LinkedIn Corporation © 2010.

Úvodní stránka sociální sítě LinkedIn⁹⁹

⁹⁸ HANDL, J. *Sociální sítě, to není jenom Facebook*. Lupa.cz [online]. 31. 03. 2009 [cit. 28. 04. 2010]. Dostupné na www: < http://www.lupa.cz/clanky/socialni-site-to-neni-jenom-facebook/>. ISSN 1213 - 0702.

⁹⁹ www.linkedin.com

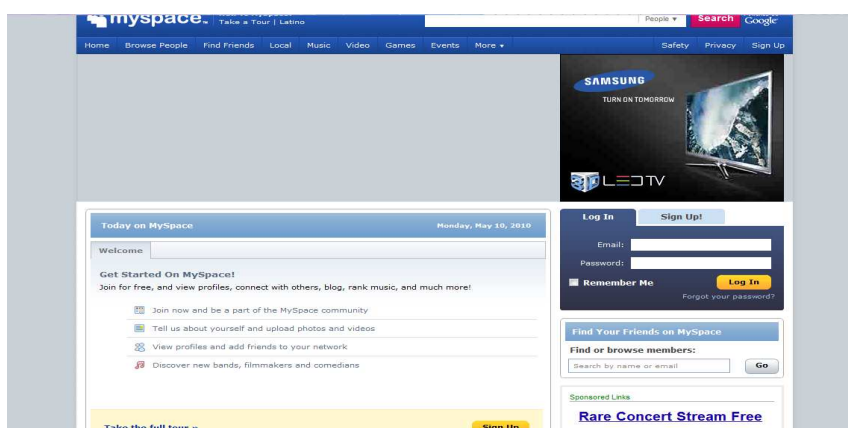
3. Rodina – tyto sítě umožňují spojení rodinných příslušníků (např. myfamily.com)

Úvodní stránka myfamily.com¹⁰⁰

4. Přátelé – tato kategorie patří mezi nejrozšířenější. Lidé na internetu hledají nejvíce přátele.

- MySpace je jednou z nejpopulárnějších sociálních sítí na světě a svými funkcemi se velmi podobá Facebooku. Uživatel sítě MySpace si, na rozdíl od uživatele Facebooku, může upravit profil podle svých představ.

Úvodní stránka MySpace ¹⁰¹

¹⁰⁰ www.myfamily.com

- Orkut je sociální síť googlu a nejvíce populární je v Jižní Americe a v Indii. Umožňuje sdílení multimédií, chatování a hledání přátel.¹⁰²

The screenshot shows the 'Vytvoření účtu' (Create account) page on Orkut. It includes a Google logo, a search bar, and a 'Vytvoření účtu' button. Below this, there are fields for 'Jméno' (Name), 'E-mail', and 'Heslo' (Password). There is also a checkbox for 'zobrazit můj věk mým budoucím přátelům v Orkut' (show my age to my future friends on Orkut). At the bottom, there is a 'Přijímám' (I agree) button and a copyright notice for Google.

Úvodní stránka Orkut 103

- Bebo je velmi populární zvláště ve Velké Británii. Vznikla v roce 2005 a svou filozofií se podobá MySpace.

The screenshot shows the Bebo homepage. It has a search bar at the top with the text 'Search for music, videos, or people...'. Below the search bar, there is a 'Join Bebo for Free' button. To the right of the search bar, there is a login section with fields for 'Username' and 'Password', and a 'Log In' button. Below the search bar, there is a 'Sign Up' button. To the right of the 'Sign Up' button, there is an advertisement for 'social go' with the text 'Create your own social network for FREE!' and a 'Start now!' button.

Úvodní stránka Bebo 104

- Další velmi populární sociální sítě tohoto typu jsou Hi5, Friendster, Xanga a mnoho jiných.

¹⁰¹ www.myspace.com

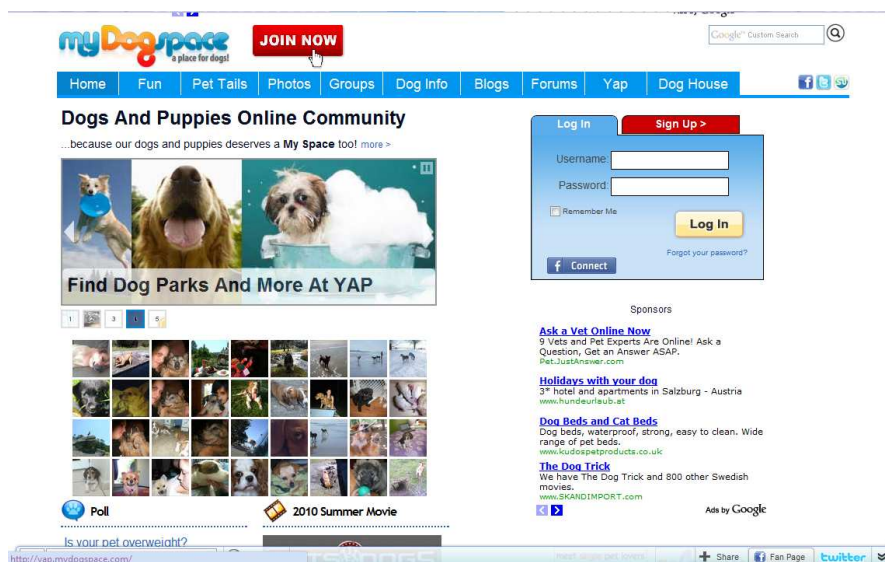
¹⁰² ¹⁰² HANDL, J. *Sociální síť, to není jenom Facebook*. Lupa.cz [online]. 31. 03. 2009 [cit. 28. 04. 2010].

Dostupné na www: < http://www.lupa.cz/clanky/socialni-site-to-neni-jenom-facebook/>. ISSN 1213 - 0702.

¹⁰³ www.orkut.com

¹⁰⁴ www.bebo.com

5. Koníčky a zájmy – tato kategorie sdružuje příznivce různých zájmů. (Např. Arts community – milovníci umění, BeGreen – ochránci přírody, CarGurus – milovníci aut, MyDogSpace – milovníci psů)

Úvodní stránka sítě MyDogSpace 105

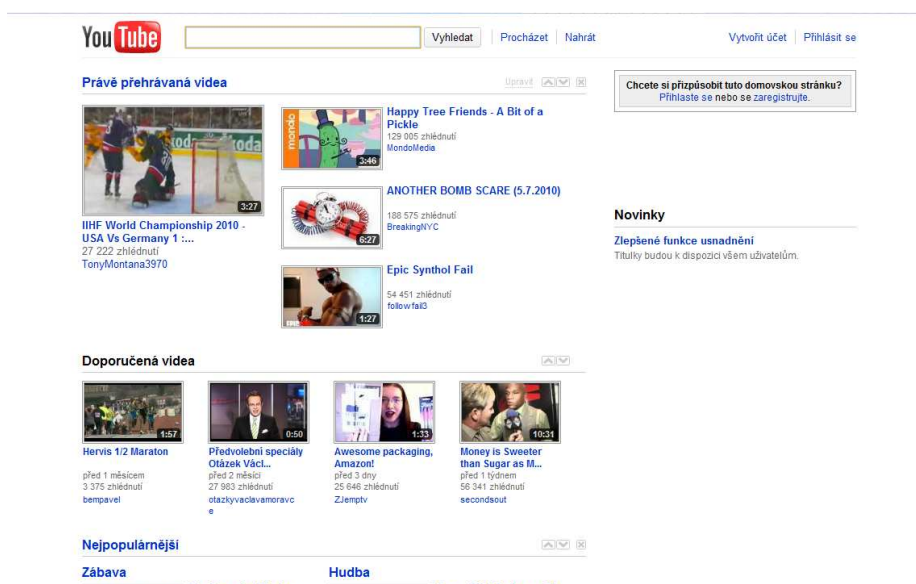
6. Jazyky – tyto sociální sítě sdružují uživatele, kteří se chtějí učit nové jazyky. Sítě nabízí výukové lekce, možnost najít osobu mluvící daným jazykem a kontaktovat ji. Na těchto stránkách se také diskutuje a překládá. (Např. UniLang, xLingo)

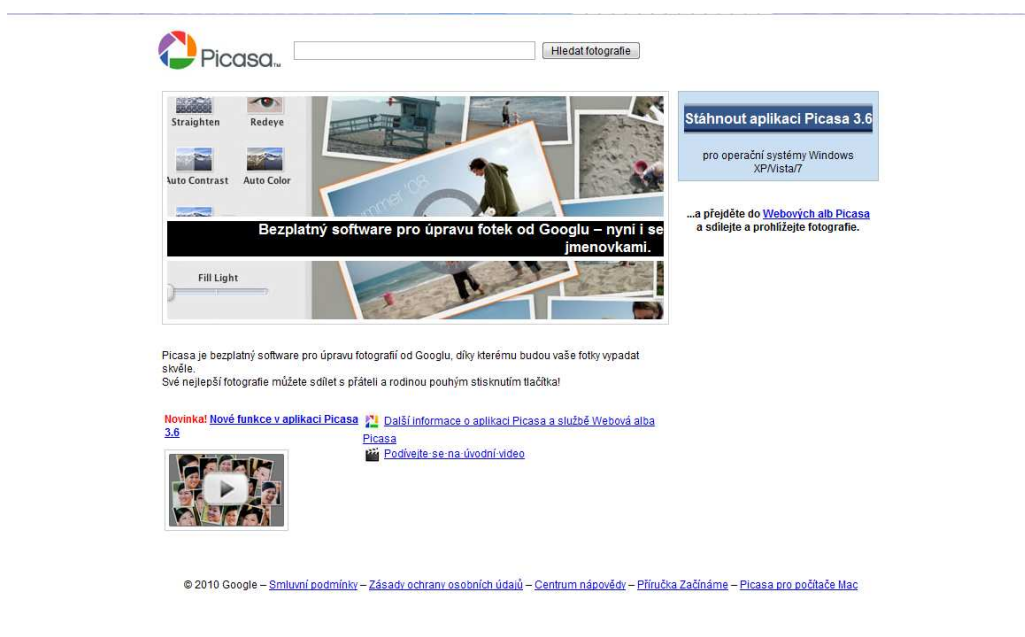
Úvodní stránka serveru UniLang 106

105 www.mydogspace.com
106 www.unilang.org

7. Media – společenské sítě sdružující fanoušky sdílení fotek, videí a hudby.

YouTube: server pro sdílení videí 107

Picasa: aplikace googlu, která umožňuje sdílení fotek a obrázků online 108

107 www.youtube.com

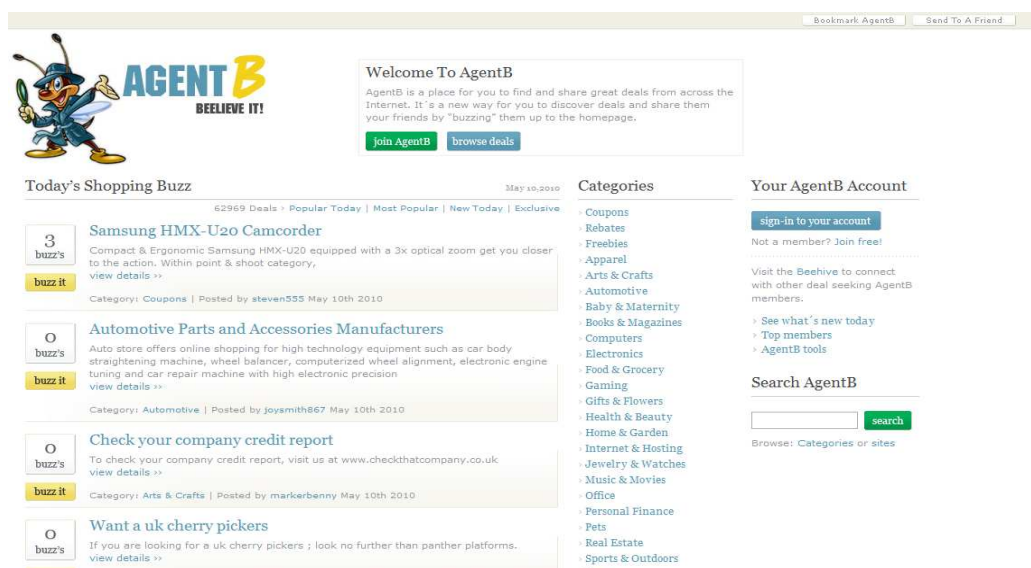
108 www.picasa.google.com

8. Mobilní telefony – v této kategorii jsou sítě např. majitelů mobilního telefonu BlackBerry.

Sociální síť CrackBerry.com 109

9. Nakupování – tyto sítě sdružují uživatele prodávající a nakupující na internetu.

Sociální síť AgentB 110

10. Studenti – sociální síť typu College.com, College Tonight, Student.com apod. Stránky sdružují spolužáky a přátele základních, středních a vysokých škol.

Sociální síť Student.com 111

11. Cestování – na těchto stránkách uživatelé sdílejí své cestovní plány, vzájemně si radí, doporučují a sdělují si své zážitky z cest.

sociální síť TravelTogether 112

¹¹⁰ www.agentb.com
¹¹¹ www.student.com

V českých podmínkách také vznikají komunitní sítě. Jednou z nich je Spolužáci.cz. Tato síť má podobný účel jako prvotní Facebook (který měl usnadnit komunikaci mezi studenty Harvardovy univerzity). Spolužáci.cz umožňují sdílení fotek, vzkazů, kontaktů a dokumentů mezi bývalými, současnými a budoucími spolužáky.

Sociální síť spolužáci.cz 113

Další sítí je server Lidé.cz., který slouží mimo jiné i k navazování nových kontaktů. Jako seznamka slouží také síť Líbím se ti.cz, která je populárnější než Lidé.cz.¹¹⁴

úvodní stránka Lidé.cz 115

¹¹² www.traveltogether.com

¹¹³ www.spoluzaci.cz

¹¹⁴ KUBEŠ, R. Sociální sítě nejsou jen Facebook. Podívejte se i na ty české. Technet.cz [online]. 18. 10. 2009 [cit. 18.05. 2010]. Dostupné na www: http://technet.idnes.cz/socialni-site-nejsou-jen-facebook-podivejte-se-i-na-ty-ceske-p4e/sw_internet.asp?c=A091017_234210_tec_reportaze_vse.

¹¹⁵ www.lide.cz

6. Závislost na internetu

Na závěr teoretické části své práce bych se chtěla zmínit o závislosti na internetu. Tak, jako existuje závislost na alkoholu, drogách, cigaretách, práci, existuje závislost na internetu. Není ovšem jednoduché určit, co znamená být závislý a jaký je rozdíl mezi závislým uživatelem a normálním uživatelem. David Šmahel ve své knize uvádí symptomy, podle kterých lze závislost vymezit¹¹⁶:

- Důležitost – příslušná aktivita se stává nejdůležitější v životě. Dominuje myšlení, chování i citům. Pokud se jí dotyčný zrovna nevěnuje, tak přemýšlí, kdy se aktivitě bude zase věnovat.
- Změna nálady – pokud činnost, na které je dotyčný závislý, nevykonává, změní se mu nálada. Je nervózní, nesoustředěný a roztěkaný.
- Zvyšování tolerance – tolerance na činnost se zvyšuje. To znamená, že ji dotyčný musí vykonávat víc, aby ho to uspokojilo a přineslo tolik chtěný efekt.
- Abstinenční příznaky – po přerušení činnosti, na které je dotyčný závislý, se dostaví nepříjemné fyzické a psychické pocity.
- Konflikt – dochází ke konfliktu mezi závislostí dotyčného a jeho rodinou, přáteli, prací apod.
- Recidivy – opětovné návraty do dřívějších stavů vyvolaných činností, na které je dotyčný závislý.

Pokud se tyto symptomy u jedince objevují ve vztahu k internetu, je s největší pravděpodobností závislý. A tak jako každá závislost, i tato potřebuje lékařskou pomoc.

¹¹⁶ ŠMAHEL, D. *Psychologie a internet. Děti dospělými, dospělí dětmi*. Praha : Triton, 2003, s. 141.

Šmahel ve své knize také uvádí sérii otázek, které zjišťují míru závislosti na internetu.¹¹⁷

- Nejste – li zrovna online, přemýšlíte, co budete dělat příště, až budete?
- Je internet ve vašem hodnotovém žebříčku na jednom z prvních třech míst?
- Zhorší se vám nálada po tom, co se musíte odpojit od internetu?
- Zdá se vám, že se hůř soustředíte, nejste – li online?
- Zdá se vám po odpojení od internetu svět značně neskutečný?
- Trávíte na internetu stále větší množství času?
- Potřebujete na internetu stále více času, abyste dosáhli toho, co chcete?
- Máte nepříjemné psychické či fyzické pocity po tom, co se odpojíte?
- Chtěli jste snížit čas, který trávíte online, ale nepodařilo se to?
- Přes nějaké problémy, které jste měli kvůli používání internetu, jste online v nezmenšené míře?
- Omezili jste kvůli internetu nějaké své zájmy?
- Měli jste kvůli internetu potíže s vykonáváním svých pracovních, rodinných či školních povinností?
- Myslíte si, že se kvůli internetu vídáte méně s přáteli?

Pokud někdo odpoví na více než tři otázky ano, měl by popřemýšlet nad svým vztahem k internetu. Pokud někdo odpoví 7x ano, měl by vyhledat odbornou pomoc.

¹¹⁷ ŠMAHEL, D. *Psychologie a internet. Děti dospělými, dospělí dětmi*. Praha : Triton, 2003, s. 142.

PRAKTICKÁ ČÁST

1. Cíle šetření

Cílem šetření bylo na daném vzorku respondentů zjistit, jak důležitý je pro mladé lidi internet, kolik času mu věnují, zda jsou si vědomi toho, že se mohou stát závislými. Jakou roli hrají sociální sítě na internetu v jejich životech. Zda jsou jejich neoddělitelnou součástí nebo jen prostředkem pro vyplnění volných chvil.

2. Výzkumné hypotézy

Hypotéza č. 1: Výskyt odpovědi nepřipravuji se do školy, je vyšší u studentů, kteří tráví na internetu denně více než 5 hodin než u studentů trávících denně na internetu méně než 5 hodin.

Hypotéza č. 2: Jedinci, kteří na internetu denně tráví více než 5 hodin, mají horší známky z matematiky a českého jazyka ve škole než jedinci, kteří na internetu tráví méně než 5 hodin.

Hypotéza č. 3: Jedinci, kteří se k internetu poprvé připojili ve věku 6 – 11 let, denně užívají internet více než jedinci, kteří internet poprvé použili v pozdějším věku.

Hypotéza č. 4: Jedinci, kterým trvá spíše krátkou dobu, než s někým najdou společnou řeč, lépe vyjadřují své pocity na internetu než jedinci, kterým trvá najít společnou řeč velmi dlouhou dobu.

Hypotéza č. 5: Mladí lidé si uvědomují, že člověk se může stát závislým na internetu.

3. Popis zkoumaného souboru

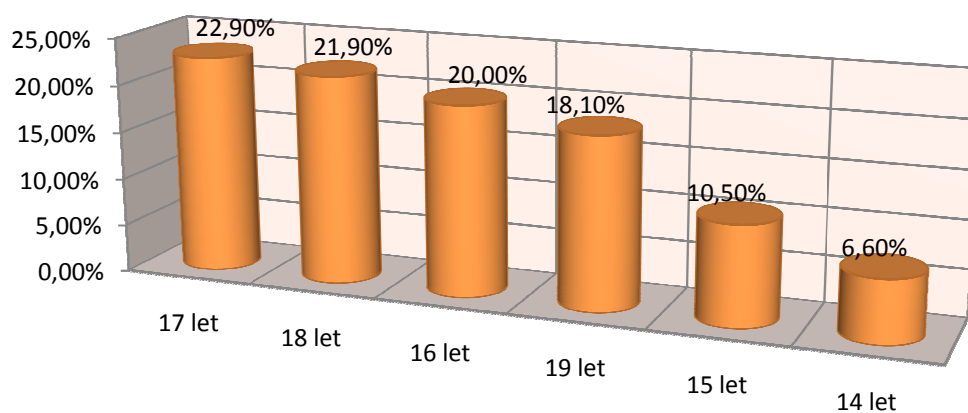
Dotazníkového šetření, které proběhlo v dubnu letošního roku, se zúčastnilo celkem 105 studentů základních a středních škol ve věku 14 až 19 let.

Výzkumný vzorek tvořily ze dvou třetin ženy. Následující tabulky a grafy znázorňují statistiku zkoumaného vzorku.

tabulka 1

VĚK	ČETNOST	%
14	7	6,6
15	11	10,5
16	21	20
17	24	22,9
18	23	21,9
19	19	18,1
CELKEM	105	100

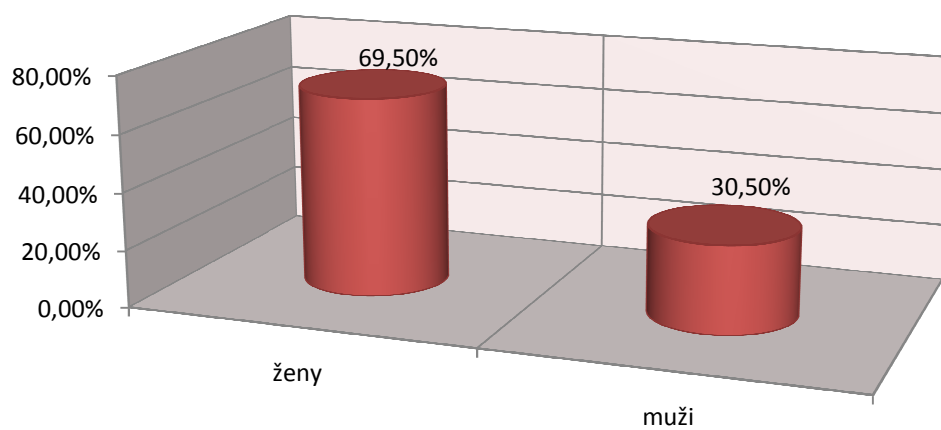
graf 1

tabulka 2

POHLAVÍ	ČETNOST	%
Muži	32	30,5
Ženy	73	69,5
CELKEM	105	100

graf 2

4. Výzkumná metoda

Pro svůj výzkum jsem zvolila metodu nestandardizovaného dotazníku. Dotazník, který jsem pro tento účel vytvořila, se skládá z 16 otázek, přičemž 13 otázek je uzavřených. Dotazovaný si vybírá z nabízených možností jednu odpověď, na 2 otázky odpovídá vepsáním číslic a 1 otázku zodpovídá výběrem několika možností. Vzor dotazníku je k dispozici v příloze č. 1 na konci této práce.

Před vyplňováním dotazníků jsem studentům sdělila, že získaná data použiji pro svou diplomovou práci, vysvětlila jsem postup vyplňování a ujistila je o anonymitě dotazníků.

5. Zpracování dat

Všechny otázky byly vyhodnoceny na základě četností, procentuálního vyjádření a u některých otázek byl vypočítán průměr. Veškerá data byla zpracována a graficky vyjádřena pomocí programů Microsoft Office Word 2007 a Microsoft Office Excel 2007. Jednotlivé odpovědi byly zaznamenány do tabulek a sumarizovány. Následující část práce uvádí výsledky všech otázek dotazníku. Poté se věnuji vyhodnocení stanovených hypotéz.

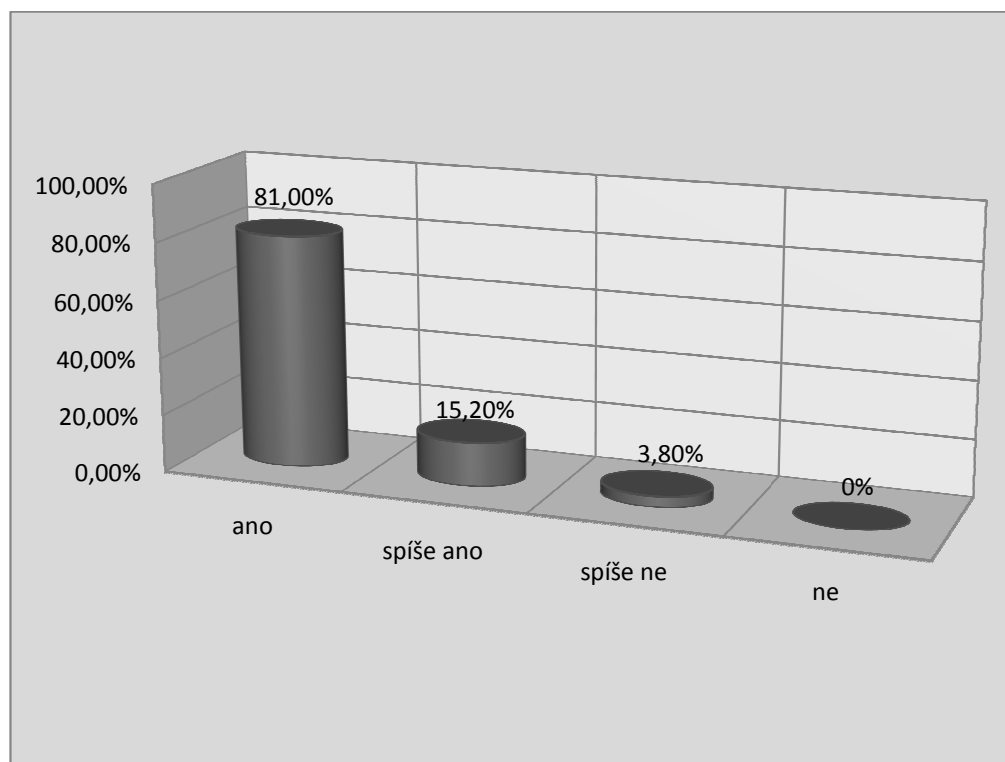
6. Výsledky výzkumu

Otázka č. 1: *Myslíte si, že internet hraje důležitou roli v životech mladých lidí?*
(mladými lidmi míním věk 14-19 let)

tabulka 3

ODPOVĚĎ	ČETNOST	%
Ano	85	81
Spíše ano	16	15,2
Spíše ne	4	3,8
Ne	0	0
CELKEM	105	100

graf 3

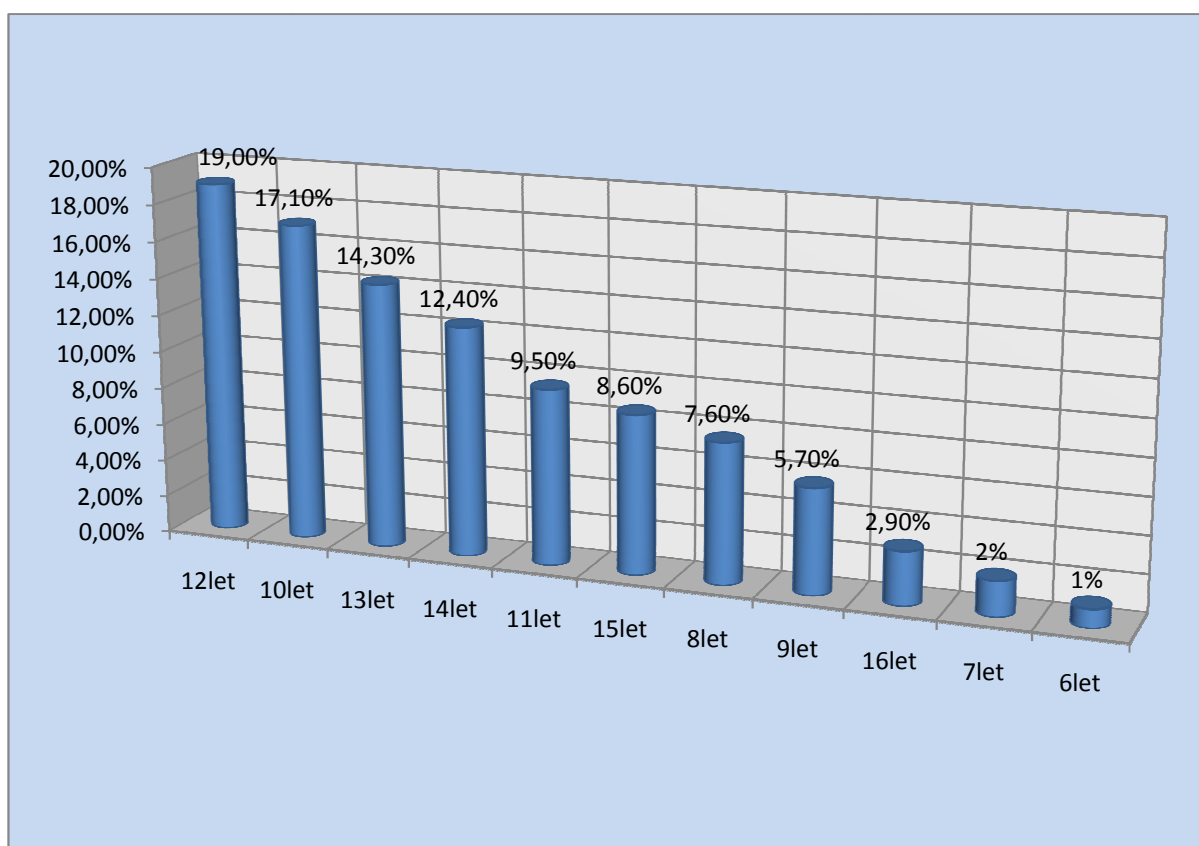
Na otázku, zda si myslí, že internet může životy mladých lidí ovlivňovat, odpovědělo 85 jedinců (81%) ano. 16 jedinců (15,2%) odpovědělo spíše ano, 4 jedinci (3,8%) spíše ne. Odpověď ne nikdo nezvolil. Otázka ukazuje, že je internet pro mladé lidi důležitou součástí jejich života.

Otázka č. 2: *Kolik Vám bylo let (zhruba), když jste poprvé použil/la internet?*

tabulka 4

PRVNÍ POUŽITÍ	ČETNOST	%
6	1	1
7	2	1,9
8	8	7,6
9	6	5,7
10	18	17,1
11	10	9,5
12	20	19
13	15	14,3
14	13	12,4
15	9	8,6
16	3	2,9
CELKEM	105	100

graf 4

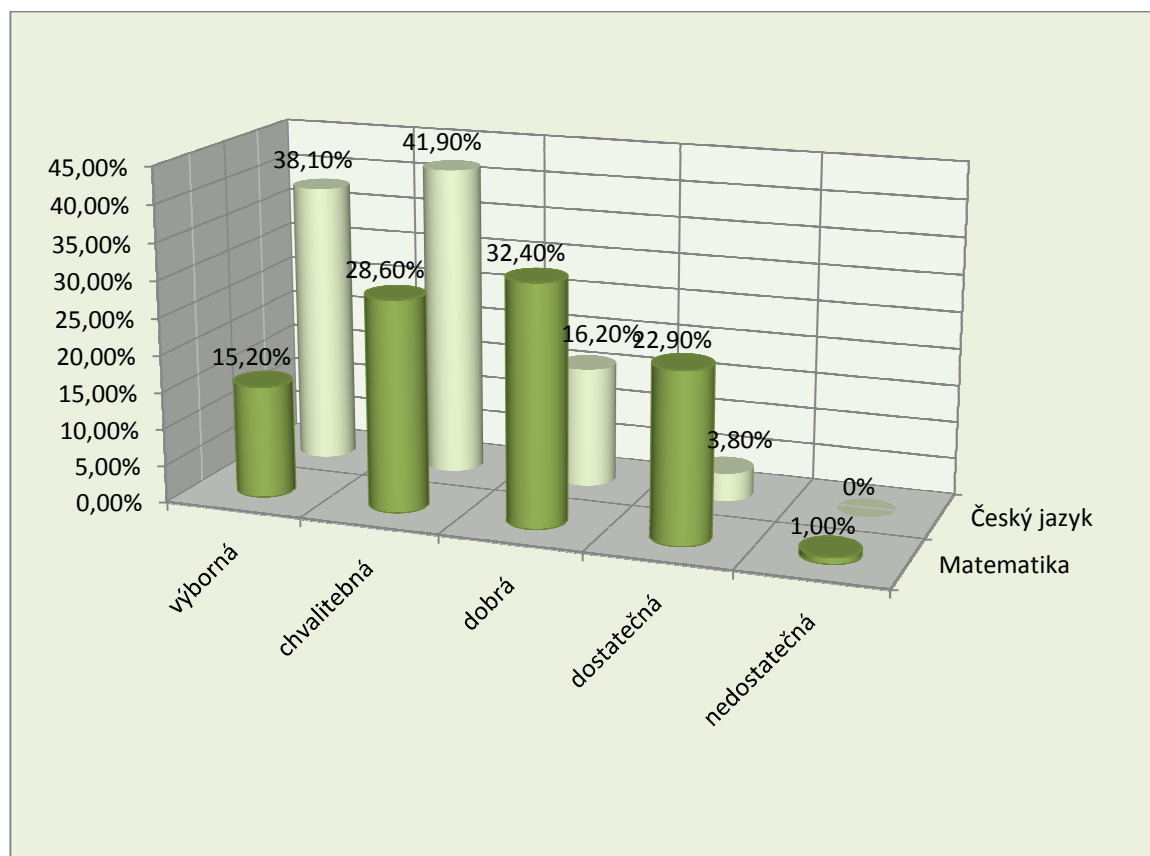
Věk prvního užití internetu respondentů se pohybuje v rozmezí 6 až 16 let. Nejvíce dotazovaných (20 jedinců, tedy 19%) se poprvé připojilo k internetu ve 12 letech. V nejnižším věku (6 let) se poprvé připojil 1 dotazovaný. Průměrný věk prvního připojení k internetu je 11 let. Dá se očekávat, že věk dětí, které poprvé navštíví online svět, se bude snižovat. V současné době je každá druhá domácnost v ČR vybavena počítačem s připojením k internetu a počet uživatelů se neustále zvyšuje. Je tedy možné, že se zájem malých dětí přesune od sledování televize, k užívání internetu.

Otázka č. 3: Jakou známku z matematiky a českého jazyka jste měl/a v pololetí na vysvědčení?

tabulka 5

ZNÁMKA V POLOLETÍ	MATEMATIKA		ČESKÝ JAZYK	
	četnost	%	četnost	%
VÝBORNÁ	16	15,2	40	38,1
CHVALITEBNÁ	30	28,6	44	41,9
DOBŘÁ	34	32,4	17	16,2
DOSTATEČNÁ	24	22,9	4	3,8
NEDOSTATEČNÁ	1	0,9	0	0
CELKEM	105	100	105	100

graf 5

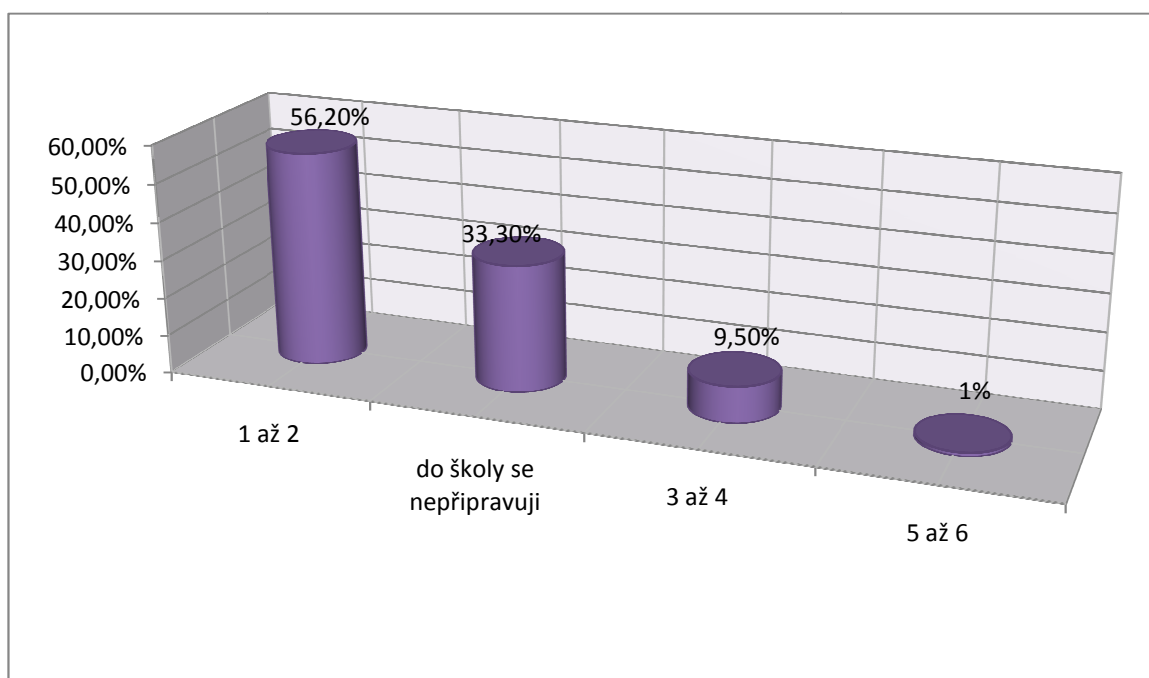
Data získaná z odpovědí na otázku číslo 3 ukazuje studijní výsledky respondentů. Odpovědi mohou ukazovat, zda má užívání internetu vliv na prospěch. Matematiku a český jazyk jsem volila záměrně. Těmto předmětům je přikládán největší význam a vyučují se na všech školách.

Otázka č. 4: *Kolik hodin denně průměrně věnujete přípravě do školy?*

tabulka 6

POČET HODIN	ČETNOST	%
1 - 2	59	56,2
3 - 4	10	9,5
5 - 6	1	1
Do školy se nepřipravuji	35	33,3
CELKEM	105	100

graf 6

Na otázku, kolik hodin denně věnují přípravě do školy, odpovědělo 59 dotazovaných (56,2%), že 1 až 2 hodiny. 35 studentů (33,3%) odpovědělo, že se do školy vůbec nepřipravuje. 3 až 4 hodiny se přípravě věnuje 10 studentů

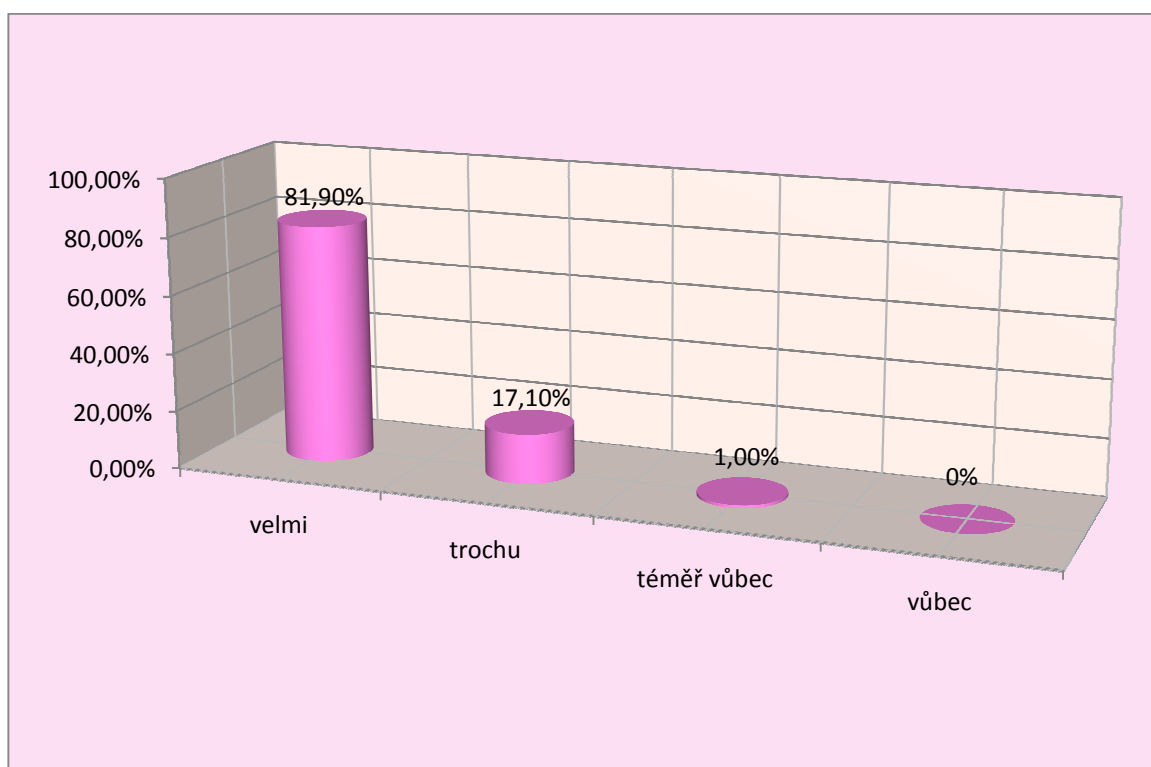
(9,5%) a 1 respondent odpověděl, že se připravuje 5 až 6 hodin. Otázka, kterou se budu později zabývat, je, zda studenti, trávící více času na internetu, věnují méně času (nebo žádný čas) přípravě do školy.

Otázka č. 5: *Do jaké míry podle Vás může sociální síť na internetu ovlivňovat životy mladých lidí?*

tabulka 7

OVLIVŇUJÍ	ČETNOST	%
Velmi	86	81,9
Trochu	18	17,1
Téměř vůbec	1	1
Vůbec	0	0
CELKEM	105	100

graf 7

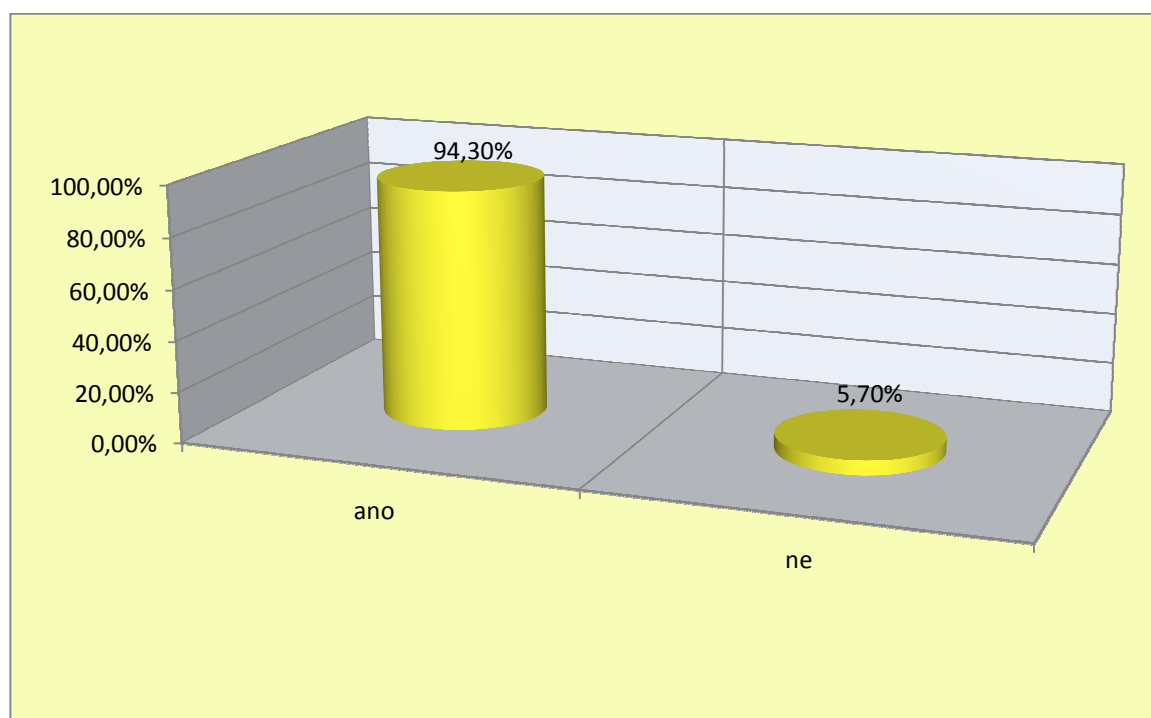
Na tuto otázku většina dotazovaných (86 respondentů, 81,9%) odpověděla, že sociální sítě mohou velmi ovlivňovat životy mladých lidí. 18 studentů (17,1%) si myslí, že sociální sítě životy mladých lidí mohou trochu ovlivňovat. Jeden dotazovaný si myslí, že téměř není možné, aby měli sítě vliv na život adolescenta. Žádný student si nemyslí, že není možné, aby sociální sítě ovlivňovaly jejich život. Četnost výběru první možnosti mě mile překvapil. Podle mého názoru je dobré, že si dospívající uvědomují vliv sociálních sítí na internetu na člověka.

Otázka č. 6: Máte svůj vlastní počítač s připojením k internetu?

tabulka 8

VLASTNÍ POČÍTAČ	ČETNOST	%
Ano	99	94,3
Ne	6	5,7
CELKEM	105	100

graf 8

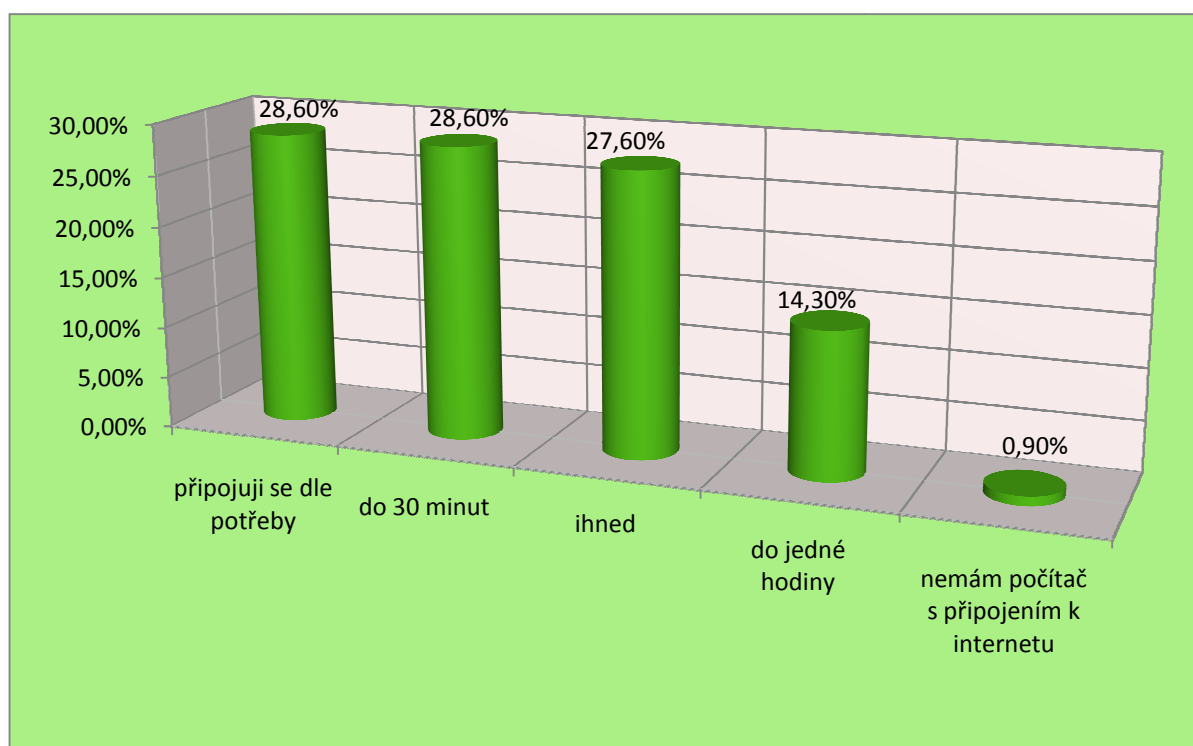
Z odpovědí na otázku, zda studenti vlastní počítač s připojením k internetu, vyplývá, že 99 dotazovaných (94,3%) vlastní počítač s připojením. Pouze 6 respondentů (5,7%) nemá počítač s připojením k internetu. Tato čísla nejsou ani trochu překvapující. Ostatně v předchozích odpovědích se ukázalo, že je internet pro mladistvé důležitý a je nezbytnou součástí jejich života.

Otázka č. 7: *Po příchodu ze školy se připojujete k internetu:*

tabulka 9

PŘIPOJENÍ	ČETNOST	%
Ihned	29	27,6
Do 30 minut	30	28,6
Do jedné hodiny	15	14,3
Připojuji se dle potřeby	30	28,6
Nemám počítač s připojením k internetu	1	0,9
CELKEM	105	100

graf 9

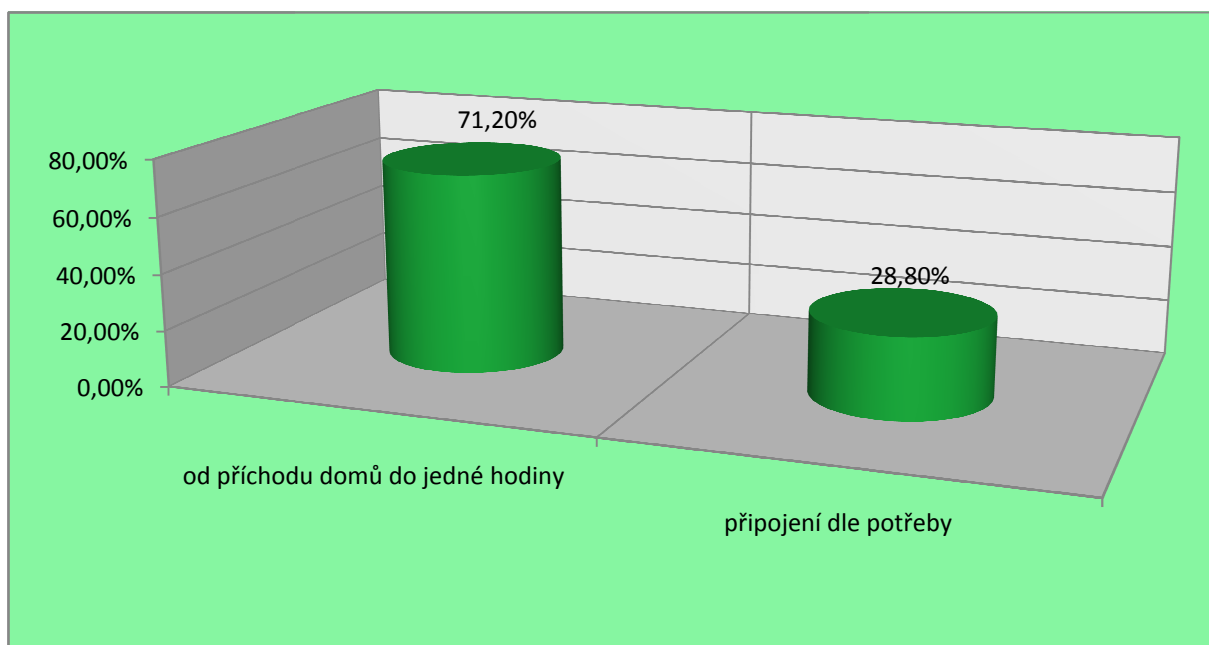
Otázka číslo 7 zjišťovala, za jak dlouho po příchodu ze školy se respondenti připojují k internetu. Výsledky z pohledu možností výběru jsou velmi vyrovnané. 30 respondentů (28,6%) se připojuje dle potřeby. Otázkou zůstává, jaká je potřeba. Může to znamenat jednou za den, aby zjistili předpověď počasí, ale také každých 10 minut, aby zjistili, kdo má nový status na Facebooku. Ten samý počet respondentů (30 respondentů, 28,6%) se připojuje do 30 minut po příchodu domů. O jednoho respondenta méně, tedy 29 (27,6%), odpovědělo, že ihned. Odpověď do jedné hodiny zvolilo 15 dotazovaných (14,3%). Jeden respondent nemá k dispozici počítač s připojením k internetu. Pokud první tři nabízené možnosti spojíme v jednu (tedy, že se respondenti k internetu připojují v rozmezí ihned do jedné hodiny), zjistíme, že 71,2% respondentů se připojuje k internetu do jedné hodiny poté, co se vrátili domů ze školy.¹¹⁸ (Když vezmeme v úvahu, kolik času zabere převléknutí, přezutí, hygiena, případné jídlo, pozdrav s rodinou, vypadá to, že zapnutí počítače může být první věcí, kterou adolescenti po příchodu domů dělají.)

¹¹⁸ viz tabulka a graf 10.

tabulka 10

PŘIPOJENÍ	ČETNOST	%
Od příchodu domů do jedné hodiny	74	71,2
Dle potřeby	30	28,8
CELKEM	104	100

graf 10

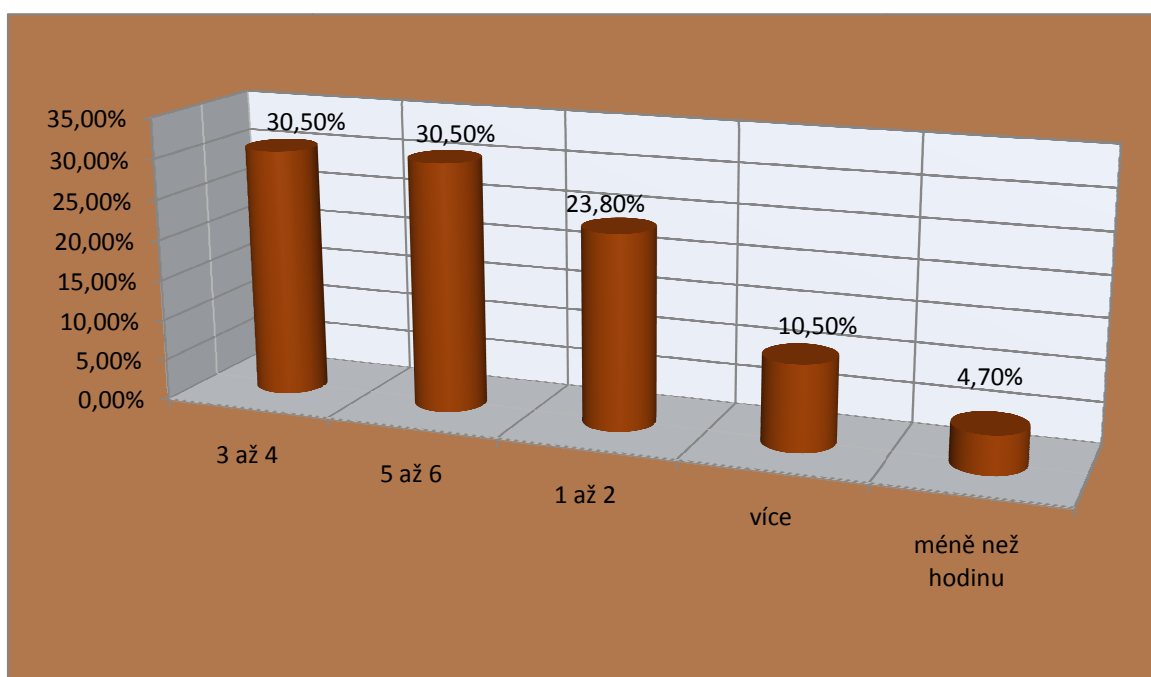

Otázka č. 8: *Kolik hodin denně průměrně strávíte na internetu?*

tabulka 11

PRŮMĚRNÝ ČAS	ČETNOST	%
Méně než hodinu	5	4,7
1 – 2	25	23,8
3 – 4	32	30,5
5 – 6	32	30,5
více	11	10,5
CELKEM	105	100

graf 11

Otázka, která zjišťuje čas strávený na internetu, ukazuje, že nejvíce dotazovaných (32, tedy 30,5%) tráví denně na internetu 3 – 4 hodiny. Stejný počet respondentů (32, tedy 30,5%) zvolilo možnost 5 – 6 hodin. 1 – 2 hodiny denně tráví na internetu 25 dotazovaných (23,8%). Více než 6 hodin denně stráví na internetu 11 studentů (10,5%) a 5 studentů (4,7%) méně než hodinu.

Vzhledem k tomu, že den má 24 hodin a adolescent by měl 8 – 9 hodin spát, stráví asi 7 hodin denně ve škole a strava, pitný režim a hygiena mu zaberou

zhruba 2 hodiny času, mu zbývá asi 6 hodin na všechno ostatní.

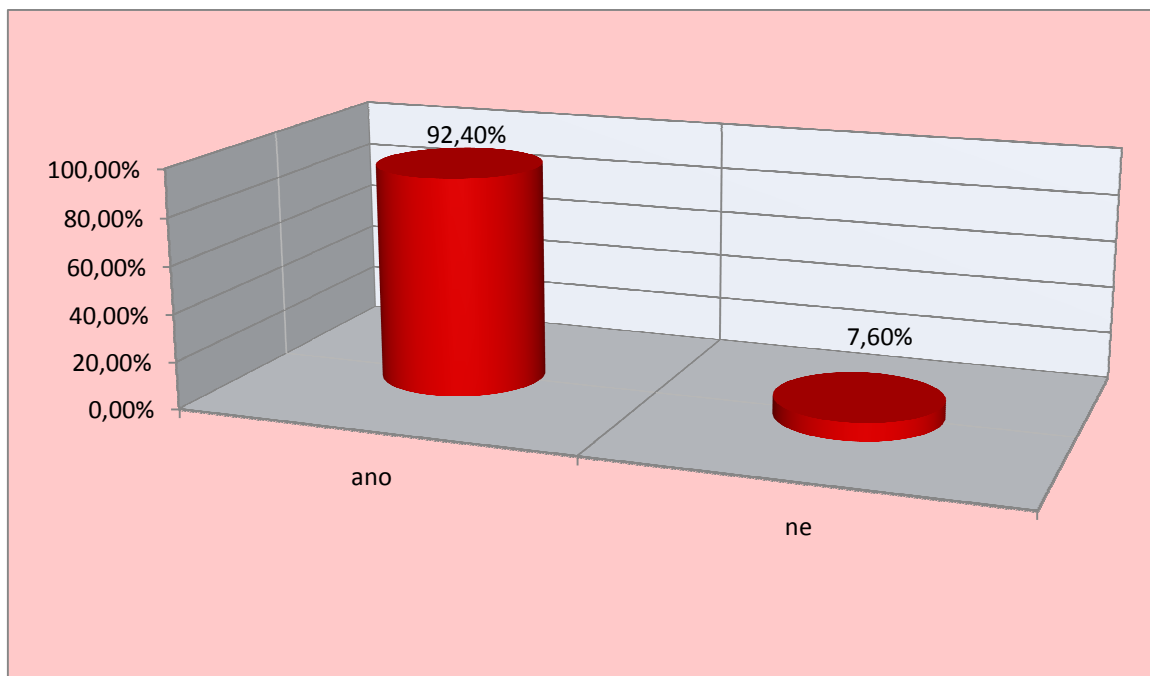
Někteří z dotazovaných stráví velkou část nebo celý čas (nebo i více) u počítače v online realitě. Žádný pohyb, kroužky, zájmy, schůzky s kamarády, televize nebo příprava do školy.

Otázka č. 9: *Máte profil na Facebooku nebo jiné sociální síti (např. Twitter, Lidé.cz, Spolužáci.cz, Líbím se ti.cz, MySpace)?*

tabulka 12

PROFIL	ČETNOST	%
Ano	97	92,4
Ne	8	7,6
CELKEM	105	100

graf 12

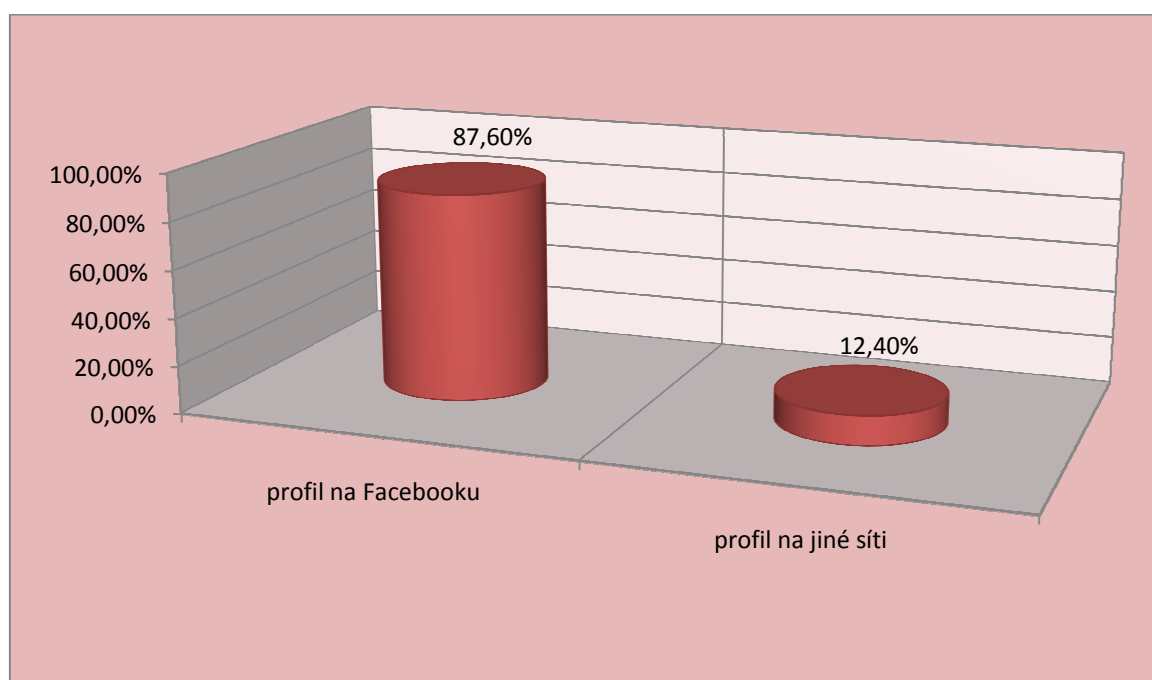
Na otázku, zda studenti mají profil na Facebooku nebo jiné sociální síti, odpověděla většina kladně. 97 studentů (92,4%) profil má. Pouhých 8

z dotazovaných (7,6%) nemá profil na sociální síti. Tabulka a graf 13 znázorňují počet dotazovaných, kteří mají profil na Facebooku. Z dat vyplývá, že z 97 dotazovaných má 85, tedy 87,6%, profil na sociální síti Facebook. 12 studentů (12,4%) má profil na jiné sociální síti. Toto číslo potvrzuje, že sociální sítě na internetu, zvláště pak Facebook, je pro adolescenty velmi oblíbený.

tabulka 13

	ČETNOST	%
Profil na Facebooku	85	87,6
Profil na jiné síti	12	12,4
CELKEM	97	100

graf 13

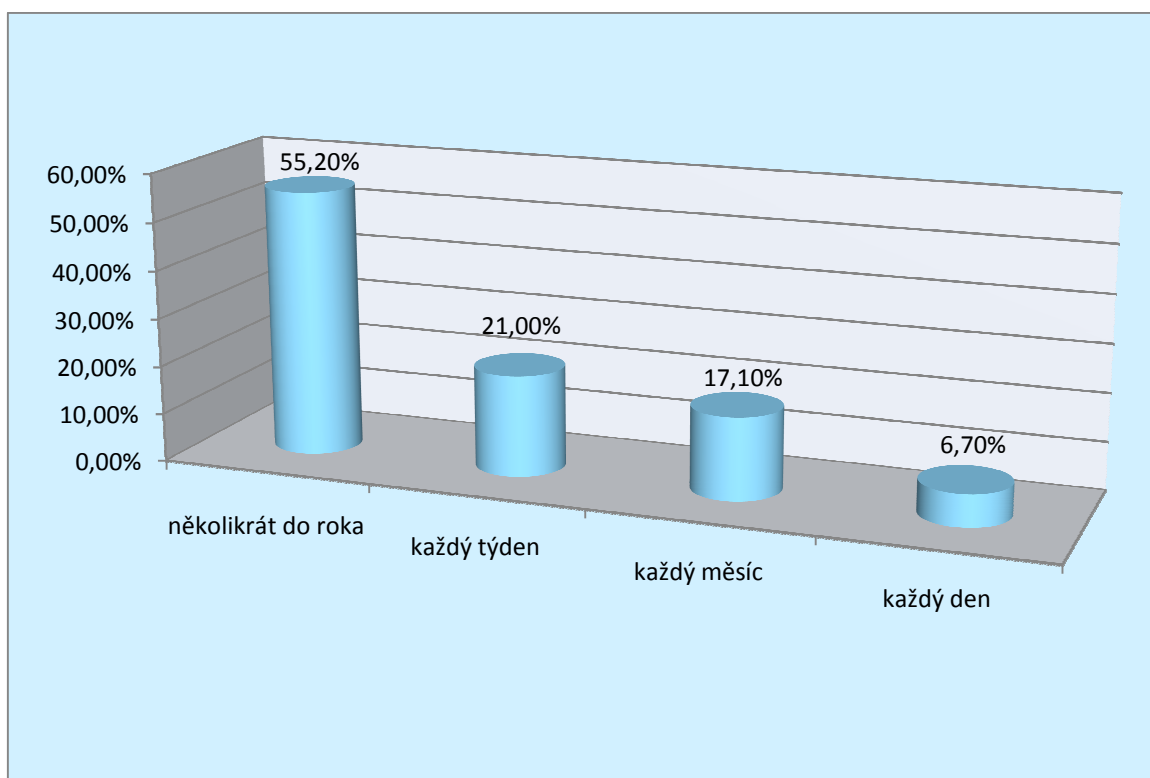

Otázka č. 10: *Jak často se prostřednictvím Facebooku (nebo jiných sociálních sítí) seznamujete s novými lidmi?*

tabulka 14

ČETNOST SEZNÁMENÍ	ČETNOST	%
Každý den	7	6,7
Každý týden	22	21
Každý měsíc	18	17,1
Několikrát do roka	58	55,2
CELKEM	105	100

graf 14

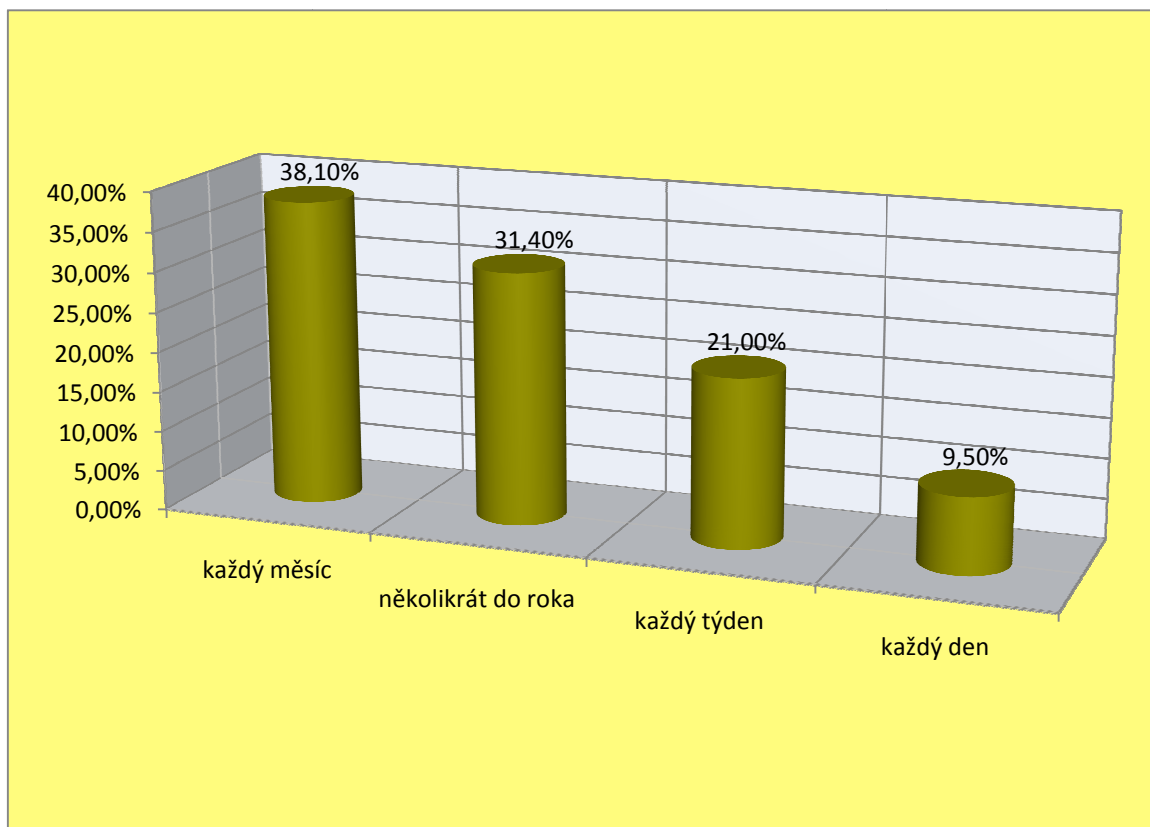
Dotazovaní se z 55,2 % (58 studentů) seznamují na Facebooku několikrát do roka. 21% (22 studentů) naváže na Facebooku nový kontakt každý týden. 17,1% (18 studentů) pozná na Facebooku nového člověka každý měsíc a 6,7% (7 studentů) každý den.

Otázka č. 11: *Jak často se seznamujete s novými lidmi v běžném sociálním styku?*

tabulka 15

ČETNOST SEZNÁMENÍ	ČETNOST	%
Každý den	10	9,5
Každý týden	22	21
Každý měsíc	40	38,1
Několikrát do roka	33	31,4
CELKEM	105	100

graf 15

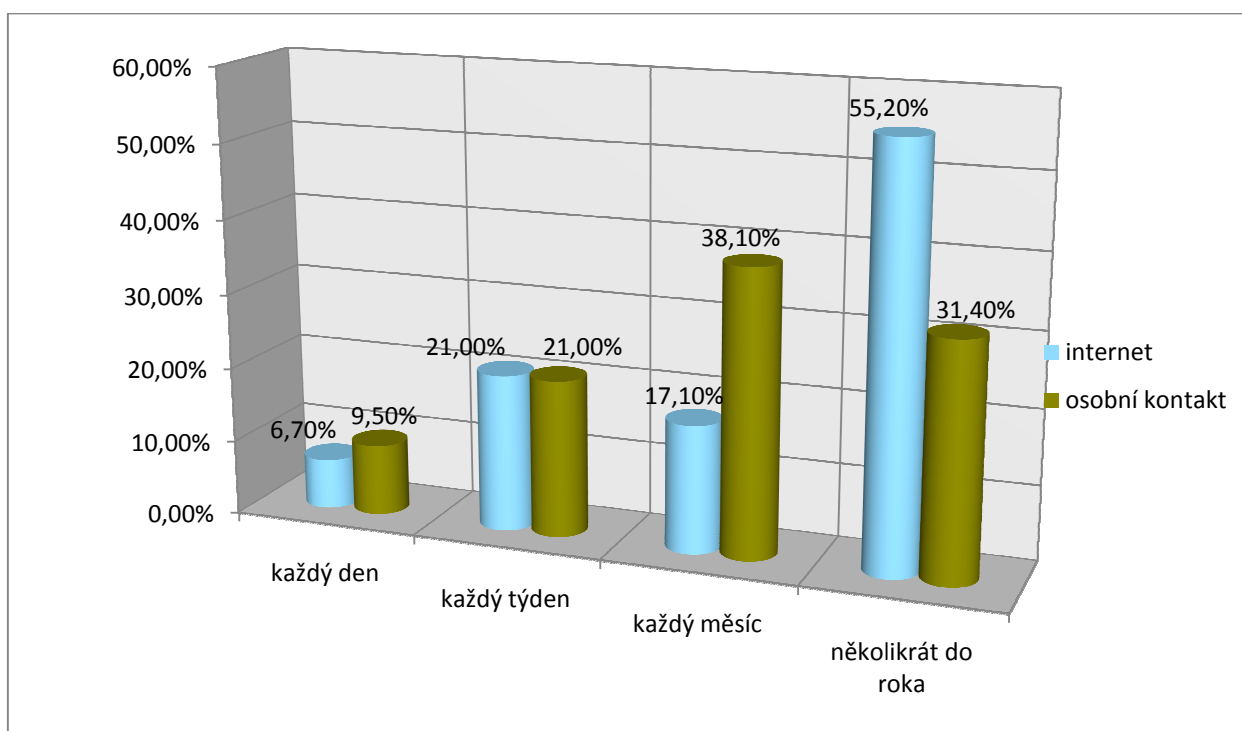

Odpovědi na otázku číslo 11 ukazují, že nejvíce, tedy 40 (38,1%), respondentů se seznámí s novými lidmi každý měsíc. Několikrát do roka naváže nový kontakt 33 studentů (31,4%). 22 dotazovaných (21%) poznává nové lidi každý týden a 10 studentů (9,5%) navazuje nové kontakty každý den.

tabulka 16

ČETNOST SEZNÁMENÍ	INTERNET		OSOBNÍ KONTAKT	
	četnost	%	četnost	%
Každý den	7	6,7	10	9,5
Každý týden	22	21	22	21
Každý měsíc	18	17,1	40	38,1
Několikrát do roka	58	55,2	33	31,4
CELKEM	105	100	105	100

graf 16

Pro přehlednost jsem srovnala tabulky 14. a 15. Počet nových kontaktů, které získají respondenti každý den je vyšší u osobního setkání. 7 respondentů (6,7%) potká denně někoho nového na internetu a 10 respondentů (9,5%) osobním kontaktem. Stejný počet respondentů (22 respondentů, 21%) se týdně

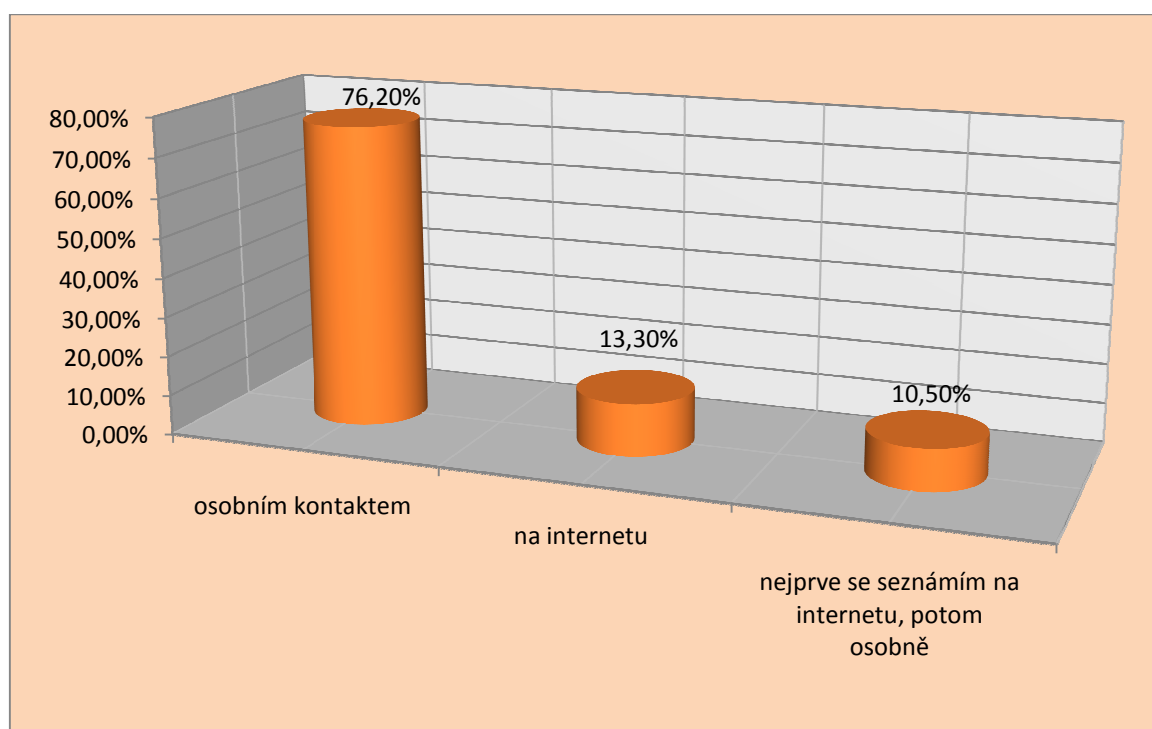
seznámí s novými lidmi jak přes internet, tak osobně. 18 jedinců potká někoho nového přes internet každý měsíc, 33 jedinců potká někoho nového osobně každý měsíc. Prostřednictvím internetu se s novými lidmi seznámí několikrát do roka 58 (55,2%) respondentů a v běžném sociálním styku to je 33 (31,4%) respondentů.

Otázka č. 12: *Nové lidi poznáváte raději na internetu nebo při osobním kontaktu?*

tabulka 17

SEZNÁMENÍ	ČETNOST	%
Na internetu	14	13,3
Osobním kontaktem	80	76,2
Nejprve se seznámím na internetu, poté se sejdeme osobně	11	10,5
CELKEM	105	100

graf 17

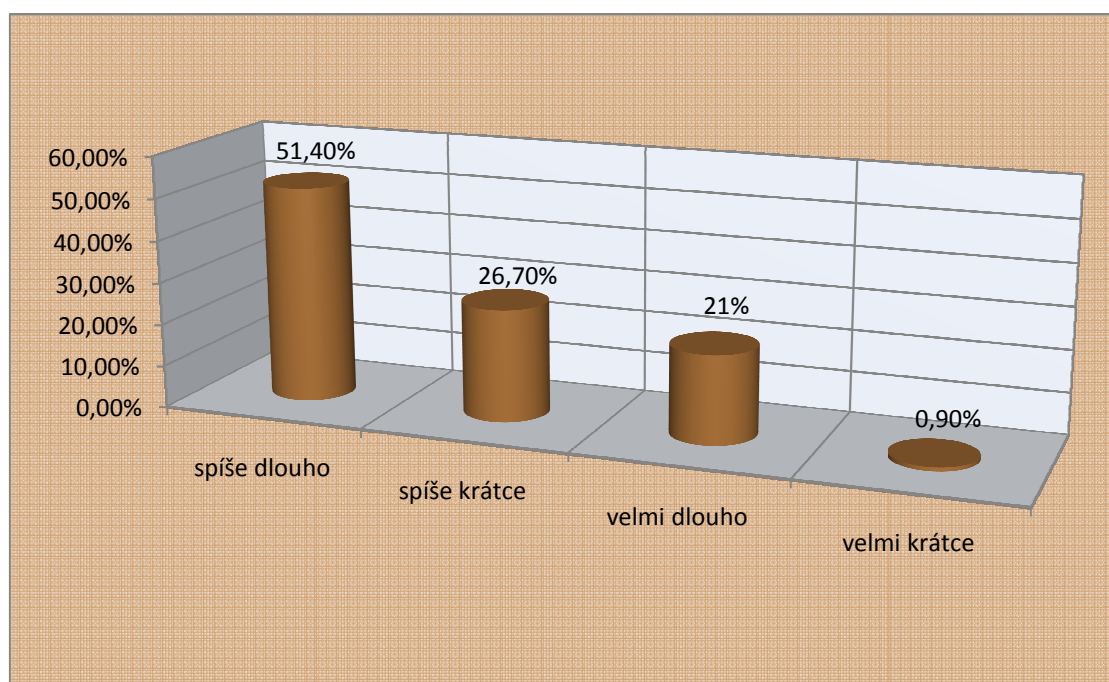
Data získaná z odpovědí na otázku číslo 12, jsou celkem jednoznačné. 80 studentů (76,2%) raději poznává nové lidi osobně. Pouhých 14 jedinců (13,3%) upřednostňuje navazování kontaktů přes internet. 11 respondentů (10,5%) zvolilo odpověď nejprve se seznámím na internetu, poté osobně. Získaná data korespondují s předchozími zjištěnými skutečnostmi. To, že se studenti raději seznamují osobně, znamená, že v kratším časovém úseku poznají více lidí tváří v tvář než přes internet (viz tabulky 14, 15 a grafy 14, 15).

Otázka č. 13: *Jak dlouho Vám většinou trvá, než s někým najdete společnou řeč (než někomu svěříte osobní záležitosti)?*

tabulka 18.

DOBA	ČETNOST	%
Velmi dlouho	22	21
Spíše dlouho	54	51,4
Spíše krátce	28	26,7
Velmi krátce	1	0,9
CELKEM	105	100

graf 18

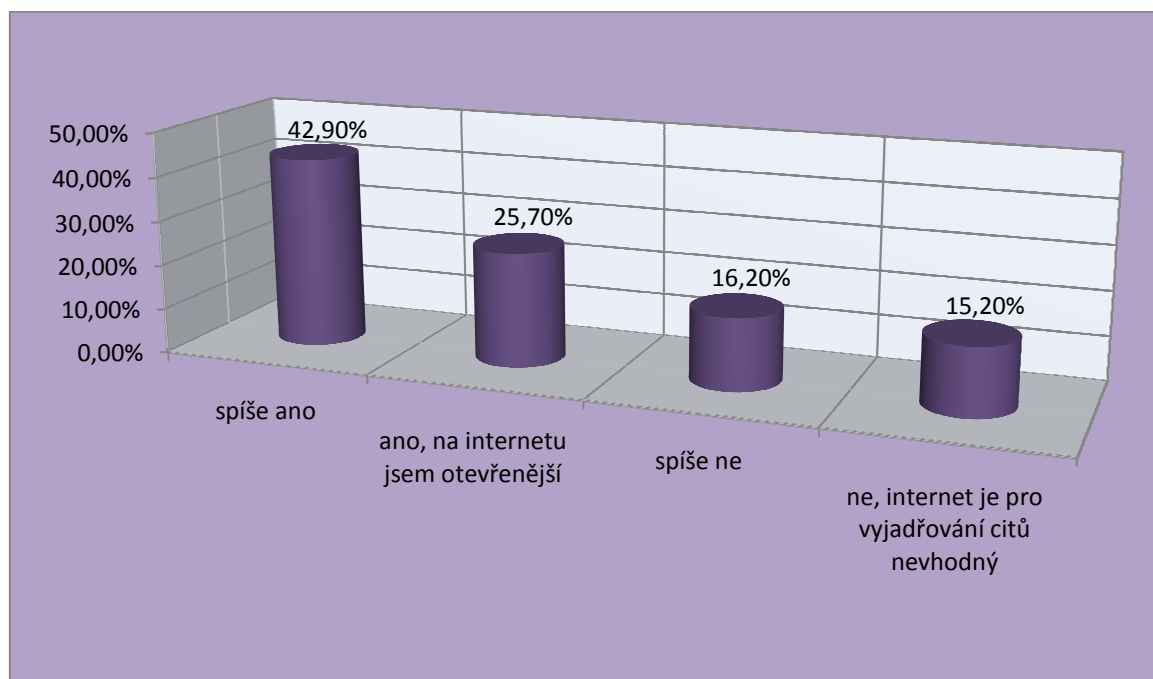
Celkem 54 studentů (51,4%) odpovědělo na otázku č. 13, která zjišťuje, jak dlouho respondentům trvá, než s někým najdou společnou řeč, spíše dlouho. Spíše krátkou dobu trvá nalezení společné řeči 28 studentům (26,7%). 22 studentů (21%) potřebuje velmi dlouhou dobu pro nalezení společné řeči a jednomu studentu stačí velmi krátká doba.

Otázka č. 14: *Vyjadřují se Vám emoce na internetu lépe než v osobním kontaktu?*

tabulka 19

	ČETNOST	%
Ano, na internetu jsem otevřenější	27	25,7
Spíše ano	45	42,9
Spíše ne	17	16,2
Ne, internet je pro vyjadřování citů nevhodný	16	15,2
CELKEM	105	100

graf 19

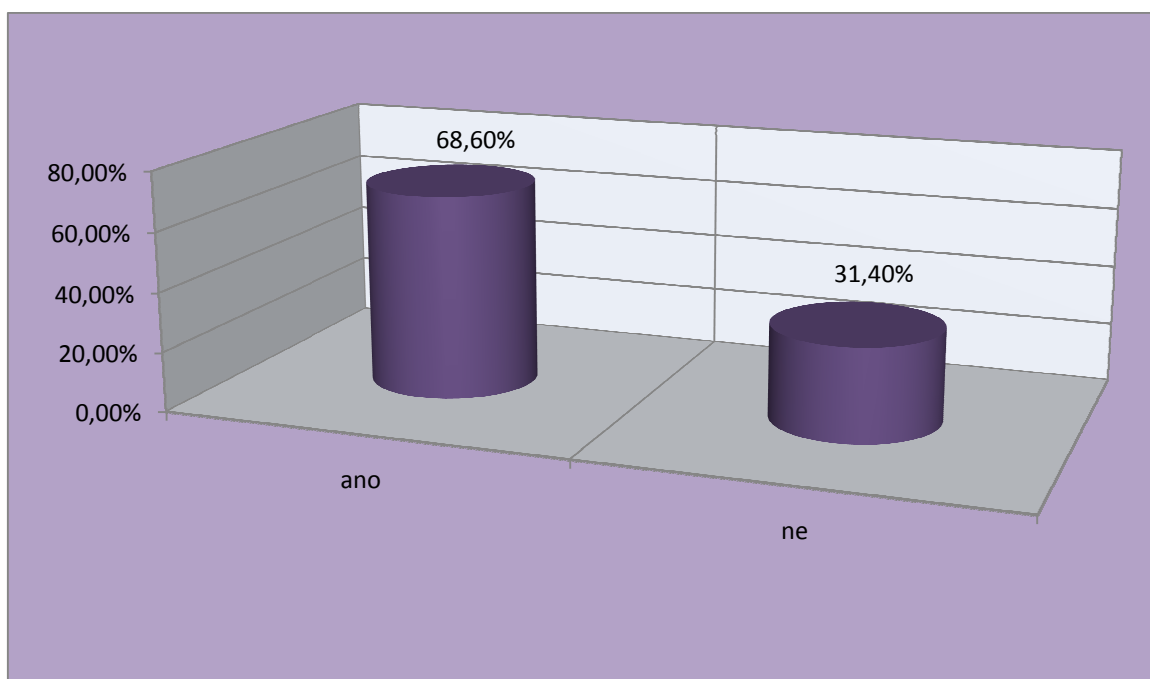

Z odpovědí na otázku číslo 14 vyplývá, že se adolescentům na internetu vyjadřují pocity lépe než v osobním kontaktu.¹¹⁹ 45 studentů (42,9%) odpovědělo na otázku, zda se jim pocity vyjadřují lépe na internetu, spíše ano. 27 studentů (25,7%) odpovědělo, že na internetu jsou otevřenější. Spíše ne odpovědělo 17 respondentů (16,2%) a pro vyjadřování pocitů je internet nevhodným místem pro 16 jedinců (15,2%).

tabulka 20

LÉPE VYJADŘUJE POCITY NA INTERNETU	ČETNOST	%
Ano	72	68,6
Ne	33	31,4
CELKEM	105	100

graf 20

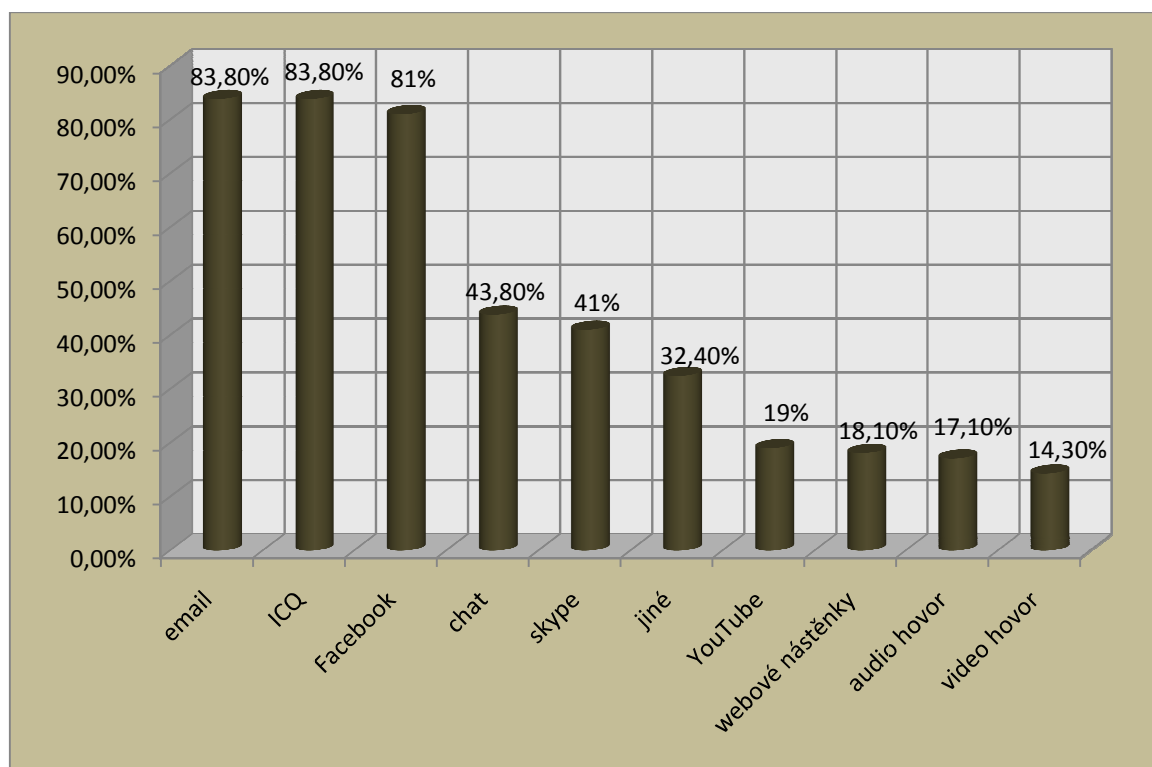
¹¹⁹ srovnání tabulka a graf č. 20

Otázka č. 15: *Jak komunikujete na internetu? (email, chat, audio hovor, video hovor, webové nástěnky, posílání obrázků, posílání fotek, posílání zvukových nahrávek, Facebook, jiné)*

tabulka 21

FORMA KOMUNIKACE	ČETNOST	%
Email	88	83,8
ICQ	88	83,8
Facebook	85	81
Chat	46	43,8
Skype	43	41
Jiné	34	32,4
YouTube	20	19
Webové nástěnky	19	18,1
Audio hovor	18	17,1
Video hovor	15	14,3

graf 21

Účelem otázky číslo 15 bylo, zjistit, jaké programy nebo aplikace studenti používají pro komunikaci na internetu. Nejoblíbenější je email a ICQ (88 studentů, 83,8%), hned za nimi je Facebook (85 studentů, 81%). Na třetím

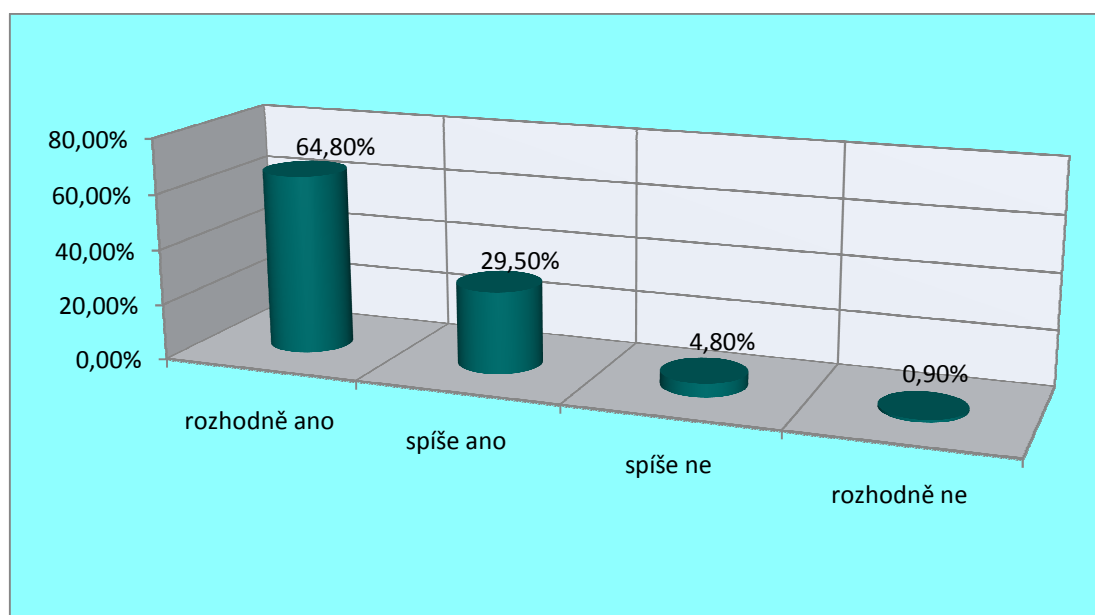
nejpoužívanějším (46 studentů, 43,8%) je chat v různých chatovacích místnostech. Dále skype (43 studentů, 41%), YouTube (20 studentů, 19%) a webové nástěnky (19 studentů, 18,1%). Audio hovor pro komunikaci používá 18 dotazovaných (17,1%) a video hovor 15 dotazovaných (14,3%). 34 studentů (32,4%) dále používá jiné aplikace nebo programy pro komunikaci na internetu.

Otázka č. 16: *Myslíte si, že se člověk může stát závislým na internetu? (znaky závislosti -zhoršení nálady po odpojení od internetu, horší schopnost soustředit se, zvyšující se množství času stráveného na internetu, omezení zájmů kvůli internetu, omezování sociálních vztahů kvůli internetu apod.)*

tabulka 22

ZÁVISLOST MŮŽE VZNIKOUT	ČETNOST	%
Rozhodně ano	68	64,8
Spíše ano	31	29,5
Spíše ne	5	4,8
Rozhodně ne	1	0,9
CELKEM	105	100

graf 22

Podle 68 respondentů (64,8%) je rozhodně možné stát se závislým na internetu. 31 studentů (29,5%) volilo možnost spíše ano. 5 studentů (4,8%) si myslí, že se člověk asi nemůže a jeden student je rozhodně proti tomu, že by člověk mohl být závislý na internetu.

7. Vyhodnocení hypotéz

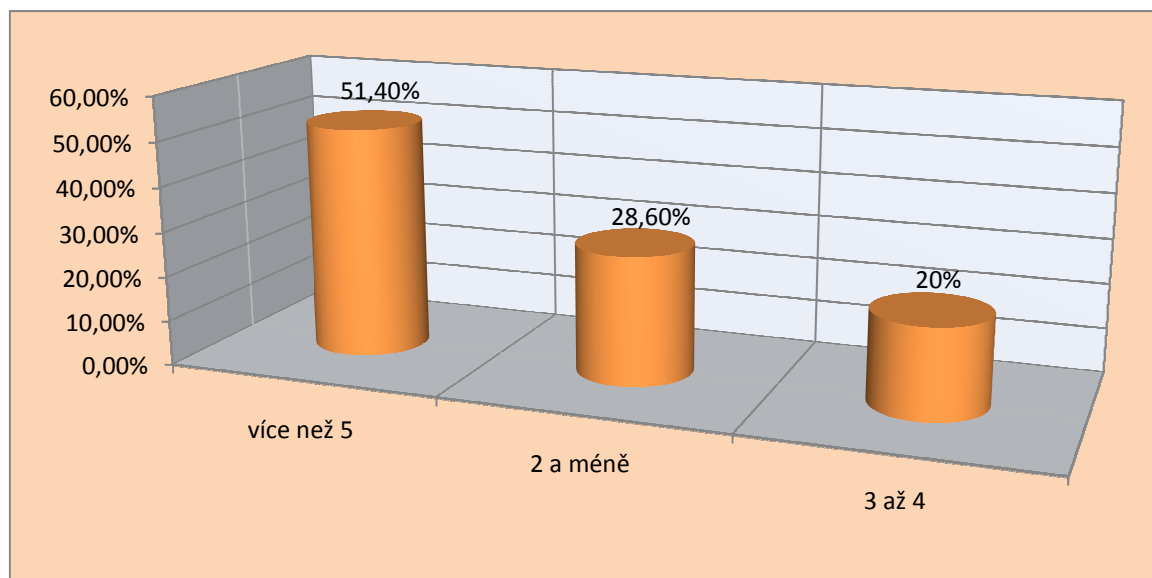
Hypotéza č. 1:

Výskyt odpovědi nepřipravuji se do školy, je vyšší u studentů, kteří tráví na internetu denně více než 5 hodin než u studentů trávících denně na internetu méně než 5 hodin.

tabulka 23

POČET HODIN NA INTERNETU DENNĚ	ČETNOST	%
2 a méně	10	28,6
4 – 3	7	20
Více než 5	18	51,4
CELKEM	35	100

graf 23

Na základě zjištěných výsledků, se hypotéza č. 1 potvrdila. Ukázalo se, že studenti, kteří tráví na internetu více jak 5 hodin denně, v nepatrně vyšší míře uváděli, že se do školy nepřipravují (51,4%).

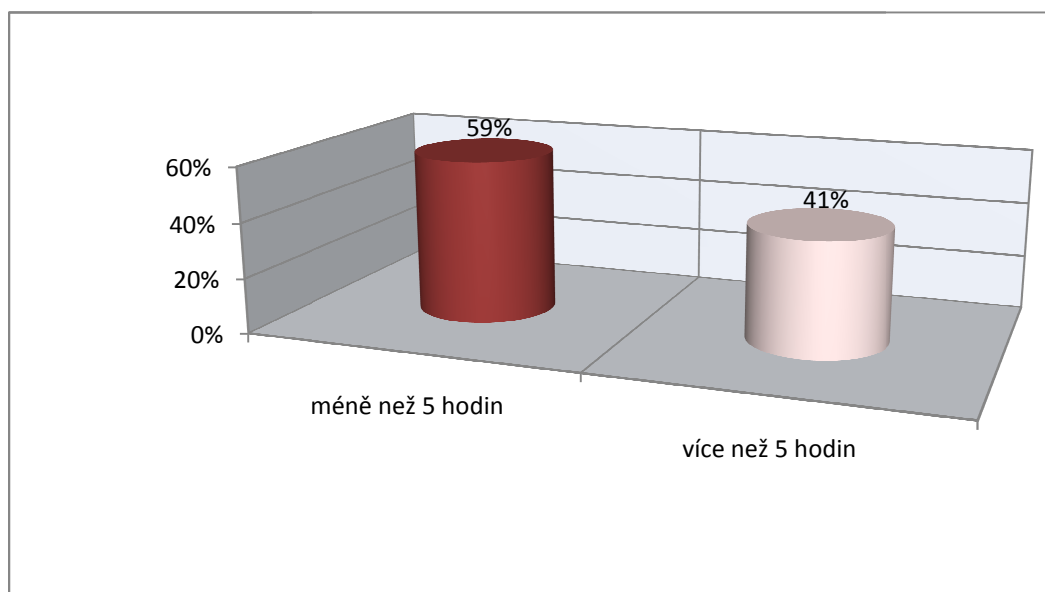
Hypotéza č. 2:

Jedinci, kteří na internetu denně tráví více než 5 hodin, mají horší známky z matematiky a českého jazyka ve škole než jedinci, kteří na internetu tráví méně než 5 hodin.

tabulka 24

POČET HODIN	ČETNOST	%
méně, než 5 hodin	62	59
více než 5 hodin	43	41
CELKEM	105	100

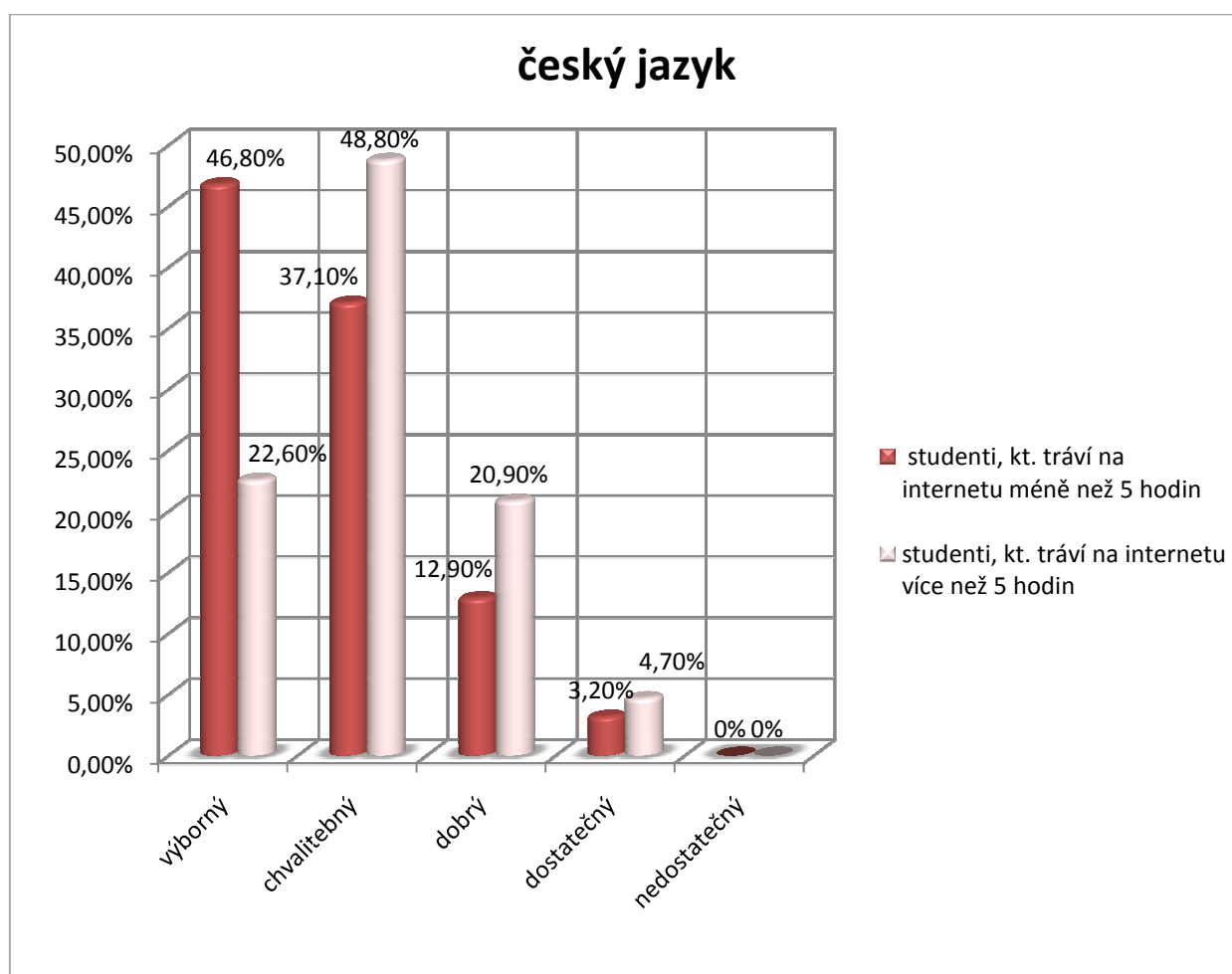
graf 24

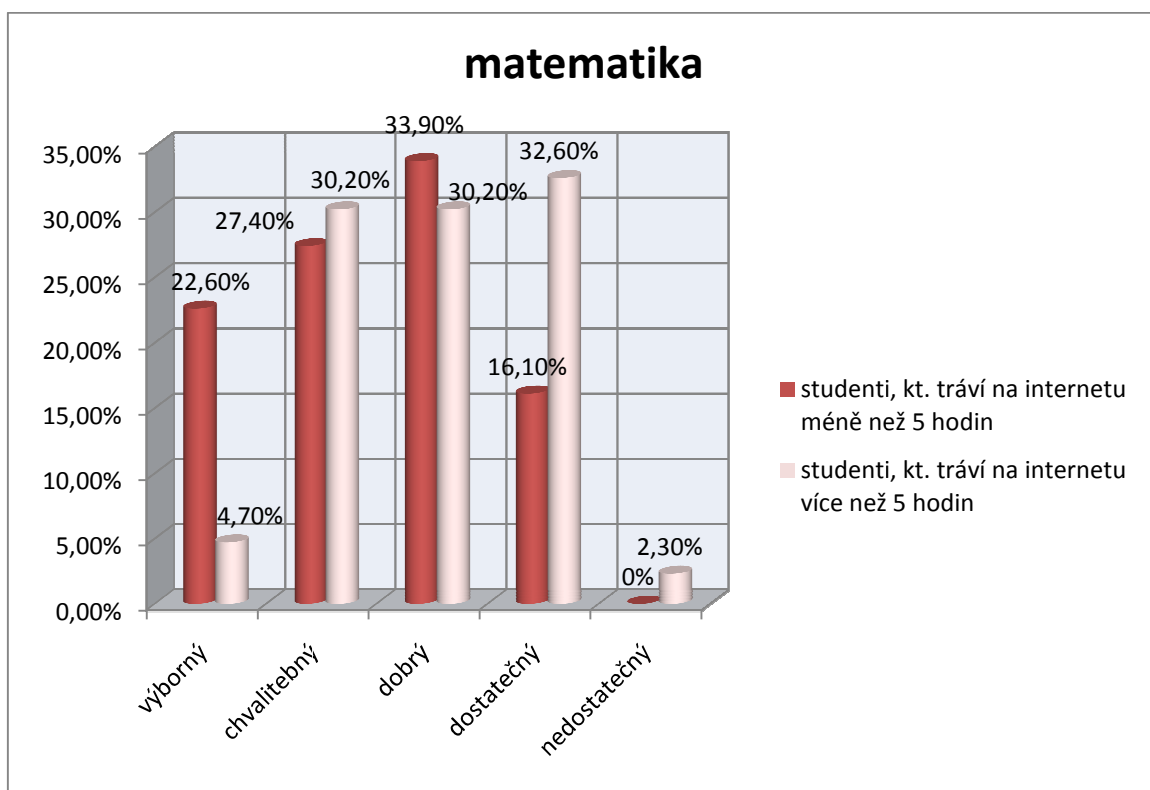
tabulka 25

ZNÁMKA	DOBA NA INTERNETU MÉNĚ NEŽ 5 HODIN DENNĚ				DOBA NA INTERNETU VÍCE NEŽ 5 HODIN DENNĚ			
	český jazyk		matematika		český jazyk		matematika	
	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%
Výborný	29	46,8	14	22,6	11	25,6	2	4,7
Chvalitebný	23	37,1	17	27,4	21	48,8	13	30,2
Dobrý	8	12,9	21	33,9	9	20,9	13	30,2
Dostatečný	2	3,2	10	16,1	2	4,7	14	32,6
Nedostatečný	0	0	0	0	0	0	1	2,3
CELKEM	62	100	62	100	43	100	43	100
PRŮMĚRNÁ ZNÁMKA	1,73		2,44		2,05		2,98	

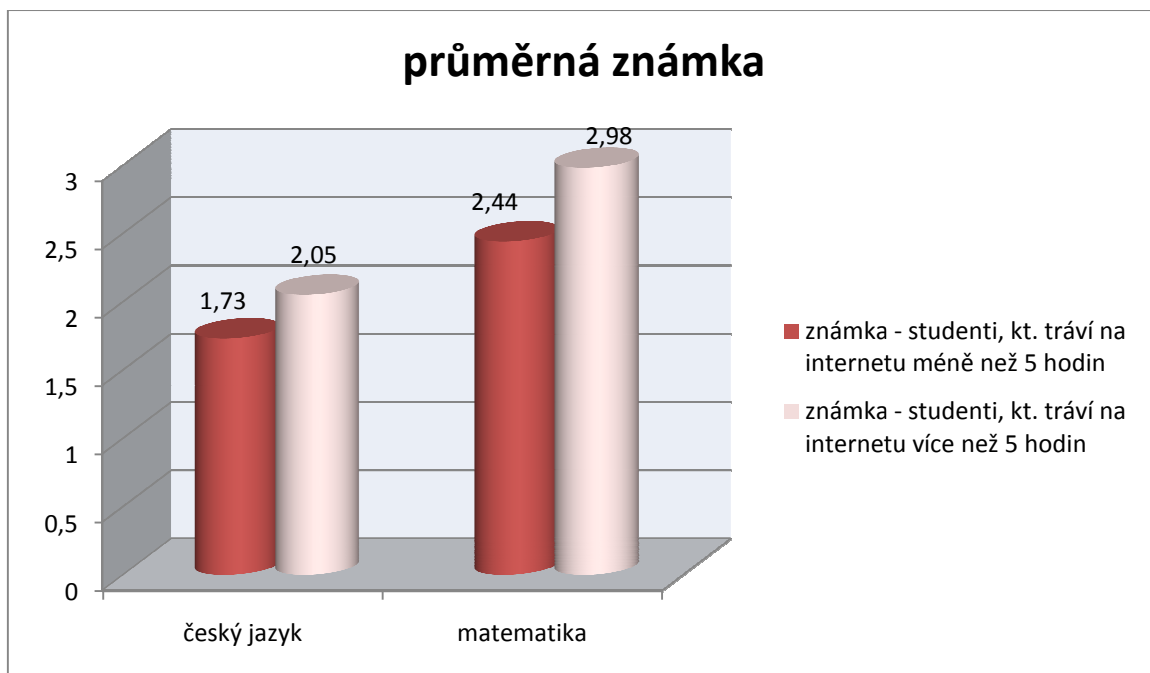
graf 25a

graf 25b

graf 25c

Druhá hypotéza se také potvrdila. Graf 25c ukazuje, že studenti, kteří tráví denně na internetu více než 5 hodin, mají horší prospěch z matematiky a českého jazyka. Grafy 25a a 25b srovnávají známky studentů v jednotlivých kategoriích. Hodnocení výborný má větší četnost (český jazyk 46,8% oproti 22,6% a matematika 22,6% oproti 4,7%) v obou předmětech kategorie studentů, kteří tráví na internetu méně, než 5 hodin denně. Četnost známky chvalitebný je naopak vyšší (český jazyk 48,8% oproti 37,1% a matematika 30,2% oproti 27,4%) v obou předmětech u studentů, kteří tráví na internetu více než 5 hodin denně. Trojku z českého jazyka má víc studentů (20,9% oproti 12,9%), kteří tráví víc času online. V matematice je role obrácená. Více trojek mají studenti (39,3% oproti 30,2%), kteří tráví méně času online. Čtverky a pětky jsou častější u studentů trávících online více času.

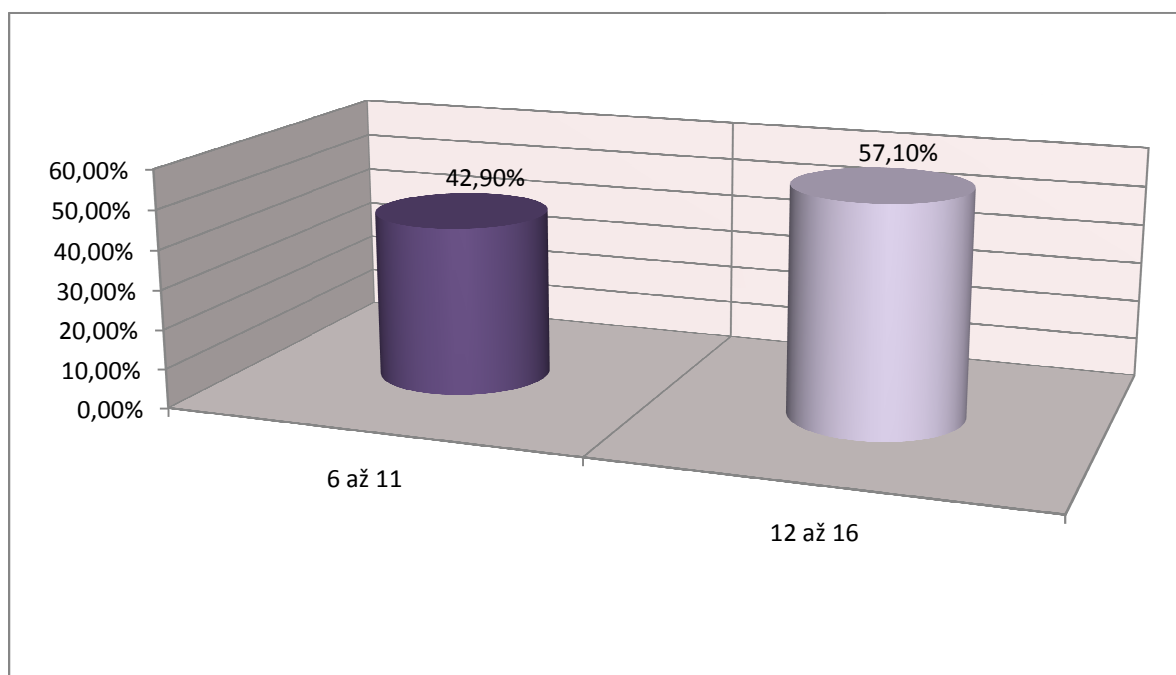
Hypotéza č. 3:

Jedinci, kteří se k internetu poprvé připojili ve věku 6 – 11 let, denně užívají internet více než jedinci, kteří internet poprvé použili v pozdějším věku.

tabulka 26

VĚK PRVNÍHO UŽITÍ INTERNETU	ČETNOST	%
6 – 11 let	45	42,9
12 – 16 let	60	57,1
CELKEM	105	100

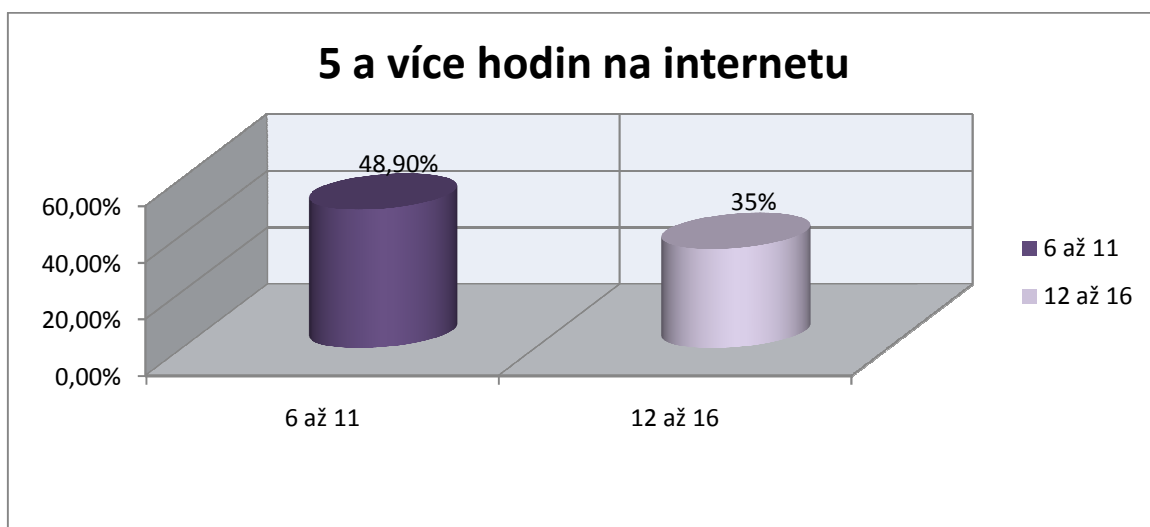
graf 26

tabulka 27

ČAS DENNĚ STRÁVENÝ NA INTERNETU	6 - 11		12 - 16	
	četnost	%	četnost	%
méně než 5 hod.	23	51,1	39	60
více než 5 hod.	22	48,9	21	35
CELKEM	45	100	60	100

graf 27

Hypotéza č. 3 se potvrdila. Jak je vidět z grafu, studenti, kteří v dotazníku uvedli, že se k internetu poprvé připojili ve věku 6 – 11 let, tráví v kyberprostoru více času, než studenti, kteří jako věk prvního připojení uvedli 12 – 16 let. 22 studentů ze 45 (48,9%), kteří internet užívají od dřívějšího věku, tráví denně na internetu více než 5 hodin. Z druhé kategorie, tedy první užití internetu ve věku 12 – 16 let, uvedlo 21 studentů z 60 (35%), že denně stráví více než 5 hodin v online realitě.

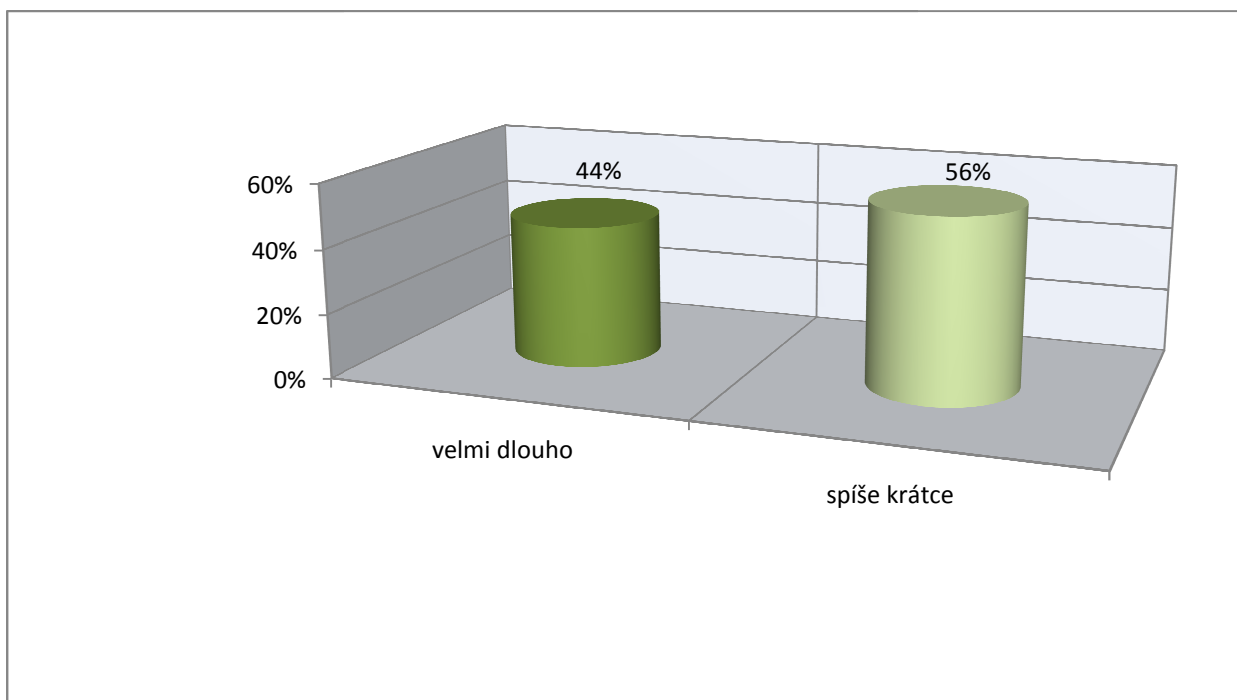
Hypotéza č. 4:

Jedinci, kterým trvá spíše krátkou dobu, než s někým najdou společnou řeč, lépe vyjadřují své pocity na internetu než jedinci, kterým trvá najít společnou řeč velmi dlouhou dobu.

tabulka 28

DOBA NAVÁZÁNÍ KONTAKTU	ČETNOST	%
velmi dlouho	22	44
spíše krátce	28	56
CELKEM	50	100

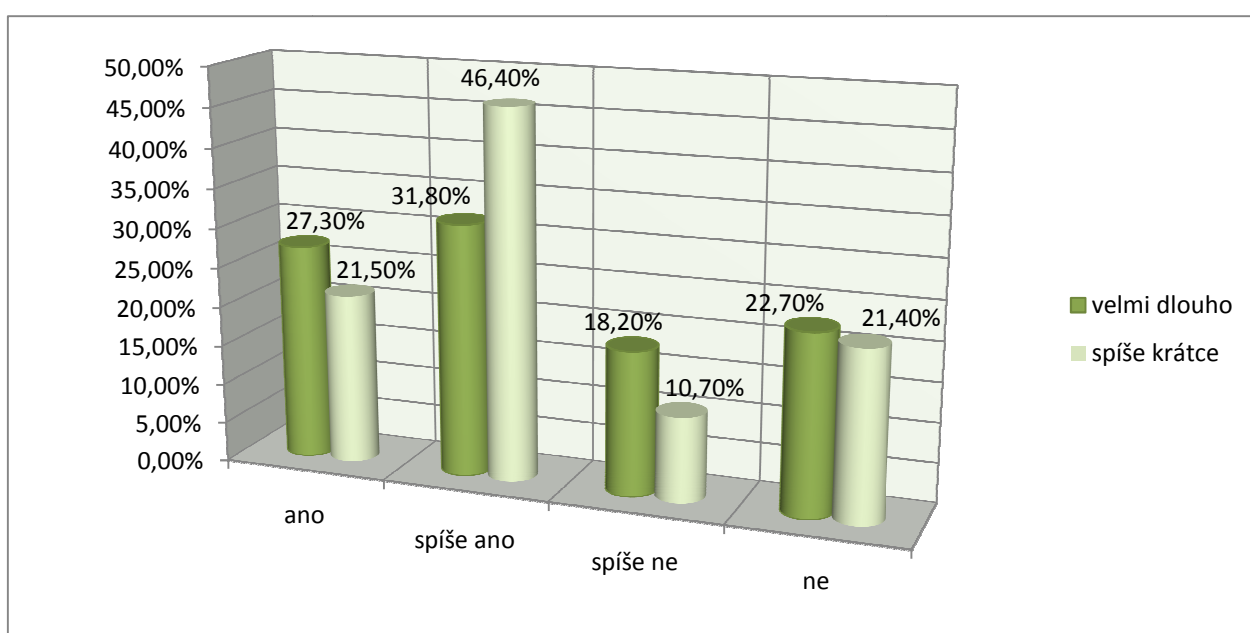
graf 28

tabulka 29

LEPŠÍ VYJÁDRĚNÍ EMOCÍ ONLINE	DOBA NAVÁZÁNÍ KONTAKTU			
	VELMI DLOUHO		SPÍŠE KRÁTCE	
	četnost	%	četnost	%
ano	6	27,3	6	21,5
spíše ano	7	31,8	13	46,4
spíše ne	4	18,2	3	10,7
ne	5	22,7	6	21,4
CELKEM	22	100	28	100

graf 29

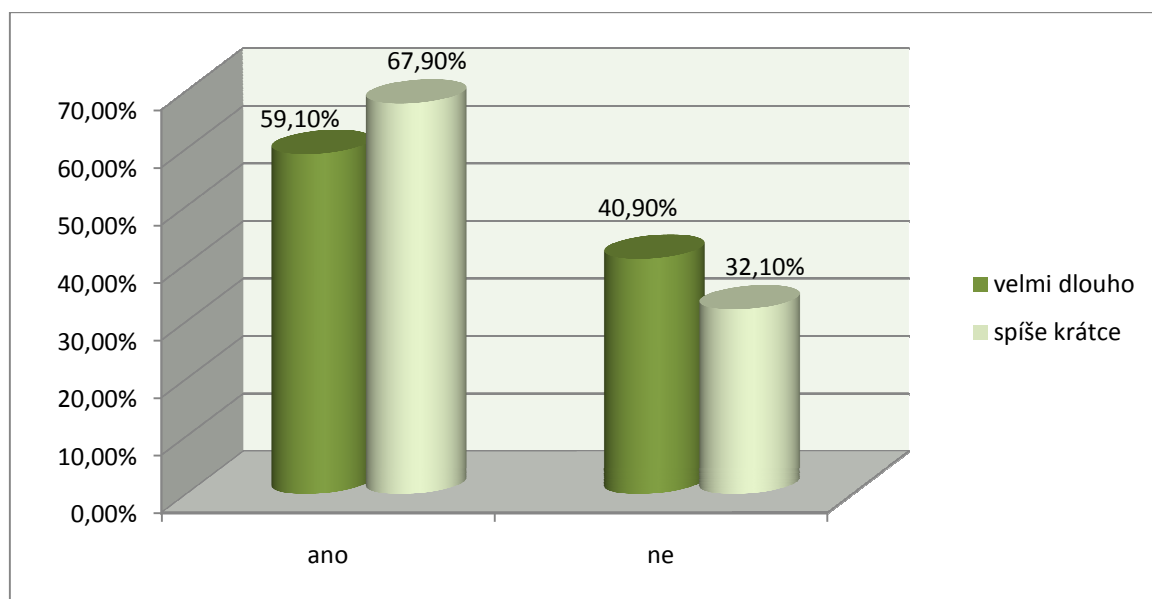
Hypotéza č. 4 se potvrdila. Studenti, kterým trvá velmi dlouhou dobu, než najdou s druhým člověkem společnou řeč, jsou při komunikaci na internetu uzavřenější. Z grafu vyplývá, že je pro tyto studenty internet lepším místem pro vyjadřování emocí (6 studentů z 22, což je 27,3%, volilo tuto možnost. Z druhé skupiny tuto možnost zvolilo 6 studentů z 28, což činí 21,5%). To, že internet je spíše vhodným místem pro vyjádření emocí, si ve větší míře myslí skupina studentů, kterým stačí spíše krátká doba na seznámení (13 z 28 studentů, což je 46,4% oproti 7 studentům z 22, což je 31,8%). Pokud bychom odpověď

ano a spíše ano spojili, zjistíme, že studenti, kterým stačí spíše krátká doba, než s někým naleznou společnou řeč, skutečně raději vyjadřují své emoce na internetu (viz tabulka a graf 30). Možnost spíše ne a ne volilo více studentů ze skupiny, která potřebuje velmi dlouhou dobu na seznámení.

tabulka 30

LEPŠÍ VYJÁDRĚNÍ EMOCÍ ONLINE	DOBA NAVÁZÁNÍ KONTAKTU			
	VELMI DLOUHO		SPÍŠE KRÁTCE	
	četnost	%	četnost	%
ano	13	59,1	19	67,9
ne	9	40,9	9	32,1
CELKEM	22	100	28	100

graf 30

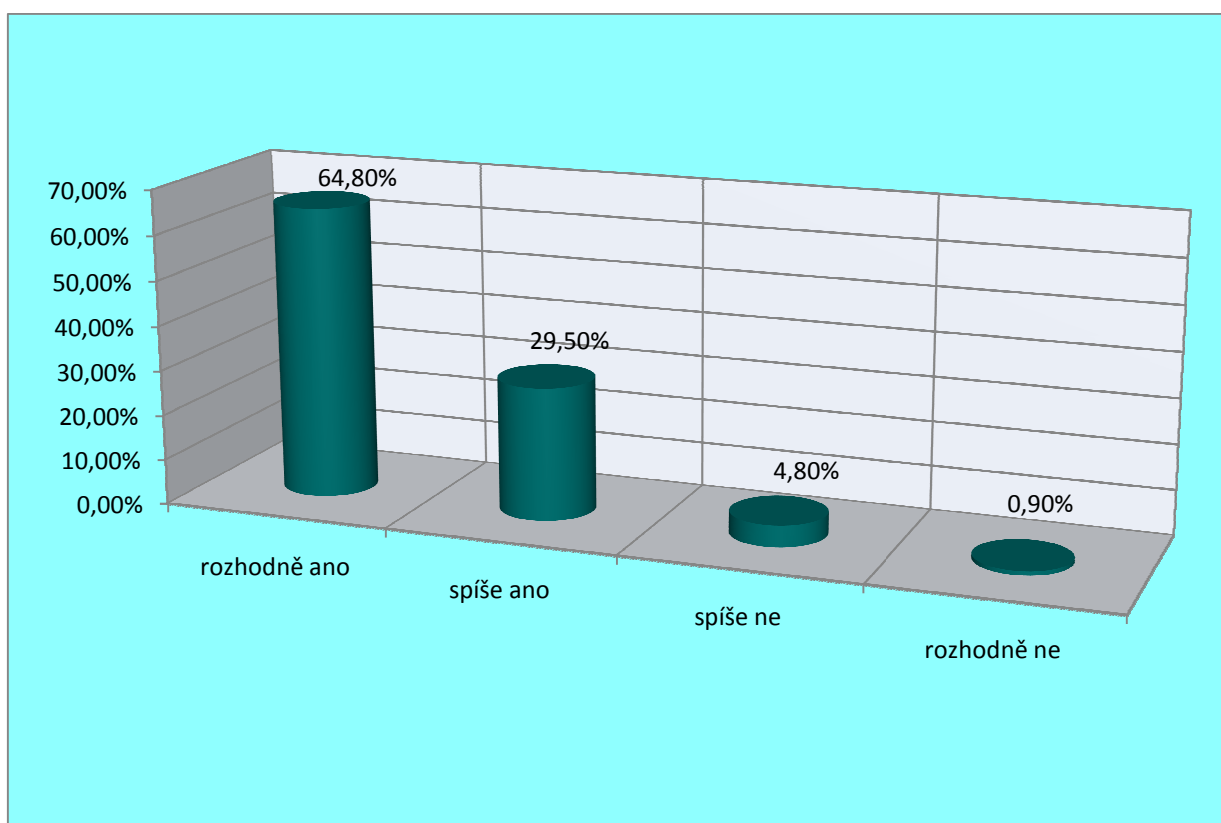
Hypotéza č. 5:

Mladí lidé si uvědomují, že člověk se může stát závislým na internetu.

tabulka 22

ZÁVISLOST MŮŽE VZNIKNOT	ČETNOST	%
Rozhodně ano	68	64,8
Spíše ano	31	29,5
Spíše ne	5	4,8
Rozhodně ne	1	0,9
CELKEM	105	100

graf 22

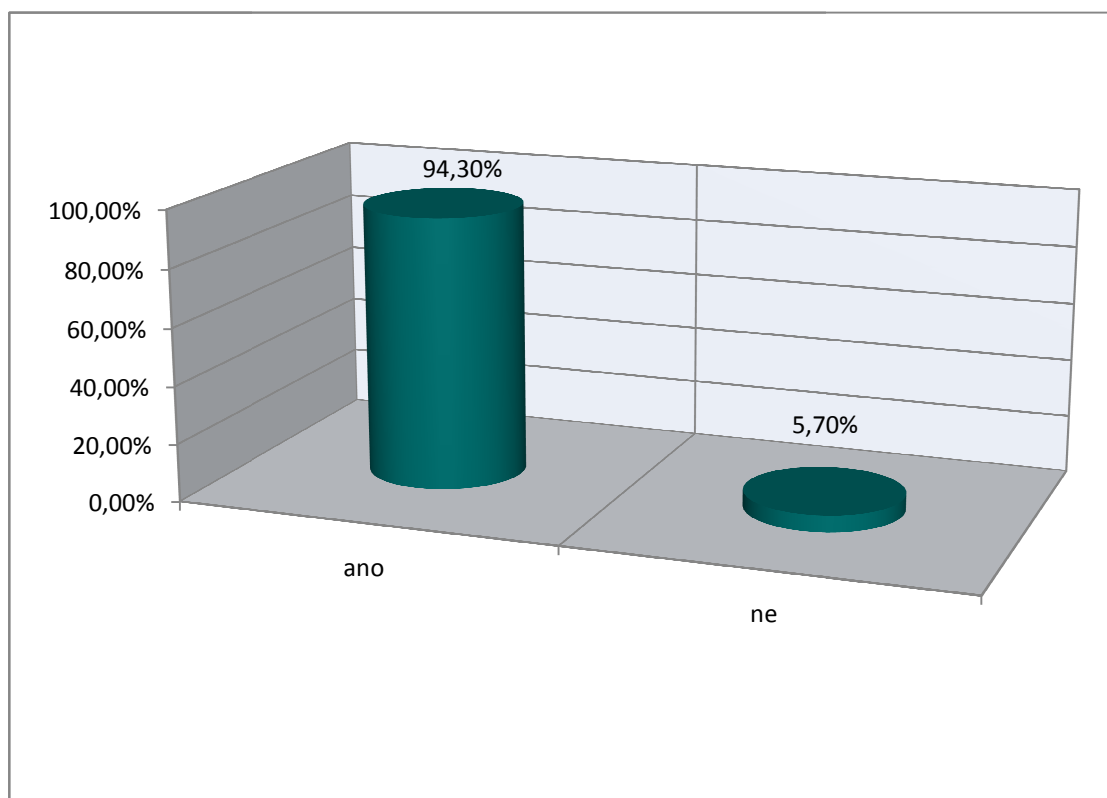

Poslední hypotéza se taktéž potvrdila. 68 studentů (64,8%) si myslí, že k závislosti může rozhodně dojít. 31 studentů (29,5%) odpovědělo spíše ano. Spíše ne vybralo 5 studentů (4,8%). Jeden respondent je toho názoru, že k závislosti rozhodně dojít nemůže. Lepší přehled nabízí tabulka a graf 31. Ukazují, že 99 studentů, tedy 94,3%, si uvědomí hrozící riziko vzniku závislosti na internetu. Pouhých 6 respondentů (5,7%) si myslí, že závislost vzniknout nemůže.

tabulka 31

ZÁVISLOST MŮŽE VZNIKOUT	ČETNOST	%
ano	99	94,3
ne	6	5,7
CELKEM	105	100

graf 31

8. Závěr šetření

Dotazníkové šetření, které jsem prováděla, mělo za úkol zjistit vztah skupiny adolescentů k internetu a hlavně k sociálním sítím. Z šetření vyplynulo, že internet, potažmo sociální sítě na internetu, jsou důležitou součástí života dospívajícího člověka. Sami dospívající si to myslí. Věk prvního setkání dítěte s internetem se zkracuje a počítač v domácnosti s připojením se stává stejně samozřejmý, jako například pračka nebo lednice. Tím také roste čas strávený u magické bedýnky. Šetření ukázalo, že je to mnohdy na úkor přípravy do školy. Podle času, který dotazovaní tráví v kyberprostoru, se dá vyvodit, že mnozí z nich ve svém volném čase nedělají nic jiného.

To jak jsou sociální sítě na internetu pro adolescenty důležité, ukazuje fakt, že naprostá většina z nich sociální sítě používá. Profil na Facebooku je pro dospívajícího člověka samozřejmost a procento těch, kteří profil nemají, se bude pravděpodobně stále snižovat. Studenti vědí, že sociální sítě jako například Facebook, ovlivňují jejich životy. I přes to, kolik času na internetu tráví, se ukázalo, že dotazovaní upřednostňují osobní styk a více nových přátel a kontaktů naváží právě při setkání v reálném světě. Ovšem emoce se respondentům vyjadřují lépe při online komunikaci. Kladně hodnotím fakt, že studenti vědí o hrozbě závislosti na internetu. Otázkou zůstává, zda vědí, jak se nestát závislým.

ZÁVĚR

Člověk je tvor společenský a jeho potřeba sdružovat se s lidmi podobných zájmů je v jeho životě velmi důležitá. Poslední dobou se však tato potřeba přesouvá z přímého kontaktu tváří v tvář ke kontaktu nepřímému. Místo abychom se se svými přáteli sešli a popovídali si tom, jak se mají, zasedneme k počítači a přečteme si jejich status na Facebooku.

Ve své diplomové práci se zabývám mladými lidmi (adolescenty) ve světě sociálních sítí na internetu. Hlavním cílem pro mě bylo, zjistit, jak moc jsou dospívající lidé v mém okolí pohlaceni tímto fenoménem poslední doby.

Teoretická část práce sleduje složky, které, podle mého názoru, s tématem souvisí. Jako první se zabývám charakteristikou období adolescence. Dalším bodem práce je problematika internetu. Pro orientaci uvádím jeho vývoj jak ve světě, tak na našem území. V další části vysvětluji pojem virtuální realita. V té si totiž adolescenti vytváří novou identitu. V tomto světě mohou být přesně tím, kým chtějí. Nemají akné, jsou výřeční a krásní. Dále se zabývám komunikací na internetu. V posledním bodu práce se dostávám k otázce, co dospívající tolik táhne k internetu a sociálním sítím, také popisuji vznik Facebooku a vysvětluji jeho strukturu. Pro představu dále uvádím příklady dalších sociálních sítí na internetu.

Praktickou část práce jsem vytvořila na základě dotazníkového šetření. Cílem šetření bylo zjistit, jak důležité jsou sociální sítě pro adolescenty. Zda jim dávají přednost před reálným světem nebo je to pro ně pouhým zpestřením. Zda nové přátele získávají online nebo raději někoho nového poznají na ulici. Zda je pro ně jednodušší říct jak se cítí v chatovací místnosti nebo přátelům ve škole. Zda se s přáteli setkávají na Facebooku nebo se sejdou v kavárně, parku, kdekoliv. Výsledky šetření mě nijak zvlášť nepřekvapily.

Všechny mé hypotézy se potvrdily. Kladně však hodnotím to, že procentuelní rozdíl mezi potvrzením a nepotvrzením některých hypotéz není tak velký, aby se daly považovat za obecně platné. Potvrdilo se, že někteří studenti tráví čas v kyberprostoru na úkor přípravy do školy. Nebo to, že studenti, kteří jsou na internetu déle, mají horší známky ve škole. To ovšem platí pro tuto skupinu respondentů. Jak jsem již zmínila, rozdíly nejsou natolik velké, aby se daly považovat za obecně platné.

V každém případě je velmi důležité tuto problematiku sledovat. Mnohé případy sebevražd, znásilnění, únosů a vražd adolescentů v zahraničí mají jednoho společného jmenovatele – Facebook. Samozřejmě netvrdím, že Facebook je důvodem únosu nebo znásilnění. Důvodem jsou sami dospívající. Facebooku přikládají velký, až obrovský, význam. Nikdo z nás jistě nechce, aby se toto dělo i nás. Proto je nezbytné, aby se rodiče svým dětem náležitě věnovali a „neodkládali“ je k počítači, když zrovna nemají náladu si s nimi hrát. A aby se tato problematika dostala i do škol. Tak jako učitelé ve škole mluví o škodlivosti drog a kouření, učí děti, že nemají důvěřovat cizím lidem, měli by mluvit i o tom, že pokud neaktualizují status na Facebooku každých 5 minut, svět se nezboří.

Jak jsem již řekla v úvodu své práce, internet je skvělým pomocníkem. Sociální sítě pomáhají přátelům, kteří se dlouho neviděli, bydlí každý v jiné části světa nebo na sebe ztratily kontakt, aby spolu mohly znovu komunikovat. Nepřikládejme ale sociálním sítím na internetu větší váhu než skutečně mají, nedávejme jim větší význam než je jejich skutečný. Ale vzhledem k tomu, že sociální sítě jsou pro nás poměrně nové, budeme se to muset nejprve naučit. Troufám si říct, že to bude náročná zkouška naší vytrvalosti.

ZDROJE

1. ATKINSON, R. L; ATKINSON, E. E; BERN, D. J. *Psychologie*.
Praha : Victoria Publishing, 1995, 863 s. ISBN 80 – 8560 – 535 – x.
2. AUKSTAKALNIS, S; BLATNER, D; *Reálně o virtuální realitě: umění a věda virtuální reality*. Brno : Jota, 1994, 283 s.
ISBN 80 – 8561 – 741 – 2.
3. ČERMÁK, V; NAVRÁTIL, M. Vliv virtuální reality (VR) na psychiku jedince. *Československá psychologie*, 1997, roč. 41, č. 1, s. 55 – 65.
4. DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*.
Praha : Karolinum, 2008, 372 s. ISBN 978 – 80 – 246 – 0139 – 7.
5. ERIKSEN, T. H. *Sociální a kulturní antropologie. Příbuzenství, národnostní příslušnost, rituál*. Praha : Portál, 2008, 407 s.
ISBN 978 – 80 – 7367 – 465 – 6.
5. ERIKSON, E. H. *Dětství a společnost*. Praha : Argo, 2002, 387 s.
ISBN 80 – 7203 – 380 – 8.
6. HAVLÍK, R. *Úvod do sociologie*. Praha : Karolinum, 2007, 128 s.
ISBN 978 – 80 – 246 – 1385 – 7.
7. JEDELSKÁ, E. Láska, přátelství a lži na internetu. *Psychologie dnes*, 2010, roč. 16, č. 5, s. 8 – 11. ISSN 1212 – 9607.

8. KALHOUS, Z; OBST, O. *Školní didaktika*. Praha : Portál, 2002, 447 s.
ISBN 80 – 7178 – 253 – x.
9. KELLER, J. *Nejistota a důvěra aneb K čemu je modernitě dobrá tradice*.
Praha : SLON, 2009, 173 s. ISBN – 978 – 80 – 7419 – 002 – 5.
10. KON, I. S. *Kapitoly z psychologie dospívání*. Praha : Státní pedagogické
nakladatelství, 1998, 181 s. ISBN 14 – 254 – 88.
11. KŘÍŽ, L. *Používáme ICQ. Příručka uživatele*. Praha : Computer Press,
2001, 102 s. ISBN 80 – 7226 – 462 – 1.
12. KUKAL, P. *O počítačích převážně nevážně*. Praha : Grada, 2007, 69 s.
ISBN 978 – 80 – 247 – 2065 – 4.
13. KUNCZIK, M. *Základy masové komunikace*. Praha : Karolinum, 1995,
307 s. ISBN 80 – 7184 – 134 – x.
14. LANGMEIER, J; KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*.
Praha : Grada Publishing, 1998, 343 s. ISBN 80 – 7169 – 195 – 5 – x.
15. LE BON, G. *Psychologie davu*. Praha : KRA, 1994, 159 s.
ISBN 80 – 901527 – 8 – 3.
16. MACEK, P. *Adolescence*. Praha : Portál, 2003, 141 s.
ISBN 80 – 7178 – 747 – 7.

- 17.MACEK, P. Být dospělým už mladé neláká. *Psychologie dnes*, 2010, roč. 16, č. 5, s. 8 – 11. ISSN 1212 – 9607.
- 18.MUSIL, J. *Elektronická média v informační společnosti*. Praha : Votobia, 2003, 261 s. ISBN 80 – 7220 – 157 – 3.
- 19.NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*. Praha : ACADEMIA, 2009, 498 s. ISBN 978 – 80 – 200 – 1679 – 9.
- 20.OLIVER, D. *500 internet. Pět set rad, tipů a technik*. Praha : Slovart, 2008, 127 s. ISBN 978 – 80 – 7391 – 148 – 5.
- 21.PETRO, J. *Výkladový slovník internetu*. Praha : CP Books, 2005, 160 s. ISBN 80 – 722 – 6222 – x.
- 22.POHL, O. *Jak na počítač. Počítačové hry*. Praha : Computer Press, 2002, 76 s. ISBN 80 – 7226 – 788 – 4.
- 23.POLČÁK, R. *Právo na internetu. Spam a odpovědnost*. Brno : Computer Press, 2007, 150 s. ISBN 978 – 80 – 251 – 1777 – 4.
- 24.POSPÍŠIL, J; ZÁVODNÁ, L. S. *Mediální výchova*. Kralice na Hané : COMPUTER MEDIA s. r. o., 2009, 88 s. ISBN 978 – 80 – 7402 – 022 – 3.

25. RAK, R; MATYÁŠ, V; ŘÍHA, Z. *Biometrie a identita člověka ve forenzních a komerčních aplikacích*. Praha : Grada, 2008, 631 s.
ISBN 978 – 80 – 247 – 2365 – 5.
26. ŠIMÍČKOVÁ, J a kol. *Přehled vývojové psychologie*.
Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2005, 175 s.
ISBN 80 – 244 – 0629 – 2.
27. ŠMAHEL, D. Dospívající v prostředí internetu: reálná a virtuální identita.
In PLAŇOVÁ, I; PILÁT, M. *Děti, mládež a rodiny v období transformace*.
Brno : Barrister & Principal – studio, 2002, s. 260 – 272.
ISBN 80 – 86598 – 36 – 5.
28. ŠMAHEL, D. *Psychologie a internet. Děti dospělými, dospělí dětmi*.
Praha : TRITON, 2003, 158 s. ISBN 80 – 7254 – 360 – 1.
29. WALLACE, P. *The psychology of The internet*. Cambridge : Cambridge university press, 2001, 264 s. ISBN 0 521 79709 8.

Elektronické zdroje

1. Český statistický úřad, Odbor statistik rozvoje společnosti. *Využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci v roce 2009*[online]. 2009 [cit. 29. 4. 2010]. Dostupné na www:
<[http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/t/8200311384/\\$File/CSU_PublikaceICT2009.pdf](http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/t/8200311384/$File/CSU_PublikaceICT2009.pdf)>. ISBN: 978-80-250-1994-8.
2. Internet World Stats. *Internet usage statistics* [online]. 2010 [cit. 25. 2. 2010]. Dostupné na www:
<<http://www.internetworldstats.com/stats.htm>>.
3. BELL, G. a kol. *Internet History*. Computer history museum [online]. 2006 [cit. 25. 2. 2010]. Dostupné na www:
< http://www.computerhistory.org/internet_history/>.
4. PETERKA, J. *Historie naší liberalizace*. eArchiv.cz [online]. 10. 08. 2001 [cit. 11. 3. 2010]. Dostupné na www:
<<http://www.earchiv.cz/b01/b1008002.php3>>.
5. The Open Group. *Unix past* [online]. 2010 [cit. 11. 3. 2010]. Dostupné na www:
<http://www.unix.org/what_is_unix/history_timeline.html>.

6. SULER, J. *The Psychology of Cyberspace* [online]. 2002 [cit. 07. 04. 2010]. Dostupné na [www: < http://www.usr.rider.edu/~suler/psycyber/psycyber.html >](http://www.usr.rider.edu/~suler/psycyber/psycyber.html).
7. Google maps. *Street view* [online]. 2010 [cit. 10. 1. 2010]. Dostupné na [www: < http://maps.google.com/intl/en_us/help/maps/streetview/where-is-street-view.html >](http://maps.google.com/intl/en_us/help/maps/streetview/where-is-street-view.html).
8. Report on phishing [online]. 2006 [cit. 19. 1. 2010]. Dostupné na [www: < http:// www.justice.gov/opa/report_on_phishing.pdf >](http://www.justice.gov/opa/report_on_phishing.pdf).
9. Sdružení pro internetovou reklamu. *Internetová reklama hlásí 6,4 mld. korun za loňský rok.* [online]. 25. 02. 2010 [cit. 11. 3. 2010]. Dostupné na [www: < http://www.spir.cz/index.php?option=com_frontpage&Itemid=1 >](http://www.spir.cz/index.php?option=com_frontpage&Itemid=1).
10. BOYD, D. M; ELLISON, N. B. *Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship.* Journal of Computer-Mediated Communication [online]. 2007, Vol. 13, No. 1, [cit. 06. 05. 2010]. Dostupné na [www: <http://jcmc.indiana.edu/vol13/issue1/boyd.ellison.html >](http://jcmc.indiana.edu/vol13/issue1/boyd.ellison.html). ISSN 1083-6101.
11. Wikipedia [online] 2010 [cit. 28. 04. 2010]. Dostupné na [www: < http://en.wikipedia.org/wiki/Facebook >](http://en.wikipedia.org/wiki/Facebook).

12. Počet českých uživatelů Facebooku překročil dva miliony. Noviny.cz [online]. 2010 [cit. 29. 04. 2010].
Dostupné na www: < <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/pocet-ceskych-uzivatelu-facebooku-prekrocil-dva-miliony/422396>>. ISSN 1213-5003.
13. BERTONI, S.; GELL, E. *By The Numbers: Billionaire Bachelors*. Forbes.com [online]. 16. 09. 2008 [cit. 28. 04. 2010]. Dostupné na www: <http://www.forbes.com/2008/09/16/billionaire-bachelors-single-listscx_mm_0916bachelor_slide_11.html?thisSpeed=30000>.
14. VOGELSTEIN, F. *How Mark Zuckerberg Turned Facebook Into the Web's Hottest Platform*. Wired [online]. 09. 06. 2007 [cit. 28. 04. 2010].
Dostupné na www: <http://www.wired.com/techbiz/startups/news/2007/09/ff_facebook?currentPage=all>.
15. PHILIPS, S. *A brief history of facebook*. Guardian.co.uk [online]. 25. 07. 2007 [cit. 28. 04. 2010]. Dostupné na www: <<http://www.guardian.co.uk/technology/2007/jul/25/media.newmedia>>.
16. SHARMA, D. *Social networking god: 350+ social networking sites*. Mashable – The social media guide [online]. 23. 10. 2007 [cit. 28.04.2010]. Dostupné na www: < [http:// http://mashable.com/2007/10/23/social-networking-god/](http://http://mashable.com/2007/10/23/social-networking-god/) >.

17.HANDL, J. *Sociální sítě, to není jenom Facebook*. Lupa.cz [online].

31. 03. 2009 [cit. 28. 04. 2010]. Dostupné na www:

< <http://www.lupa.cz/clanky/socialni-site-to-neni-jenom-facebook/>>.

ISSN 1213 - 0702.

18.KUBEŠ, R. *Sociální sítě nejsou jen Facebook. Podívejte se i na ty české*.

Technet.cz [online]. 18. 10. 2009 [cit. 18.05. 2010]. Dostupné na www:

[http://technet.idnes.cz/socialni-site-nejsou-jen-facebook-podivejte-se-i-](http://technet.idnes.cz/socialni-site-nejsou-jen-facebook-podivejte-se-i-na-ty-ceske-p4e/sw_internet.asp?c=A091017_234210_tec_reportaze_vse)

[na-ty-ceske-p4e/sw_internet.asp?c=A091017_234210_tec_reportaze_vse](http://technet.idnes.cz/socialni-site-nejsou-jen-facebook-podivejte-se-i-na-ty-ceske-p4e/sw_internet.asp?c=A091017_234210_tec_reportaze_vse)>.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: dotazník pro studenty ve věku 14 – 19 let

Příloha č. 1: dotazník pro studenty ve věku 14 – 19 let

Vážení studenti,

chtěla bych vás požádat o vyplnění dotazníku, který právě držíte v rukou. Celý koncept stojí na zjištění, jak jsou sociální sítě na internetu (sociální síť na internetu je propojená skupina lidí, kteří se navzájem ovlivňují – Facebook, Twitter, Lidé.cz, Spolužáci.cz, Líbím se ti.cz, MySpace apod.) důležité v životě mladých lidí. Zda jsou neoddělitelnou součástí jejich životů nebo jen prostředkem pro vyplnění volných chvil.

Odpovědi prosím, pokud není určeno jinak, kroužkujte. Za každou otázkou je volná linka pro vaše případné komentáře, dodatky a jiné odpovědi, které nejsou v nabídce.

Data, která z vyplněných dotazníků získám, použiji jako podklad pro svou diplomovou práci. Mnohokrát vám děkuji za čas, který budete vyplňování věnovat.

pohlaví: muž žena

věk: _____

1. Myslíte si, že internet hraje důležitou roli v životech mladých lidí? (mladými lidmi míním věk 14-19 let)
 - ano
 - spíše ano
 - spíše ne
 - ne
 - _____
2. Kolik Vám bylo let (zhruba), když jste poprvé použil/la internet (odpověď prosím dopište na vymezenou linku)
 - _____
3. Jakou známku z matematiky a českého jazyka jste měl/a v pololetí na vysvědčení? (známku prosím napište na vymezenou linku)
 - _____
4. Kolik hodin denně průměrně věnujete přípravě do školy?
 - 1-2
 - 3-4
 - 5-6
 - do školy se nepřipravuji
 - _____

5. Do jaké míry podle Vás může sociální síť na internetu ovlivňovat životy mladých lidí?

- velmi
- trochu
- téměř vůbec
- vůbec

• _____

6. Máte svůj vlastní počítač s připojením k internetu?

- ano
- ne

• _____

7. Po příchodu ze školy se připojujete k internetu:

- ihned
- do 30 minut
- do jedné hodiny
- připojuji se podle potřeby
- nemám počítač s připojením k internetu

• _____

8. Kolik hodin denně průměrně strávíte na internetu?

- méně, než hodinu
- 1-2
- 3-4
- 5-6
- více (pokud více, napište, kolik hodin na internetu trávíte)

• _____

9. Máte profil na Facebooku nebo jiné sociální síti (např. Twitter, Lidé.cz, Spolužáci.cz, Líbím se ti.cz, MySpace)?

- ano
- ne

• _____

10. Jak často se prostřednictvím Facebooku (nebo jiných sociálních sítí) seznamujete s novými lidmi?

- každý den
- každý týden
- každý měsíc
- několikrát do roka

• _____

11. Jak často se seznamujete s novými lidmi v běžném sociálním styku?

- každý den
- každý týden
- každý měsíc
- několikrát do roka

• _____

12. Nové lidi poznáváte raději na internetu nebo při osobním kontaktu?

- na internetu
- osobním kontaktem
- nejprve se seznámím na internetu, poté se sejdeme osobně
- _____

13. Jak dlouho Vám většinou trvá, než s někým najdete společnou řeč (než někomu svěříte osobní záležitosti)?

- velmi dlouho
- spíše dlouho
- spíše krátce
- velmi krátce
- _____

14. Vyjadřují se Vám emoce na internetu lépe než v osobním kontaktu?

- ano, na internetu jsem otevřenější
- spíše ano
- spíše ne
- ne, internet je pro vyjadřování pocitů nevhodný
- _____

15. Jak komunikujete na internetu?(z následujících možností vyberte podtržením nebo zakroužkováním libovolného množství)

- email, chat, audio hovor, video hovor, webové nástěnky, posílání obrázků, posílání fotek, posílání zvukových nahrávek, Facebook, ...(v případě jiných prosím doplňte)
- _____

16. Myslíte si, že se člověk může stát závislým na internetu? (znaky závislosti -zhoršení nálady po odpojení od internetu, horší schopnost soustředit se, zvyšující se množství času stráveného na internetu, omezení zájmů kvůli internetu, omezování sociálních vztahů kvůli internetu apod.)

- rozhodně ano
- spíše ano
- spíše ne
- rozhodně ne
- _____

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Lucie Dvořáková
Katedra nebo ústav:	Katedra psychologie a patopsychologie
Vedoucí práce:	Doc. PhDr. Josef Konečný, CSc.
Rok obhajoby:	2010

Název práce:	Role sociálních sítí na internetu v životě adolescenta
Název v angličtině:	The role of social networks on the internet in adolescent life
Anotace práce:	Diplomová práce se zabývá problematikou adolescentů ve světě sociálních sítí na internetu. Hlavním cílem je zjistit, jak jsou sociální sítě pro dospívajícího důležité. Práce je členěna na dvě části. Teoretická část objasňuje pojmy jako adolescence, internet, virtuální realita, identita člověka a sociální sítě na internetu. Praktická část zjišťuje, jakou roli mají sociální sítě na internetu v životě mladého člověka.
Klíčová slova:	Adolescence, dospívání, prožívání, internet, virtuální svět, anonymita internetu, identita, komunikace, sociální sítě, Facebook, závislost na internetu
Anotace v angličtině:	This thesis deals with problems of adolescents in the world of social networks on the Internet. The main objective is to find out how important social networks are for adolescent. The work is divided into two parts. The theoretical part explains the concepts of adolescence, the Internet, virtual reality, human identity and social networks. The practical part identifies the role of social networks in young people's lives.
Klíčová slova v angličtině:	Adolescence, experience, internet, cyberspace, internet anonymity, identity, communication, social network, Facebook, internet addiction
Přílohy vázané v práci:	1
Rozsah práce:	118 stran
Jazyk práce:	český